

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju – I–III kwartał 2018 r.

Socio-economic situation of the country – I–III Quarter 2018

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju – I–III kwartał 2018 r.

Socio-economic situation of the country – I–III Quarter 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Opracowań Statystycznych
Statistics Poland, Statistical Products Department

pod kierunkiem

supervised by

Magdaleny Ambroch

Zespół autorski

Editorial team

Dominika Borek, Anna Kozera, Joanna Kozowska, Marcin Marikin, Teresa Nowak, Marcin Safader,
Anna Zielkowska, Maciej Żelechowski

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Korczak-Żydaczewska, Elżbieta Lisiak, Urszula Wilczyńska, Marek Wilczyński

Autorzy ikon użytych na okładce

Icons used on the cover

Freepik, Kirensshastry i Pixel Perfect z Flaticon

Designed by Freepik, Kirensshastry i Pixel Perfect from Flaticon

ISSN 1505–6449

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source.

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 458/2018/nakł. 280

Spis treści

Contents

Synteza.....	5
<i>Executive Summary</i>	
Ludność.....	9
<i>Population</i>	
Rynek pracy.....	10
<i>Labour market</i>	
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne.....	19
<i>Wages and salaries; social benefits</i>	
Ceny.....	24
<i>Prices</i>	
Rolnictwo.....	32
<i>Agriculture</i>	
Przemysł.....	38
<i>Industry</i>	
Budownictwo.....	44
<i>Construction</i>	
Budownictwo mieszkaniowe.....	48
<i>Housing construction</i>	
Rynek wewnętrzny.....	51
<i>Domestic market</i>	
Transport.....	54
<i>Transport</i>	
Usługi biznesowe.....	57
<i>Business services</i>	
Handel zagraniczny.....	59
<i>Foreign trade</i>	
Giełdowy rynek papierów wartościowych.....	67
<i>Stock exchange market</i>	
Bilans płatniczy.....	71
<i>Balance of payments</i>	
Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach.....	74
<i>Economic situation on the world and in selected countries</i>	
Tablice.....	83
<i>Tables</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>	Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>	Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit</i>	„W tym” ”Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit</i>	Comma (,)	<i>used in figures represents the decimal point</i>
Kropka (.)	oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>		

Skróty

Abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>	Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>	kg	kilogram <i>kilogramme</i>
mln	milion <i>million</i>	szt. <i>pc.</i>	sztuka <i>piece</i>
mlrd	miliard <i>billion</i>	l	litr <i>litre</i>
p.proc.	punkt procentowy <i>percentage point</i>	hl	hektolitr <i>hectolitre</i>
zł <i>zl</i>	złoty <i>zloty</i>	t	tona <i>tonne</i>
USD	dolar USA <i>US dollar</i>	dt	decytona <i>decitonne</i>
EUR	euro <i>euro</i>		
CHF	frank szwajcarski <i>Swiss franc</i>		
UE <i>EU</i>	Unia Europejska <i>European Union</i>		

Synteza

Rynek pracy w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

przeciętne zatrudnienie
w sektorze przedsiębiorstw +3,7% r/r

Wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku był nieco wolniejszy od notowanego w I półroczu br. W kolejnych miesiącach trzeciego kwartału dynamika zatrudnienia stopniowo słabła.

stopa bezrobocia
rejestrowanego (stan w końcu
okresu) 5,7%

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu września br. ukształtowała się poniżej poziomu sprzed miesiąca i sprzed roku.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

nominalne +7,2% r/r
realne +5,4% r/r

Przeciętne miesięczne nominalne i realne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w skali roku w nieco wolniejszym tempie od notowanego w I półroczu br. W kolejnych miesiącach trzeciego kwartału obserwowano niewielkie stopniowe spowolnienie dynamiki nominalnych płac, przy niewielkim umocnieniu wzrostu ich siły nabywczej we wrześniu br.

Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

z pozarolniczego systemu
ubezpieczeń społecznych
nominalne +4,2% r/r
realne +2,3% r/r
rolników indywidualnych
nominalne +2,3% r/r
realne +0,4% r/r

Nominalne i realne emerytury i renty brutto w obu systemach wzrosły w skali roku w wolniejszym tempie niż wynagrodzenia. Ich dynamika w okresie trzech kwartałów br. była nieco większa od notowanej w I półroczu br.

Rolnictwo w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

Przeciętne ceny większości podstawowych produktów rolnych zarówno w skupie, jak i na targowiskach były wyższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku. Poniżej poziomu sprzed roku kształtowały się jedynie ceny żywca wieprzowego i ceny mleka w skupie.

Ceny w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

ceny towarów i usług
konsumpcyjnych +1,7% r/r

Tempo wzrostu cen konsumpcyjnych w skali roku w kolejnych kwartałach przyspieszało. W trzecim kwartale br. dużo wyższa niż w poprzednich okresach była dynamika cen w zakresie transportu. W nieco większym stopniu niż w pierwszym i drugim kwartale wzrosły ceny związane z mieszkaniem. Zwolniło natomiast tempo wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych.

ceny produkcji w przemyśle +1,9% r/r
ceny produkcji w budownictwie +2,4% r/r

Wzrost cen producentów w przemyśle i budownictwie w skali roku w kolejnych kwartałach br. umacniał się.

Produkcja sprzedana przemysłu w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

niewyrównana sezonowo	+6,0% r/r	Tempo wzrostu produkcji sprzedanej przemysłu było wolniejsze od notowanego w I półroczu br. W kolejnych miesiącach trzeciego kwartału dynamika sprzedaży stopniowo słabła. W okresie styczeń-wrzesień br. wyższa niż przed rokiem była produkcja we wszystkich sekcjach przemysłu. Spośród głównych grupowań przemysłowych najbardziej wzrosła produkcja dóbr związanych z energią, a w najmniejszym stopniu – dóbr konsumpcyjnych nietrwałych.
-----------------------	-----------	---

Produkcja budowlano-montażowa w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

niewyrównana sezonowo	+19,8% r/r	Dynamika produkcji budowlano-montażowej była słabsza od notowanej w I półroczu br. W nieco większym stopniu wzrosła sprzedaż robót o charakterze remontowym niż robót inwestycyjnych. Wyższa niż przed rokiem była produkcja we wszystkich działach budownictwa, w tym najbardziej zwiększyła się sprzedaż w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej.
-----------------------	------------	--

Sprzedaż w okresie styczeń-wrzesień 2018 r.

sprzedaż detaliczna	+6,4% r/r	Sprzedaż detaliczna wzrosła w skali roku w nieco mniejszym stopniu niż w I półroczu br. W trzecim kwartale br. dynamika sprzedaży była zbliżona do obserwowanej w drugim i wolniejsza niż w pierwszym okresie. W kolejnych miesiącach trzeciego kwartału tempo wzrostu stopniowo słabło.
sprzedaż usług w transporcie	+11,9% r/r	Tempo wzrostu sprzedaży usług w transporcie było szybsze niż w I półroczu br.; w kolejnych kwartałach dynamika sprzedaży sukcesywnie umacniała się.

Handel zagraniczny w okresie styczeń-sierpień 2018 r.

eksport	+5,4% r/r	Obroty towarowe z zagranicą wzrosły w znacznie mniejszym stopniu niż przed rokiem; dynamika importu była wyższa niż eksportu. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem wobec dodatniego przed rokiem. Wzrosły obroty ze wszystkimi grupami krajów. Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem w okresie styczeń-lipiec br., podobnie jak rok wcześniej, kształtował się niekorzystnie.
import	+7,7% r/r	

Koniunktura gospodarcza w październiku 2018 r.

Przedsiębiorstwa specjalizujące się w przetwórstwie przemysłowym oraz firmy budowlane oceniają ogólny klimat koniunktury gospodarczej mniej pozytywnie niż przed miesiącem. Optymistyczne, podobne jak we wrześniu, są wskazania jednostek handlu detalicznego.

Koniunktura konsumencka w październiku 2018 r.

Nastroje konsumenckie, zarówno dotyczące bieżących, jak i oczekiwanych tendencji konsumpcji indywidualnej, są mniej pozytywne niż przed miesiącem. Pogorszyły się m.in. oceny dotyczące obecnej i przyszłej sytuacji ekonomicznej kraju oraz wskazania w zakresie przyszłego poziomu bezrobocia.

Executive Summary

Labour market in January-September 2018

average paid employment
in enterprise sector +3.7% y/y

The annual increase in average paid employment in the enterprise sector was slightly slower than the one recorded in the 1st half of 2018. In the following months of the 3rd quarter, the dynamics gradually weakened.

registered unemployment rate
(as of the end of period) 5.7%

The registered unemployment rate in September declined, both as compared to the previous month and in annual terms.

Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in January-September 2018

nominal +7.2% y/y
real +5.4% y/y

The average monthly nominal and real gross wages and salaries in the enterprise sector increased in annual terms at a slightly slower pace than in the 1st half of 2018. In the following months of the 3rd quarter, the dynamics of nominal wages and salaries gradually weakened; the growth of their purchasing power slightly strengthened in September.

Average monthly gross retirement and other pensions in January-September 2018

from non-agricultural social
security system
nominal +4.2% y/y
real +2.3% y/y
of farmers
nominal +2.3% y/y
real +0.4% y/y

The annual increase of nominal and real gross retirement and other pensions in both systems was slower than that of wages and salaries. However, the dynamics was slightly higher than the one recorded in the 1st half of 2018.

Agriculture in January-September 2018

The average prices of most basic agricultural products both in procurement and at the marketplace were higher than a year before. Only prices of pigs for slaughter and procurement prices of milk dropped.

Prices in January-September 2018

prices of consumer goods
and services +1.7% y/y

The annual growth of consumer prices accelerated in the subsequent quarters of 2018. In the 3rd quarter, the dynamics of prices related to transport was much higher than in the previous periods, also the prices related to the dwelling increased to a slightly greater extent. The growth of prices of food and non-alcoholic beverages slowed down.

producer prices in industry +1.9% y/y
producer prices in construction +2.4% y/y

The acceleration of annual growth of producer prices in industry and in construction was observed in the subsequent quarters of 2018.

Sold production of industry in January-September 2018

seasonally unadjusted +6.0% y/y

The growth in sold production of industry was slower than the one recorded in the 1st half of 2018. In the succeeding months of the 3rd quarter, sales dynamics gradually weakened. In the period of January-September 2018, in all sections of industry production was higher than a year before. Among the main industrial groupings, the production of energy goods grew the most, and the least – of non-durable consumer goods.

Construction and assembly production in January-September 2018

seasonally unadjusted +19.8% y/y

The dynamics of construction and assembly production was weaker than that recorded in the 1st half of 2018. Sales of renovation works increased slightly more than sales of investment works. Production was higher than a year before in all divisions of construction, among them sales of works in civil engineering increased the most.

Sales in January-September 2018

retail sales +6.4% y/y

Retail sales increased in annual terms to a slightly smaller extent than in the 1st half of 2018. In the 3rd quarter, the dynamics of retail sales was close to the one recorded in the 2nd quarter, and was slower than in the 1st quarter. The annual increase gradually weakened in the following months of 3rd quarter.

sales of services in transport +11.9% y/y

The annual growth rate of sales of services in transport was faster than in the 1st half of 2018; in the subsequent quarters the dynamics of sales gradually strengthened.

Foreign trade in January-August 2018

exports +5.4% y/y

imports +7.7% y/y

The foreign trade turnover increased in annual terms to a significantly lesser extent than a year before; dynamics of imports was faster than of exports. The total turnover balance was negative, while a year before – positive. The exchange increased with all groups of countries. The terms of trade index in the period of January-July 2018 was unfavourable, similarly as a year before.

Business tendency in October 2018

Enterprises specialising in manufacturing and construction companies assess the general business tendency climate less positively than a month before. Optimistic, similar as in September 2018, are indications of retail trade units.

Consumer tendency in October 2018

Consumer sentiments, both regarding current and expected tendencies of individual consumption, are less positive than a month before. Worse than in September 2018 are, among others, assessments of the current and future economic situation of the country and indications regarding the future level of unemployment.

Ludność Population

Według wstępnych szacunków w końcu września br. liczba ludności Polski wyniosła ok. 38423 tys. osób, tj. o ponad 15 tys. mniej w stosunku do stanu sprzed roku oraz o blisko 11 tys. mniej w porównaniu z końcem ub. roku. Tempo ubytku rzeczywistego w okresie trzech kwartałów br. wyniosło ok. -0,03% (w analogicznym okresie ub. roku odnotowano wzrost liczby ludności o 5 tys., tj. o 0,01%). W stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku obserwowano spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby zgonów. Szacuje się, że saldo migracji zagranicznych na pobyt stały było dodatnie.

W okresie styczeń–wrzesień br. zarejestrowano ok. 296 tys. **urodzeń żywych**, tj. o ok. 10 tys. mniej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń obniżył się o 0,3 pkt i wyniósł 10,3‰. **Zmarło** ok. 309 tys. osób, tj. o ok. 7 tys. więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Współczynnik zgonów wzrósł o 0,2 pkt i wyniósł 10,7‰. Odnotowano ujemny **przyrost naturalny** (różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ogółem), który wyniósł blisko 13 tys. Szacuje się, że przeciętnie – na każde 10 tys. ludności – ubyły 4 osoby (w analogicznym okresie ub. roku – przybyła 1 osoba).

Nieznacznie niższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku była liczba **zgonów niemowląt** – zmarło ok. 1,1 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia (o ok. 100 mniej niż przed rokiem). Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 3,8‰, tj. o 0,2 pkt mniej niż przed rokiem.

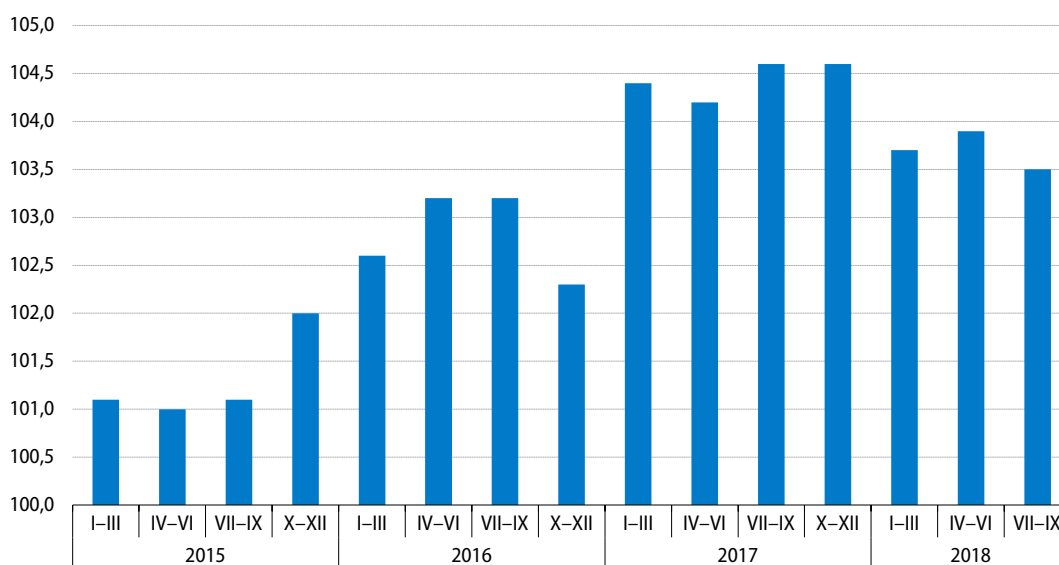
Ze wstępnego szacunku wynika, że w okresie styczeń–wrzesień br. zawarto ok. 158 tys. **małżeństw** (o ok. 1,7 tys. więcej niż przed rokiem, z czego ok. 70% stanowiły małżeństwa wyznaniowe). Współczynnik małżeństw wzrósł o 0,1 pkt do 5,5‰. Zmniejszyła się liczba **rozwodów** (o ok. 1 tys.) do niespełna 48 tys., a współczynnik rozwodów wyniósł 1,7‰. Orzeczono ok. 1 tys. separacji, tj. o ponad 200 mniej niż przed rokiem.

Rynek pracy Labour market

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w skali roku w mniejszym stopniu niż w analogicznym okresie ub. roku. W III kwartale br. dynamika zatrudnienia była słabsza niż w poprzednich kwartałach. W okresie dziewięciu miesięcy br. zarejestrowano mniej bezrobotnych niż przed rokiem, jednocześnie zmniejszyła się liczba osób skreślonych z ewidencji. Obserwowano stopniowy spadek stopy bezrobocia rejestrowanego, ale skala tego spadku była wolniejsza niż w ub. roku.

Wykres 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 1. Average paid employment in the enterprise sector corresponding period of previous year=100

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w okresie styczeń–wrzesień br. ukształtowało się na poziomie 6219,5 tys. osób i było o 3,7% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,4% w analogicznym okresie ub. roku). Najbardziej zwiększyło się zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 7,5%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 6,6%) oraz budownictwie (o 5,6%). Wzrost (w granicach 4,5%–2,3%) notowano także w sekcjach: informacja i komunikacja, zakwaterowanie i gastronomia, administrowanie i działalność wspierająca, handel; naprawa pojazdów samochodowych, przetwórstwo przemysłowe oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja. W górnictwie i wydobywaniu zatrudnienie było zbliżone do notowanego przed rokiem, natomiast spadek obserwowano w obsłudze rynku nieruchomości (o 1,4%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,7%).

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw
Table 1. Average paid employment in enterprise sector

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018		2017		2018	
	IX		I-IX			
	w tys. <i>in thous.</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>		w tys. <i>in thous.</i>		
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	6224,9	103,2	104,5	104,4	103,7	6219,5
w tym: <i>of which:</i>						
Przemysł <i>Industry</i>	2718,3	102,3	103,1	103,1	102,7	2715,4
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	128,8	100,2	96,4	95,0	100,0	129,6
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	2347,9	102,5	103,8	103,8	103,0	2344,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	114,8	99,3	98,7	98,4	99,3	115,4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	126,7	102,8	102,6	102,6	102,3	125,8
Budownictwo <i>Construction</i>	404,7	105,0	102,0	100,4	105,6	404,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	1277,2	102,9	104,6	104,7	103,3	1276,8
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	583,0	106,9	106,2	106,8	106,6	579,9
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	122,0	105,3	109,0	109,8	104,3	121,6
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	229,7	104,7	108,1	108,2	104,5	227,4
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	94,9	98,7	103,8	104,4	98,6	95,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	220,3	106,9	107,4	107,3	107,5	218,7
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	421,2	100,7	109,7	109,0	103,4	425,0

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu wzrost przeciętnego zatrudnienia w skali roku w okresie styczeń–wrzesień br. notowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem lądowym i rurociągowym (o 8,7%), robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 6,9%), budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz produkcją maszyn i urządzeń (po 5,6%), handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawą (o 4,9%), budową budynków (o 4,4%), a także produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i nacze (o 4,3%). Spadek przeciętnego zatrudnienia notowano w działach produkcja odzieży (o 2,1%) oraz wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 0,4%).

Tablica 2. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w kolejnych kwartałach
Table 2. Dynamics of average paid employment in enterprise sector in subsequent quarters

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>						
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	104,4	104,2	104,6	104,6	103,7	103,9	103,5
w tym: <i>of which:</i>							
Przemysł <i>Industry</i>	103,2	103,0	103,0	103,8	102,7	102,9	102,4
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	94,0	95,0	96,0	97,1	99,2	100,4	100,4
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	104,1	103,7	103,7	104,5	103,1	103,3	102,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	98,2	98,5	98,6	99,4	99,3	99,5	99,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	102,7	102,1	103,0	101,9	101,7	102,6	102,5
Budownictwo <i>Construction</i>	99,9	99,5	101,7	102,6	104,5	106,0	106,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	104,8	104,4	104,7	103,1	103,3	103,6	103,1
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	106,9	107,1	106,2	106,0	106,7	106,7	106,4
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	109,2	108,9	111,4	110,0	104,5	104,6	103,7
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	106,4	105,2	113,5	105,8	103,7	104,3	105,5
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	104,1	104,2	105,1	105,2	99,2	99,2	97,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	106,5	106,7	108,8	111,5	108,5	108,2	105,7
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	109,3	109,5	108,1	109,8	104,6	103,1	102,6

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

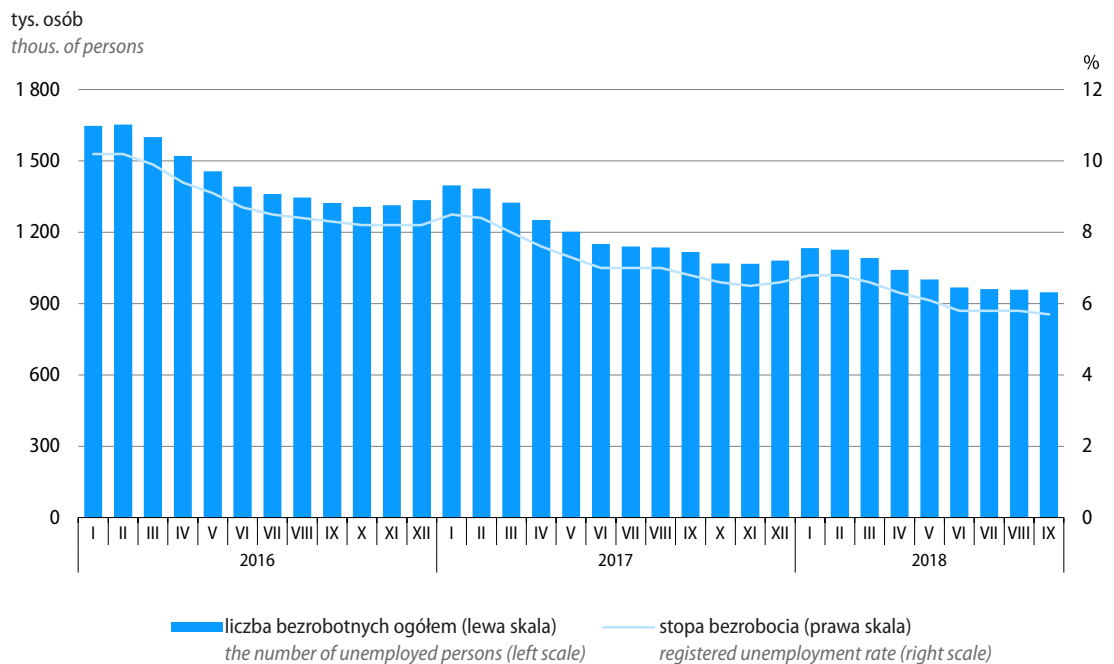
a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

We wrześniu br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 6224,9 tys. osób i było o 3,2% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (po wzroście o 3,4% w sierpniu br.).

Liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy w końcu września br. ukształtowała się na poziomie 947,4 tys., tj. obniżyła się zarówno w porównaniu z sierpniem br. (o 11,2 tys., tj. o 1,2%), jak i z wrześniem ub. roku (o 169,7 tys., tj. o 15,2%). **Stopa bezrobocia** rejestrowanego wyniosła 5,7%, tj. była niższa niż przed miesiącem (o 0,1 p.proc.) i przed rokiem (o 1,1 p.proc.).

Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 3,2% w wielkopolskim do 9,9% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z poprzednim miesiącem nieznaczny jej wzrost (o 0,1 p.proc.) wystąpił jedynie w województwie pomorskim, natomiast spadek (również po 0,1 p.proc.) w województwach: lubelskim, lubuskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim oraz świętokrzyskim. W pozostałych województwach stopa bezrobocia nie uległa zmianie. W porównaniu z wrześniem ub. roku stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich województwach, w tym w największym stopniu w warmińsko-mazurskim oraz zachodniopomorskim (o 1,9–1,8 p.proc.), a w najmniejszym – w małopolskim, świętokrzyskim oraz wielkopolskim (po 0,8 p.proc.).

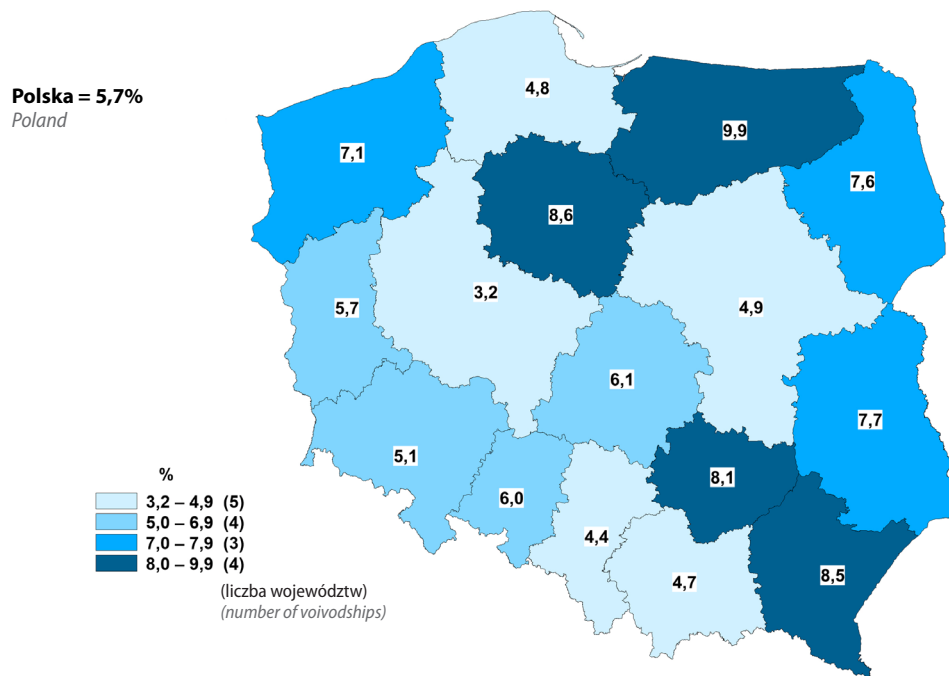
Wykres 2. Bezrobocie rejestrowane
Chart 2. Registered unemployment

W końcu września br. w **strukturze bezrobotnych zarejestrowanych** udział kobiet był większy niż przed rokiem o 1,0 p.proc. i wyniósł 57,1%. W skali roku obniżył się m.in. odsetek osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku (o 0,6 p.proc. do 85,5%), osób dotychczas niepracujących (o 0,4 p.proc. do 14,1%) oraz udział absolwentów (o 0,3 p.proc. do 3,5%). W końcu września br. było 295,2 tys. osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych, co stanowiło 31,2% ogółu bezrobotnych (o 0,2 p.proc. więcej niż przed rokiem).

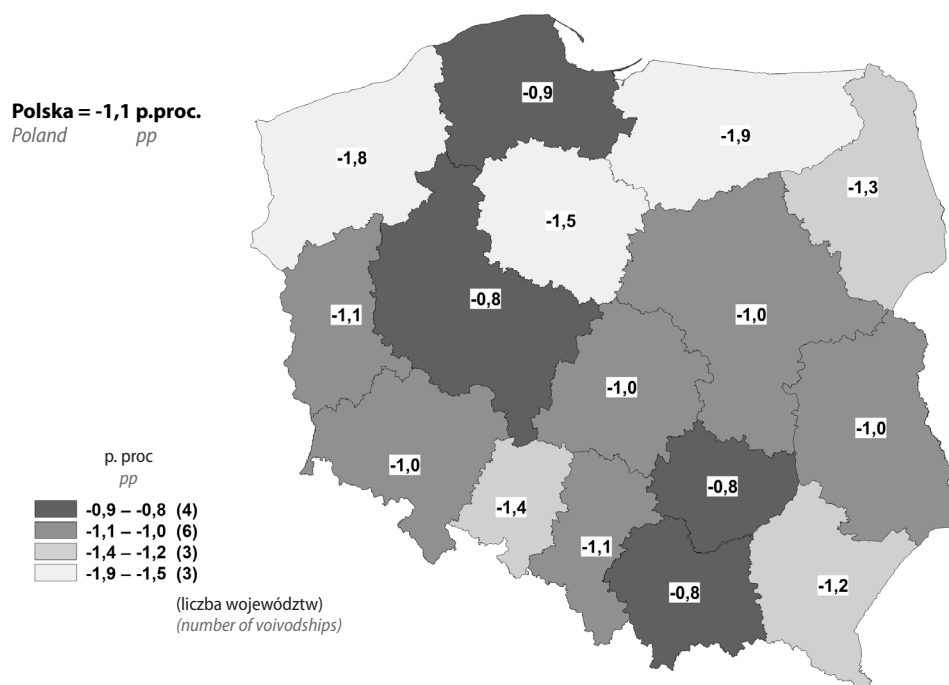
Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego stan w końcu września 2018 r.

Map 1. Registered unemployment rate as of the end of September 2018

Mapa 2. Zmiany stopy bezrobocia rejestrowanego wrzesień 2018 r. do września 2017 r.

Map 2. Registered unemployment rate changes September 2018 to September 2017

Tablica 3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego
Table 3. Registered unemployed persons and unemployment rate

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu): <i>Registered unemployed persons (of the end of a period):</i>							
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	1324,2	1151,6	1117,1	1081,7	1092,2	967,9	947,4
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	82,7	82,7	84,4	81,0	82,5	84,0	84,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani: <i>Newly registered unemployed:</i>							
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	520,5	414,3	491,2	488,8	455,7	366,9	416,8
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	86,7	85,8	92,6	87,8	87,5	88,5	84,9
Bezrobotni wyrejestrowani: <i>Unemployed persons removed from unemployment rolls:</i>							
w tys. osób <i>in thousand persons</i>	531,5	586,9	525,7	524,2	445,2	491,2	437,3
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	94,4	85,0	87,8	96,1	83,8	83,7	83,2
Płynność bezrobocia (napływ – odpływ) <i>Inflow into and outflow from unemployment (inflow – outflow)</i>	-11,0	-172,6	-34,5	-35,4	10,5	-124,3	-20,5
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w % <i>Unemployment rate (of the end of a period) in %</i>	8,0	7,0	6,8	6,6	6,6	5,8	5,7

Spośród osób bezrobotnych znajdujących się w **szczególnej sytuacji na rynku pracy**, w skali roku zmniejszył się udział następujących kategorii w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych ogółem:

- osób długotrwale bezrobotnych² (o 2,0 p.proc. do 53,5%),
- osób powyżej 50 roku życia (o 1,9 p.proc. do 26,5%),
- osób w wieku poniżej 30 roku życia (o 0,1 p.proc. do 26,8%, w tym udział osób w wieku poniżej 25 roku życia obniżył się o 0,4 p.proc. do 13,0%),
- osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,1 p.proc. do 2,0%).

Zwiększył się natomiast odsetek osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 1,9 p.proc. do 21,2%). Na podobnym poziomie jak w analogicznym okresie ub. roku ukształtował się odsetek osób bezrobotnych:

- niepełnosprawnych (6,3%),
- posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia (0,2%).

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

W okresie trzech kwartałów br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1239,3 tys. osób, tj. była o 13,1% niższa niż w analogicznym okresie ub. roku. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zwiększył się w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku (o 0,5 p.proc. do 82,2%). Nieznacznie wzrósł także odsetek osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych oraz zamieszkałych na wsi. Zmniejszył się natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych, dotychczas niepracujących, absolwentów oraz osób zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Tablica 4. Liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych

Table 4. *Newly registered unemployed*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–IX 2017		I–IX 2018		I–IX 2017	
	w tys. <i>in thous.</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w tys. <i>in thous.</i>	w % bezrobotnych nowo zarejestrowanych <i>in % of newly registered unemployed</i>		
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem <i>Newly registered unemployed – in total</i>	1426,0	88,4	86,9	1239,3	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni: <i>Of total – registered unemployed:</i>						
zarejestrowani po raz kolejny <i>reentrants to unemployment rolls</i>	1164,8	88,2	87,5	1018,8	82,2	81,7
dotychczas niepracujący <i>previously not employed</i>	206,0	82,5	81,8	168,5	13,6	14,4
absolwenci ^a <i>graduates^a</i>	142,0	84,8	80,5	114,3	9,2	10,0
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy <i>terminated for company reasons</i>	56,4	81,7	74,3	41,9	3,4	4,0
zamieszkali na wsi <i>living in rural areas</i>	608,7	88,4	87,4	532,1	42,9	42,7
bez kwalifikacji zawodowych <i>without occupational qualifications</i>	414,1	87,6	87,6	362,6	29,3	29,0
długotrwale bezrobotni ^b <i>long-term unemployed^b</i>	431,8	80,3	77,5	334,8	27,0	30,3

a Zaliczono osoby, dla których okres od momentu zakończenia nauki do momentu rejestracji nie przekroczył 12 m-cy.
b Zaliczono osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 m-cy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

a *Unemployed graduates include the persons registered within the period of 12 months since the completion of education.*

b *Long-term unemployed persons include the persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last two years, excluding the periods of trainee-ship occupational preparation of adult at the workplace.*

Z ewidencji bezrobotnych w okresie dziewięciu miesięcy br. **skreślono** 1373,7 tys. osób, tj. o 16,4% mniej niż przed rokiem. Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 680,3 tys. osób, tj. o 14,4% mniej niż przed rokiem. Mniej niż w okresie trzech kwartałów ub. roku było zarówno osób, które podjęły pracę niesubsydiowaną (o 11,0%), jak i tych, które podjęły pracę subsydiowaną (o 26,5%). Udział osób, które podjęły pracę w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w stosunku do obserwowanego przed rokiem o 1,2 p.proc. do 49,5% (wpłynął na to wzrost udziału osób, które podjęły pracę niesubsydiowaną o 2,5 p.proc. do 40,3%, przy spadku udziału osób, które podjęły pracę subsydiowaną o 1,3 p.proc. do 9,2%). Zwiększył się również udział osób, które

dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego. Spośród osób wykreślonych z ewidencji zmniejszył się natomiast udział osób, które rozpoczęły szkolenie lub staż, nabyły prawa emerytalne lub rentowe oraz nabyły uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego. Osoby skreślone z rejestru bezrobotnych w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy stanowiły, podobnie jak przed rokiem, 19,1%.

Tablica 5. Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy według przyczyn
Table 5. *Unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons*

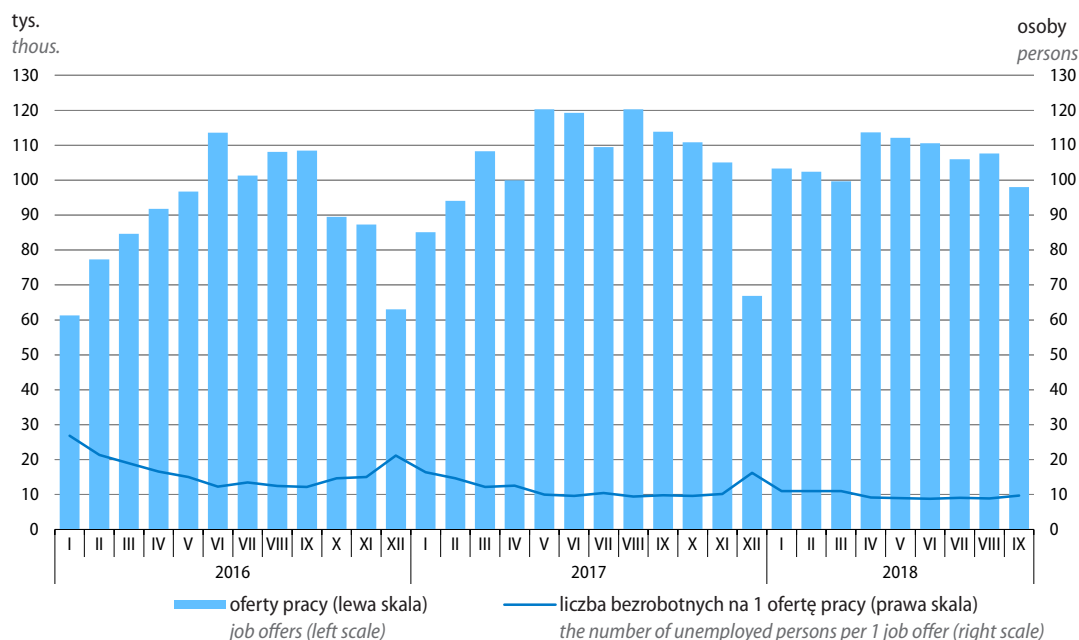
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I-IX 2017		I-IX 2018		I-IX 2017	
	w tys. <i>in thous.</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w tys. <i>in thous.</i>	w % bezrobotnych wyreje- strowanych <i>in % of unemployed persons removed from unemployment rolls</i>		
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem <i>Unemployed persons removed from unemployment rolls – in total</i>	1644,2	88,8	83,6	1373,7	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni, którzy: <i>Of total – unemployed persons, who:</i>						
podjęli pracę <i>took work</i>	794,7	86,8	85,6	680,3	49,5	48,3
niesubsydiowaną <i>unsubsidised</i>	622,3	84,9	89,0	553,5	40,3	37,8
subsidiowaną <i>subsidised</i>	172,5	94,5	73,5	126,8	9,2	10,5
rozpoczęły szkolenie lub staż <i>started training or traineeship</i>	175,9	90,6	74,8	131,5	9,6	10,7
nie potwierdzili gotowości do podję- cia pracy <i>did not confirm availability for work</i>	313,8	86,1	83,5	262,0	19,1	19,1
dobrowolnie zrezygnowali ze statusu bezrobotnego <i>voluntarily resigned from the status of unemployed</i>	120,7	92,1	85,7	103,4	7,5	7,3
nabyli prawa emerytalne lub rentowe <i>acquired the right to retirement pay pension</i>	16,1	111,0	42,2	6,8	0,5	1,0
nabyli uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego <i>acquired the right to pre-retirement allowances</i>	18,0	73,7	67,8	12,2	0,9	1,1

W okresie styczeń–wrzesień br. do urzędów pracy zgłoszono 1226,3 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. o 6,7% mniej niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 9,8% wszystkich ofert (wobec 10,7% przed rokiem). W końcu września br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 28,0% ogółu ofert (wobec 25,2% rok wcześniej). Spośród wszystkich ofert 3,9% było adresowanych do osób niepełnosprawnych, 2,4% dotyczyło stażu, a 0,1% było przeznaczonych dla absolwentów.

3 Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Wykres 3. Oferty pracy stan w końcu miesiąca

Chart 3. Job offers as of the end of a month

W ramach zwolnień grupowych w okresie trzech kwartałów br. pracodawcy zadeklarowali zwolnienie nieco większej niż przed rokiem liczby pracowników – 312 zakładów **zadeklarowało zwolnienie** 19,8 tys. pracowników, w tym 3,7 tys. osób z sektora publicznego (przed rokiem odpowiednio 543 zakłady, 19,3 tys. pracowników, w tym 3,9 tys. z sektora publicznego).

W okresie trzech kwartałów br. zarejestrowano 5 **strajków**, w których uczestniczyło 1,5 tys. pracowników, tj. 25,3% zatrudnionych w jednostkach, w których wystąpiły strajki (w analogicznym okresie ub. roku odnotowano 1,6 tys. strajków, 29,4 tys. strajkujących pracowników, tj. 37,7% zatrudnionych). Straty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 18,4 tys. roboczogodzin, tj. blisko 12 godzin nieprzepracowanych na 1 strajkującego (wobec 171,4 tys. roboczogodzin, tj. blisko 6 godzin przed rokiem).

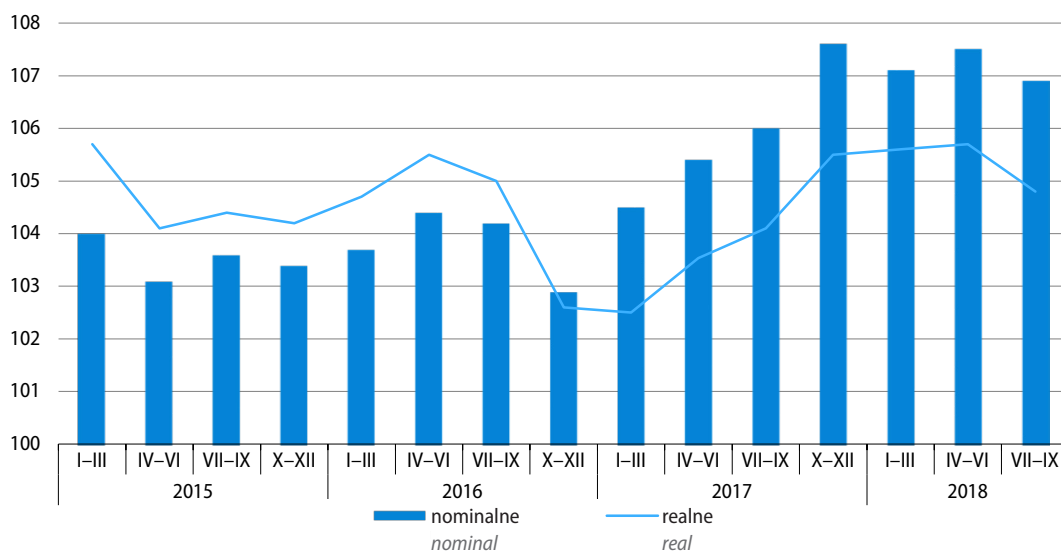
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Wages and salaries; social benefits

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne miesięczne nominalne i realne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w skali roku w większym stopniu niż przed rokiem. W trzecim kwartale br. dynamika płac była słabsza niż w dwóch poprzednich. Nominalne i realne świadczenia emerytalno-rentowe w obu systemach wzrosły wolniej niż wynagrodzenia, ale szybciej niż w okresie dziewięciu miesięcy ub. roku. Ich dynamika w drugim i trzecim kwartale br. umocniła się.

Wykres 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 4. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector corresponding period of previous year=100

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw¹ w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 4778,78 zł i było o 7,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 5,3% w analogicznym okresie ub. roku).

Wynagrodzenia brutto zwiększyły się we wszystkich obserwowanych sekcjach, najbardziej w górnictwie i wydobywaniu (o 9,3%), budownictwie (o 8,8%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,1%). Wysoki wzrost obserwowano także w administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,7%) oraz przetwórstwie przemysłowym i handlu; naprawie pojazdów samochodowych (po 7,3%). W najmniejszym stopniu wzrosły płace w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 4,9%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości (o 5,4%). Wyższe niż przed rokiem były wynagrodzenia we wszystkich działach o znaczącym udziale w zatrudnieniu, m.in. w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 12,7%), wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 10,7%), produkcji artykułów spożywczych (o 9,3%) oraz produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 7,6%). W najmniejszym stopniu wzrosły płace w transporcie lądowym i rurociągowym (o 4,7%), a także w produkcji wyrobów z metali (o 6,4%).

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 6. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto
Table 6. Average monthly gross wages and salaries

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2018		2017		2018	
	IX		I-IX			
	w zł <i>in zł</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>			w zł <i>in zł</i>	
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	4771,86	106,7	106,0	105,3	107,2	4778,78
w tym: <i>of which:</i>						
Przemysł <i>Industry</i>	4796,08	106,9	105,7	105,1	107,2	4810,23
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	6737,37	110,5	103,2	103,5	109,3	7143,32
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	4604,70	107,0	106,5	106,0	107,3	4581,25
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	6925,23	104,4	103,6	102,8	106,6	7316,40
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	4438,97	105,3	103,1	103,3	104,9	4375,45
Budownictwo <i>Construction</i>	4905,61	108,0	106,4	105,7	108,8	4830,32
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	4442,28	106,6	107,9	106,9	107,3	4481,59
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	4354,37	105,4	106,3	104,4	105,8	4271,61
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	3586,90	108,2	107,4	106,2	108,1	3527,46
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	8163,12	106,2	104,3	104,6	107,0	8414,84
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	5034,26	105,3	105,8	105,9	105,4	4981,02
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	6906,81	104,6	102,4	102,0	107,1	6951,01
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	3428,96	109,2	105,4	106,7	107,7	3419,12

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

We wrześniu br. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 4771,86 zł i było o 6,7% wyższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku (kiedy notowano wzrost odpowiednio o 6,0%).

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 11,1% (wobec wzrostu o 10,0% przed rokiem).

Tablica 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w kolejnych kwartałach
 Table 7. Average monthly gross wages and salaries in subsequent quarters

Wyszczególnienie Specification	2017				2018		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year=100						
Sektor przedsiębiorstw <i>Enterprise sector</i>	104,5	105,4	106,0	107,6	107,1	107,5	106,9
w tym: of which:							
Przemysł <i>Industry</i>	104,1	105,9	105,2	106,8	106,7	107,8	106,9
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	104,4	108,9	97,7	112,7	101,3	120,7	105,8
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	105,2	106,1	106,6	107,3	107,2	107,5	107,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	99,0	106,7	102,9	102,9	110,2	103,9	105,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	102,7	103,8	103,4	104,1	105,0	103,8	105,8
Budownictwo <i>Construction</i>	105,6	104,0	107,4	109,3	107,7	109,0	109,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	106,7	106,8	107,2	110,9	107,1	107,5	107,3
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	103,7	104,4	105,1	107,0	106,7	105,7	105,1
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	104,8	106,6	107,0	104,3	108,5	107,3	108,5
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	103,6	103,6	106,9	102,4	107,8	107,5	105,7
Obsługa rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>	105,2	107,5	105,1	108,9	106,4	102,4	107,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	100,7	102,8	102,5	108,6	107,6	106,8	106,7
Administrowanie i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>	104,6	107,3	108,1	110,9	108,8	106,7	107,7

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

a Does not include divisions: Research and experimental development and Veterinary activities.

W okresie dziewięciu miesięcy br. **siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** wzrosła w skali roku o 5,4% (wobec wzrostu o 3,4% w analogicznym okresie ub. roku). We wrześniu br. płaca realna brutto była o 4,7% wyższa niż przed rokiem (po wzroście w sierpniu br. o 4,6% i we wrześniu ub. roku o 3,9%).

Tablica 8. Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto
Table 8. Number of retirees and pensioners and average monthly gross benefit

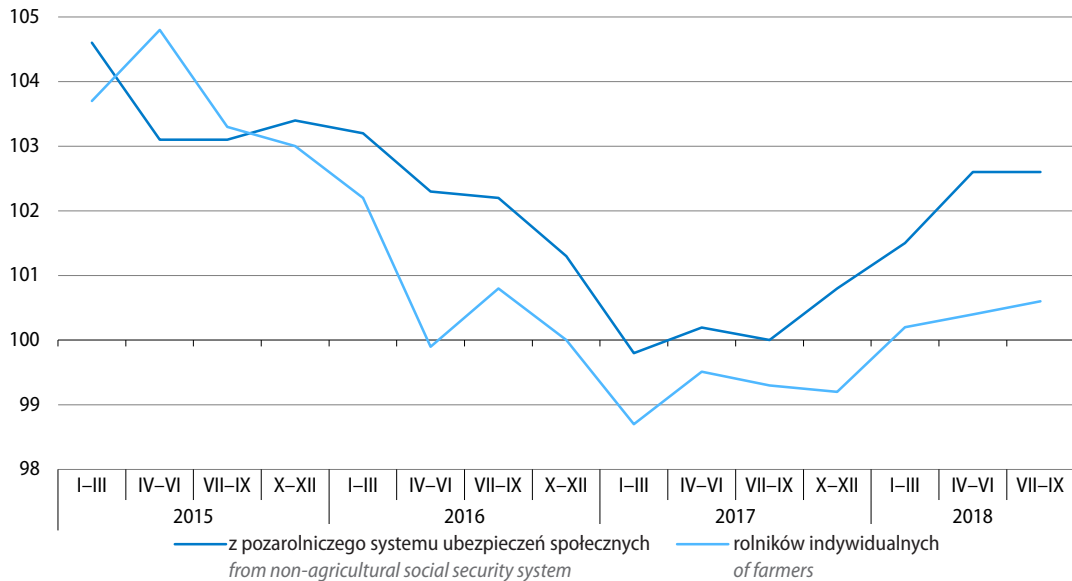
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017		2018				
	I-IX	VII-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX
Przeciętna liczba emerytów i rencistów <i>Average number of retirees and pensioners:</i>							
w tys. osób <i>in thous. persons</i>	8907,3	8900,3	9166,8	9189,9	9198,4	9185,0	9209,5
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	100,0	99,9	102,8	103,2	103,3	103,1	103,5
Pobierający emerytury i renty: <i>Received retirement and other pensions:</i>							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób <i>from non-agricultural social security system in thous. persons</i>	7730,2	7729,3	7995,6	8026,8	8046,1	8022,8	8061,8
rolników indywidualnych w tys. osób <i>of farmers in thous. persons</i>	1177,1	1171,0	1171,2	1163,1	1152,3	1162,2	1147,7
Przeciętna emerytura i renta: <i>Average retirement and other pension:</i>							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł <i>from non-agricultural social security system in zł</i>	2125,95	2138,83	2183,64	2225,02	2235,99	2214,96	2241,19
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	102,1	102,3	103,5	104,5	104,5	104,2	104,5
rolników indywidualnych w zł <i>of farmers in zł</i>	1197,54	1202,27	1214,55	1229,31	1231,74	1225,18	1229,64
analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	101,2	101,6	102,2	102,3	102,5	102,3	102,7

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w okresie trzech kwartałów br. była o 4,2% wyższa niż przed rokiem i wyniosła 2214,96 zł. We wrześniu br. ukształtowała się ona na poziomie 2241,19 zł, tj. zwiększyła się w skali roku o 4,5%. Przeciętna miesięczna **realna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w okresie styczeń–wrzesień br. była wyższa o 2,3% od notowanej w analogicznym okresie ub. roku, a we wrześniu br. wzrosła w skali roku o 2,7%.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w okresie trzech kwartałów br. wyniosła 1225,18 zł, tj. o 2,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wyniosła 1229,64 zł, tj. o 2,7% więcej niż przed rokiem. Przeciętna miesięczna **realna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosła w skali roku o 0,4%, a we wrześniu br. – zwiększyła się odpowiednio o 0,9%.

Wykres 5. Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 5. Average monthly real gross retirement and other pensions corresponding period of previous year=100

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) w okresie trzech kwartałów br. wyniosła 1029,1 mln zł, tj. o 15,1% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono bezrobotnym 107,1 mln zł zasiłków, tj. o 0,8% mniej niż w sierpniu br. oraz o 12,0% mniej niż przed rokiem.

Wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosła 1076,4 mln zł i była o 33,9% niższa od kwoty wypłaconej w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono 112,3 mln zł zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, tj. o 36,3% mniej niż przed rokiem.

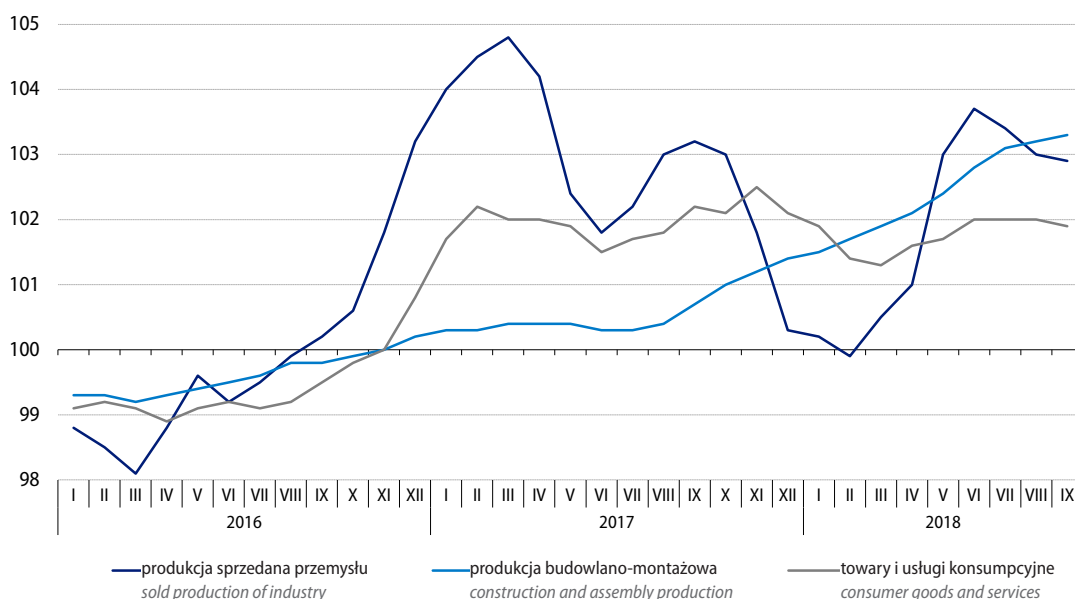
W okresie trzech kwartałów br. średnia liczba osób pobierających **wypłaty z Funduszu Emerytur Pomocowych** wyniosła 24,2 tys. (wobec 21,4 tys. przed rokiem). Łącznie wypłacono im 582,3 mln zł, tj. o 19,8% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. suma wypłaconych świadczeń ukształtowała się na poziomie 69,9 mln zł i była o 18,8% wyższa niż we wrześniu ub. roku, a świadczenia z tego źródła pobierało przeciętnie 25,4 tys. osób (wobec 22,8 tys. przed rokiem).

Ceny Prices

W okresie styczeń–wrzesień br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku w nieco mniejszym stopniu niż przed rokiem. W kolejnych kwartałach obserwowano przyspieszenie dynamiki cen. We wrześniu br. wzrost cen konsumpcyjnych w skali roku był nieco słabszy niż w poprzednich miesiącach, na co wpłynęło m.in. spowolnienie dynamiki cen towarów i usług w zakresie transportu oraz cen związanych z mieszkaniem. Nieco wyższy niż w sierpniu br. był natomiast wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. Tempo wzrostu cen produkcji sprzedanej przemysłu oraz produkcji budowlano-montażowej w kolejnych kwartałach umacniało się. We wrześniu br. dynamika cen producentów w skali roku była zbliżona do obserwowanej w poprzednim miesiącu.

Wykres 6. Wskaźniki cen analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 6. Price indices corresponding period of previous year=100

Według wstępnych danych **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** we wrześniu br. były o 2,9% wyższe od notowanych w grudniu ub. roku (wobec wzrostu o 0,3% przed rokiem). Wzrost cen obserwowano w większości sekcji, z wyjątkiem górnictwa i wydobywania, gdzie ceny nie uległy zmianie. Ceny w sekcji przetwórstwo przemysłowe wzrosły o 3,1%, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 2,4%, a w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 1,1%.

W skali roku we wrześniu br. obserwowano wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu o 2,9% (wobec wzrostu o 3,0% w sierpniu br.). Wyższe niż przed rokiem były ceny we wszystkich sekcjach, w tym najbardziej zwiększyły się w górnictwie i wydobywaniu (o 4,7%). W sekcji przetwórstwo przemysłowe ceny wzrosły o 3,0%, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 1,3%, a w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 1,1%. W przetwórstwie przemysłowym znacznie wzrosły ceny m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 27,1%), metali (o 6,6%) oraz papieru i wyrobów z papieru (o 5,3%). Wyższe niż przed rokiem były także ceny w produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 4,1%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 3,9%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 2,2%), odzieży (o 2,1%), napojów oraz wyrobów z metali (po 2,0%). Podniesiono również ceny w produkcji m.in. wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz mebli (po 0,9%), jak również urządzeń elektrycznych (o 0,5%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny m.in. w produkcji artykułów spożywczych oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (po 0,2%), a także maszyn i urządzeń oraz pozostałego sprzętu transportowego (po 0,3%). Największy spadek cen odnotowano w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,6%).

Szacuje się, że we wrześniu br. **ceny produkcji budowlano-montażowej** były wyższe niż przed rokiem o 3,3%, a w stosunku do grudnia ub. roku wzrosły o 2,5%.

Tablica 9. Wskaźniki cen w przemyśle i budownictwie
Table 9. Price indices in industry and construction

Okresy Periods	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu Prices of sold production of industry					Ceny produkcji budowlano-montażowej Prices of construction and assembly production
	ogółem total	górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	przetwórstwo przemysłowe manufacturing	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air conditioning supply	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja water supply; sewerage, waste management and remediation activities	
2017	Grudzień roku poprzedniego=100 December of previous year=100					
IX	100,3	95,3	100,5	100,5	101,5	100,6
2018						
IX	102,9	100,0	103,1	102,4	101,1	102,5
2017	Miesiąc poprzedni=100 Previous month=100					
IX	100,5	99,3	100,6	99,8	100,2	100,3
X	100,3	104,9	100,2	99,4	100,0	100,3
XI	100,0	99,9	100,1	99,6	99,8	100,3
XII	99,7	99,9	99,6	99,9	100,2	100,2
2018						
I	100,1	99,8	100,1	100,0	100,3	100,1
II	99,8	99,6	99,8	100,0	100,0	100,1
III	100,6	101,8	100,6	100,1	100,0	100,3
IV	100,3	99,6	100,3	100,1	100,2	100,3
V	101,3	102,1	101,4	101,0	100,0	100,3
VI	100,3	101,3	100,3	100,2	100,4	100,4
VII	100,1	97,1	100,2	100,1	100,2	100,3
VIII	100,0	99,0	100,0	100,7	99,9	100,3
IX	100,4	99,8	100,4	100,2	100,1	100,4

Tablica 9. Wskaźniki cen w przemyśle i budownictwie (dok.)

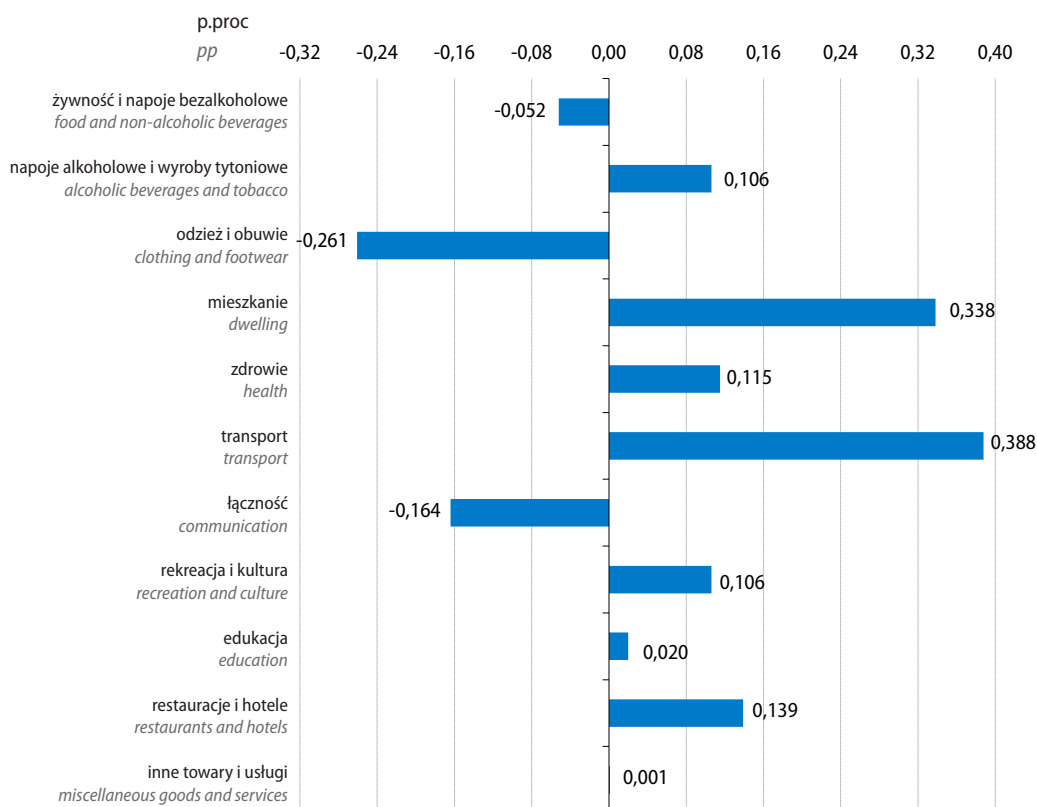
Table 9. Price indices in industry and construction (cont.)

Okresy Periods	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu Prices of sold production of industry					Ceny produkcji budowlano- montażowej Prices of construction and assembly production
	ogółem total	górnictwo i wydobywa- nie mining and quarrying	przetwórstwo przemysłowe manufacturing	wytwarzanie i zaopatrywa- nie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air conditioning supply	dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja water supply; sewerage, waste mana- gement and remediation activities	
2017	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					Corresponding period of previous year=100
IX	103,2	119,4	102,7	100,5	102,8	100,7
X	103,0	123,9	102,4	99,9	102,6	101,0
XI	101,8	104,9	101,8	99,5	102,0	101,2
XII	100,3	99,8	100,4	99,4	101,5	101,4
2018						
I	100,2	100,1	100,2	99,4	101,3	101,5
II	99,9	98,2	100,0	98,9	101,2	101,7
III	100,5	99,7	100,6	99,3	101,0	101,9
IV	101,0	101,6	101,1	99,0	101,1	102,1
V	103,0	106,2	103,1	99,9	101,0	102,4
VI	103,7	111,6	103,7	100,0	101,4	102,8
VII	103,4	105,1	103,7	100,1	101,7	103,1
VIII	103,0	104,2	103,2	100,9	101,1	103,2
IX	102,9	104,7	103,0	101,3	101,1	103,3
2017						
I–III	104,4	129,3	103,8	99,7	103,3	100,3
IV–VI	102,8	123,1	102,1	100,7	102,8	100,4
VII–IX	102,8	118,9	102,3	100,7	102,6	100,5
I–IX	103,3	123,7	102,7	100,4	102,9	100,4
X–XII	101,7	108,6	101,5	99,6	102,0	101,2
2018						
I–III	100,2	99,3	100,2	99,2	101,1	101,7
IV–VI	102,5	106,4	102,6	99,6	101,2	102,5
VII–IX	103,1	104,7	103,3	100,8	101,3	103,2
I–IX	101,9	103,4	102,1	99,9	101,2	102,4

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu br. były o 0,7% wyższe niż w grudniu ub. roku (wobec wzrostu o 0,9% przed rokiem). Podniesiono ceny towarów i usług w zakresie transportu (o 4,4%) oraz restauracji i hoteli (o 2,4%). Podrożały także towary i usługi związane ze zdrowiem oraz edukacją (po 2,0%), napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 1,7%), towary i usługi w zakresie rekreacji i kultury (o 1,5%) oraz związane z mieszkaniem (o 1,3%). Mniej niż w grudniu ub. roku konsumenci płacili natomiast za odzież i obuwie (o 4,9%), towary i usługi w zakresie łączności (o 3,4%) oraz żywność i napoje bezalkoholowe (o 0,2%). Największy wpływ na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem miały wzrosty cen towarów i usług w zakresie transportu oraz związanych z mieszkaniem, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,39 p.proc. oraz 0,34 p.proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył natomiast wskaźnik cen ogółem o 0,26 p.proc.

Wykres 7. Wpływ zmian cen grup towarów i usług na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem we wrześniu 2018 r. grudzień roku poprzedniego=100

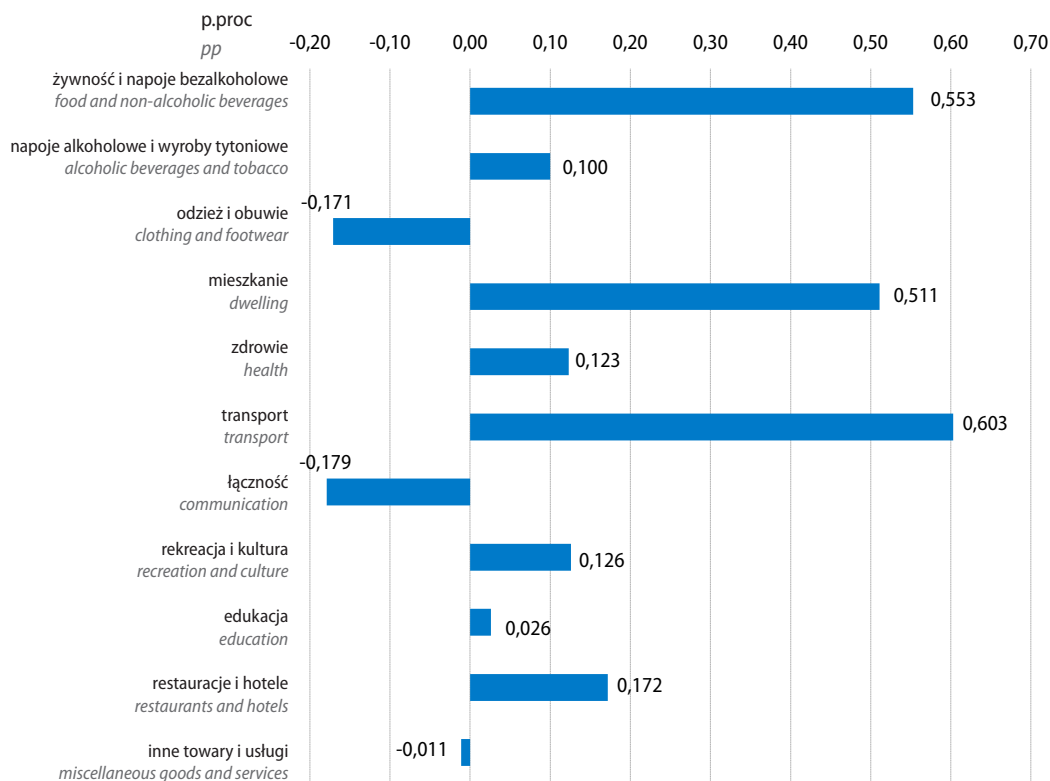
Chart 7. *Impact of price changes of goods and services groups on the total consumer price index in September 2018 previous month=100*

We wrześniu br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku wyniósł 1,9% (w tym towary podrożały o 2,0%, a usługi – o 1,5%). Największy wpływ na poziom wskaźnika ogółem miały wzrosty cen towarów i usług związanych z transportem, cen żywności i napojów bezalkoholowych, jak również cen towarów i usług związanych z mieszkaniem, które wpłynęły na podwyższenie tego wskaźnika odpowiednio o 0,60 p.proc., 0,55 p.proc. oraz 0,51 p.proc. Spadek cen w zakresie łączności obniżył wskaźnik ogółem o 0,18 p.proc., a cen odzieży i obuwia – o 0,17 p.proc.

Wykres 8. Wpływ zmian cen grup towarów i usług na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem we wrześniu 2018 r. analogiczny okres roku poprzedni=100

Chart 8. Impact of price changes of goods and services groups on the total consumer price index in September 2018 corresponding period of previous year=100

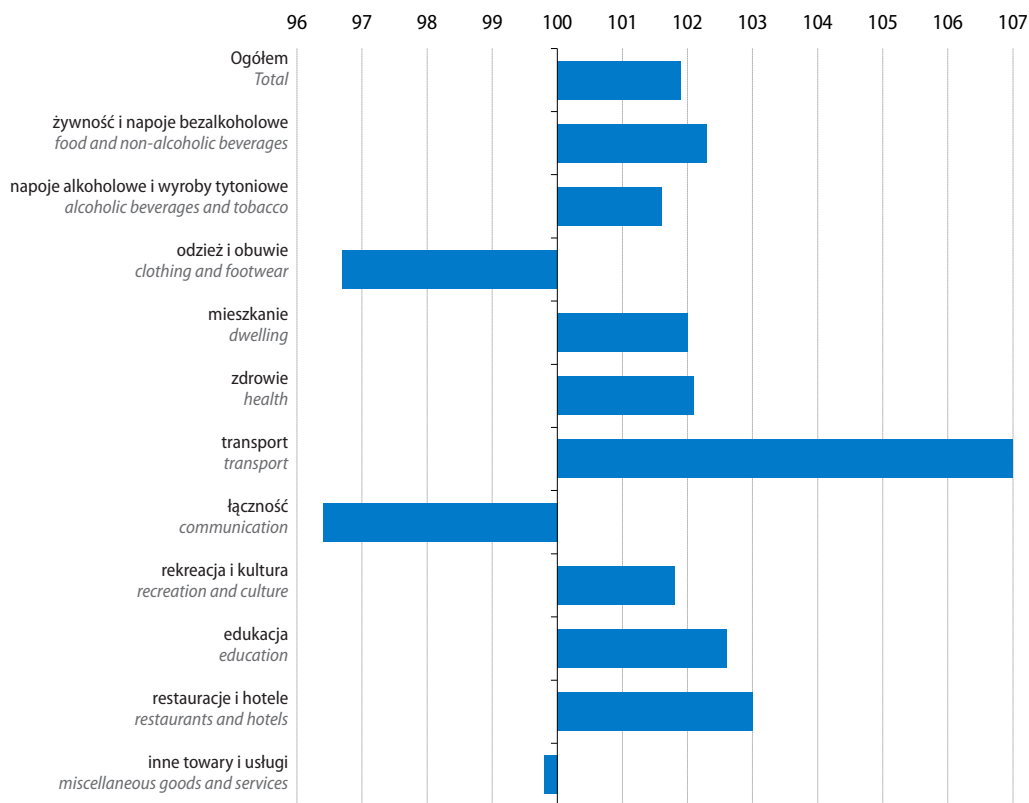

Tablica 10. Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych
Table 10. Price indices of consumer goods and services

Okresy Periods	Ogółem Total	żywność i napoje bezalko- holowe <i>food and non-al- coholic beverages</i>	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages and tobacco</i>	odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	mieszka- nie <i>dwelling</i>	zdrowie <i>health</i>	transport <i>transport</i>	łączność <i>communi- cation</i>	rekreacja i kultura <i>recreation and culture</i>	edukacja <i>education</i>	resta- uracje i hotele <i>resta- urants and hotels</i>
2017	Grudzień roku poprzedniego=100 <i>December of previous year=100</i>										
IX	100,9	102,8	101,0	93,5	101,5	101,7	96,7	101,7	101,3	101,2	102,3
2018											
IX	100,7	99,8	101,7	95,1	101,3	102,0	104,4	96,6	101,5	102,0	102,4
2017	Miesiąc poprzedni=100 <i>Previous month=100</i>										
IX	100,4	100,4	100,4	102,1	100,3	100,0	101,0	100,5	98,9	100,9	100,3
X	100,5	100,9	99,8	103,5	100,4	99,9	100,3	99,9	99,5	100,5	100,2
XI	100,5	101,0	100,2	99,7	100,2	100,1	101,6	99,8	100,6	100,1	100,2
XII	100,2	100,5	99,9	98,6	100,1	100,1	100,7	100,0	100,3	100,0	100,2
2018											
I	100,3	101,2	100,5	96,1	100,3	100,4	99,4	100,2	100,9	100,3	100,4
II	99,8	99,6	100,2	98,5	100,1	100,3	99,4	98,6	100,0	100,1	100,2
III	99,9	99,9	100,1	102,3	99,8	99,9	99,3	100,0	99,5	100,1	100,1
IV	100,5	100,4	100,3	102,9	100,2	100,2	102,4	99,4	100,2	100,0	100,2
V	100,2	99,7	100,2	99,6	100,1	100,5	102,6	100,3	99,0	100,1	100,5
VI	100,1	99,8	100,1	98,6	100,1	100,1	100,9	99,9	100,9	100,0	100,3
VII	99,8	99,3	100,3	96,5	100,2	100,0	100,3	100,0	101,8	100,0	100,3
VIII	100,0	99,3	99,9	98,3	100,3	100,2	100,4	100,4	100,1	100,1	100,2
IX	100,2	100,6	100,2	102,4	100,2	100,4	99,7	97,7	99,1	101,4	100,4
2017	Analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>Corresponding period of previous year=100</i>										
IX	102,2	105,0	101,2	95,4	101,8	102,0	101,6	101,7	101,9	101,3	102,2
X	102,1	105,4	100,9	95,4	102,0	102,0	100,4	101,6	101,4	101,8	102,5
XI	102,5	106,0	101,0	95,4	102,2	101,9	102,3	101,5	101,7	101,8	102,7
XII	102,1	105,4	100,9	95,2	102,1	101,8	99,2	101,5	101,7	101,9	102,8
2018											
I	101,9	104,8	101,2	95,5	101,8	101,8	98,8	102,0	102,5	102,1	103,0
II	101,4	103,4	101,0	95,8	101,8	101,9	98,0	100,6	101,5	102,1	103,0
III	101,3	103,7	100,9	96,3	101,6	101,4	98,1	100,6	101,0	102,2	102,9
IV	101,6	104,1	101,7	96,2	101,6	101,4	99,9	100,1	100,9	102,1	102,8
V	101,7	103,0	101,6	96,2	101,7	102,4	104,8	98,1	101,0	102,2	102,9
VI	102,0	102,7	101,8	95,8	101,8	102,2	108,6	98,4	100,7	102,2	102,9
VII	102,0	102,2	101,8	95,8	101,9	101,7	110,1	98,3	101,2	102,2	102,9
VIII	102,0	102,1	101,8	96,6	102,1	101,8	108,5	99,1	101,6	102,2	102,9
IX	101,9	102,3	101,6	96,7	102,0	102,1	107,0	96,4	101,8	102,6	103,0
2017											
I-III	102,0	103,4	101,1	94,5	101,1	100,9	109,8	98,8	99,7	100,8	101,9
IV-VI	101,8	103,4	100,8	94,7	101,5	100,6	104,2	100,9	102,3	100,9	102,0
VII-IX	101,9	104,6	101,0	94,7	101,6	101,3	100,9	101,5	102,0	101,1	102,3
X-XII	102,2	105,6	100,9	95,3	102,1	101,9	100,6	101,5	101,6	101,8	102,7
2018											
I-III	101,5	103,9	101,1	95,9	101,7	101,7	98,3	101,1	101,7	102,1	102,9
IV-VI	101,7	103,2	101,7	96,0	101,7	102,0	104,4	98,9	100,9	102,2	102,9
VII-IX	102,0	102,2	101,8	96,4	102,0	101,9	108,5	97,9	101,5	102,3	102,9
I-IX	101,7	103,1	101,5	96,1	101,8	101,9	103,7	99,3	101,4	102,2	102,9

Wykres 9. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu 2018 r. analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 9. Price indices of consumer goods and services in September 2018 corresponding period of previous year=100

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku we wrześniu br. wyniósł 2,3%, przy czym żywność podrożała o 2,3%, a napoje bezalkoholowe – o 1,5%. Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili m.in. za warzywa (o 10,2%), pieczywo (o 5,9%), artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 4,9%, w tym jaja podrożały o 21,9%, jogurty oraz śmietana – po 5,9%, sery i twarogi – o 1,1% oraz mleko – o 0,8%), kasze i ziarna zbóż (o 2,1%) oraz oleje i tłuszcze (o 1,7%, w tym ceny masła wzrosły o 2,5%). Podniesiono również ceny mięsa (przeciętnie o 1,2%, w tym podrożało mięso drobiowe – o 5,4%, wołowe – o 3,5%, wędliny – o 1,7%, przy spadku cen mięsa wieprzowego – o 3,6%) oraz mąki pszennej (o 1,2%). Droższe były także ryby i owoce morza (o 1,3%), makarony i produkty makaronowe (o 1,1%) oraz ryż (o 0,9%). Spadły natomiast ceny cukru (o 29,4%) oraz owoców (o 5,9%).

Odzież oraz obuwie nadal były tańsze niż przed rokiem (odpowiednio o 4,1% i 1,8%).

Ceny towarów i usług w zakresie mieszkania wzrosły w skali roku o 2,0%. Podniesiono opłaty za wywóz śmieci (o 3,9%), usługi kanalizacyjne (o 2,2%) oraz zaopatrywanie w wodę (o 1,7%). Podrożały nośniki energii (przeciętnie o 1,8%), w tym opał – (o 5,6%), gaz (o 1,8%) i energia cieplna – o 0,7%. Ceny energii elektrycznej nie uległy zmianie. Wzrosły ceny związane z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego (o 1,1%).

Artykuły i usługi związane ze zdrowiem były droższe niż przed rokiem o 2,1%. Wzrosły ceny usług stomatologicznych (o 3,9%), lekarskich (o 3,5%), szpitalnych (o 2,3%) oraz wyrobów farmaceutycznych (o 1,6%). Niższe były natomiast opłaty za usługi sanatoryjne (o 1,6%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu wzrosły w skali roku o 7,0%. Znacznie więcej konsumenci płacili za paliwa i smary do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 11,9%, w tym olej napędowy podrożał o 15,6%, benzyna – o 10,5% oraz gaz ciekły – o 10,3%). Wyższe niż przed rokiem były opłaty za usługi transportowe (o 1,3%). Spadły natomiast ceny samochodów osobowych (o 4,0%).

Ceny towarów i usług w zakresie łączności były niższe niż przed rokiem o 3,6%. Znacznie tańszy był sprzęt telekomunikacyjny (o 10,6%). Zmniejszyły się również opłaty za usługi telekomunikacyjne (o 3,4%, w tym ceny usług internetowych spadły o 4,8%) oraz za usługi pocztowe (o 2,5%).

Ceny w zakresie rekreacji i kultury w wrześniu br. wzrosły w skali roku o 1,8%. Droższe niż przed rokiem były książki (o 4,9%), gazety i czasopisma (o 4,6%), bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 2,1%) oraz usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 1,1%). Spadły natomiast ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 3,2%).

W okresie styczeń-wrzesień br., w wyniku szybszego wzrostu w skali roku przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw (7,2%) niż cen konsumpcyjnych (1,7%), zwiększyła się **siła nabywcza płac** w odniesieniu do wszystkich podstawowych grup towarów i usług konsumpcyjnych. Relatywnie tańsze niż przed rokiem były m.in. odzież, książki, sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny, obuwie, usługi telekomunikacyjne, energia elektryczna, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego, usługi transportowe, wyroby farmaceutyczne, nośniki energii oraz paliwa i smary do prywatnych środków transportu. Notowano także wzrost siły nabywczej w odniesieniu do większości towarów żywnościowych, w tym cukru, mąki pszennej, ryb i owoców morza, mięsa, warzyw, ryżu, makaronów i produktów makaronowych oraz pieczywa. Zmniejszyła się natomiast siła nabywcza płac w odniesieniu do m.in. olejów i tłuszczów (w tym masła) oraz artykułów w grupie „mleko, sery i jaja”. Relatywnie droższy był również olej napędowy i opał.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie październik 2017 r. – wrzesień 2018 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 2,0% (wobec wzrostu również o 2,0% w okresie wrzesień 2017 r. – sierpień 2018 r.). Ceny konsumpcyjne według **zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**¹ wzrosły w tym okresie o 1,3%.

¹ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia w sektorze gospodarstw domowych (w 2018 r. – struktura spożycia z 2016 r. w cenach grudnia 2017 r.). Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (ECOICOP).

Rolnictwo Agriculture

Średnia temperatura powietrza w III kwartale br. wynosiła 18,6°C i była o 2,7°C wyższa od średniej z lat 1971–2000, natomiast średnia suma opadów kształtowała się na poziomie 179 mm i była o ok. 14% niższa od normy z wielolecia. We wrześniu br. średnia temperatura powietrza wyniosła 15,4°C i była wyższa o 2,5°C od średniej wieloletniej, a średnia suma opadów wyniosła ok. 45 mm i była niższa od średniej wieloletniej o ok. 21%.

Ciepła i słoneczna pogoda we wrześniu br. stwarzała dobre warunki dla przeprowadzania zbioru upraw, ale niekorzystnie wpływała na stan uwilgotnienia gleby. Poziom wrześniowych opadów był bardzo zróżnicowany regionalnie. Na znacznym obszarze kraju nadal notowano silne przesuszenie gleby, które utrudniało wykonywanie prac polowych, a przede wszystkim orkę przedsięwziętych i siewów ozimych. Niedobór wilgoci w glebie lokalnie stwarzał również niekorzystne warunki dla kiełkowania ziarna i wschodów roślin ozimych. Znacznie utrudnione było prowadzenie zbioru buraków cukrowych.

Na początku września zakończono rozpoczęte w sierpniu siewy rzepaku ozimego. W pierwszej dekadzie miesiąca rozpoczęto siewy żyta i pszenżyta, a w połowie miesiąca pszenicy ozimej. W pierwszej połowie września zakończono na ogół zbiór kolejnego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych oraz przystąpiono do zbioru buraków cukrowych. W ciągu miesiąca kontynuowano rozpoczęte w sierpniu wykopki ziemniaków. W całym kraju prowadzono zbiór kukurydzy na zielonkę, a w drugiej połowie września rozpoczęto zbiór kukurydzy na ziarno. Lokalnie pod koniec miesiąca zbierano poplony ścierniskowe.

Na rynku rolnym w okresie trzech kwartałów br. przeciętne ceny większości podstawowych produktów rolnych, oprócz cen żywca wieprzowego i mleka, były wyższe niż przed rokiem.

Tablica 11. Skup zbóż^a
Table 11. Procurement of cereals^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	VII 2018 – IX 2018		IX 2018		
	w tys. ton <i>in thous. tonnes</i>	VII 2016 – – IX 2017=100	w tys. ton <i>in thous. tonnes</i>	IX 2017=100	VIII 2018=100
Ziarno zbóż^b <i>Cereal grains^b</i>	2910,4	76,3	672,9	59,6	61,2
w tym: <i>of which:</i>					
Pszenica <i>Wheat</i>	1920,6	73,4	492,0	57,6	66,9
Żyto <i>Rye</i>	254,2	75,8	49,5	49,5	46,1

a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

a Without the procurement realized by natural persons. b Basic cereals including cereal mixed and excluding cereals designated for sowing.

Skup zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) z tegorocznych zbiorów w okresie lipiec–wrzesień br. był o 23,7% mniejszy niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. skup zbóż, po nasileniu dostaw w dwóch poprzednich miesiącach, był znacznie niższy niż w sierpniu br. (o 38,8%) oraz niż przed rokiem (o 40,4%).

Tablica 12. Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a

Table 12. Procurement of major agricultural products^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–IX 2018		IX 2018		
	w tys. ton <i>in thous. tonnes</i>	I–IX 2017=100	w tys. ton <i>in thous. tonnes</i>	IX 2017=100	VIII 2018=100
Żywiec rzeźny ^b <i>Animal for slaughter^b</i>	3177,0	100,4	287,0	95,3	98,6
w tym: <i>of which:</i>					
wołowy (z cielęcym) <i>cattle (including calves)</i>	278,4	96,1	17,1	83,1	90,6
wieprzowy <i>pigs</i>	1183,8	102,0	99,0	95,4	106,4
drobiowy <i>poultry</i>	1709,3	100,0	170,6	96,6	95,3
Mleko <i>Milk</i>	8793,4 ^c	102,3	935,4 ^c	102,1	95,7

a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej; wskaźniki dynamiki, po zmianie – od stycznia 2018 r. – wskaźników przeliczeniowych żywca na wagę poubojową ciepłą, podano w warunkach porównywalnych. c W milionach litrów.

a Without the procurement realized by natural persons. b Includes cattle, calves, pigs, sheep, horses and poultry; in terms of meat including fats in warm post-slaughter weight; indices are given in comparable conditions, i.e. after change of conversion rates of animals post-slaughter warm weight from January 2018. c In million litres.

W okresie styczeń–wrzesień br. dostawy **żywca rzeźnego** kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. skup żywca rzeźnego ogółem był o 4,7% mniejszy niż przed rokiem oraz o 1,4% niższy niż przed miesiącem.

Tablica 13. Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych

Table 13. Relations between retail prices of selected means of production for agriculture and procurement prices of some agricultural products

Wyszczególnienie Specification	Lata/ Kwartaly Years/ Quarters	Ceny środków produkcji wyrażone w: Prices of production goods expressed in:				
		dt dt of				hl mleka hl of cows' milk
		pszenicy wheat	żyta rye	żywca slaughter		
wieprzowego pigs	wołowego cattle					
Ciągnik rolniczy ^a – szt. <i>Farm tractor^a – per unit</i>	2017	2 694	3 255	352	284	1 296
	I	2 657	3 143	362	286	1 348
	II	2 556	3 002	326	287	1 361
	III	2 792	3 350	340	286	1 286
	IV	2 734	3 231	384	275	1 193
	2018					
	I	2 700	3 121	405	279	1 312
	II	2 723	3 170	405	279	1 411
	III	2 492	3 016	392	286	1 418
Saletra amonowa – 1 dt <i>Ammonium nitrate – per dt</i>	2017	1,9	2,2	0,24	0,20	0,90
	I	1,9	2,2	0,25	0,20	0,90
	II	1,8	2,1	0,23	0,20	1,0
	III	1,9	2,3	0,23	0,19	0,88
	IV	1,9	2,2	0,26	0,19	0,81
	2018					
	I	1,9	2,2	0,28	0,19	0,91
	II	1,8	2,2	0,27	0,20	0,96
	III	1,6	2,0	0,26	0,19	0,93
Mieszanka paszowa dla tuczników – 1 dt <i>Compound feedingstuffs – per dt</i>	2017	2,1	2,5	0,27	0,22	1,0
	I	2,1	2,5	0,28	0,22	1,1
	II	2,0	2,3	0,25	0,22	1,0
	III	2,1	2,6	0,26	0,22	1,0
	IV	2,1	2,5	0,30	0,21	0,92
	2018					
	I	2,1	2,4	0,31	0,22	1,0
	II	2,1	2,4	0,31	0,21	1,1
	III	1,9	2,3	0,30	0,22	1,1
Olej napędowy – 1 hl <i>Diesel oil – per hl</i>	2017	6,7	8,2	0,88	0,71	3,2
	I	7,0	8,2	0,95	0,75	3,5
	II	6,3	7,4	0,80	0,71	3,4
	III	6,7	8,0	0,81	0,68	3,1
	IV	6,9	8,2	0,97	0,90	3,0
	2018					
	I	6,9	8,0	1,0	0,71	3,4
	II	7,3	8,5	1,1	0,75	3,8
	III	6,8	8,2	1,1	0,78	3,9

a Dane dotyczą ciągnika „Ursus 11054”.

a Data concerns farm tractor „Ursus 11054”.

W III kwartale br. w odniesieniu do poprzedniego kwartału odnotowano poprawę **relacji cen** detalicznych większości wybranych środków produkcji do cen skupu zbóż i żywca wieprzowego.

Przeciętne ceny podstawowych gatunków **zbóż** na obydwu rynkach w okresie styczeń–wrzesień br. kształtowały się powyżej poziomu notowanego przed rokiem. We wrześniu br. obserwowano wzrost cen zbóż zarówno w odniesieniu do sierpnia br., jak i w skali roku.

Przeciętne ceny **ziemniaków** w skupie i na targowiskach, zarówno w okresie trzech kwartałów br., jak i we wrześniu br. były znacznie wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku.

Tablica 14. Ceny podstawowych produktów rolnych
Table 14. Average prices of major agricultural products

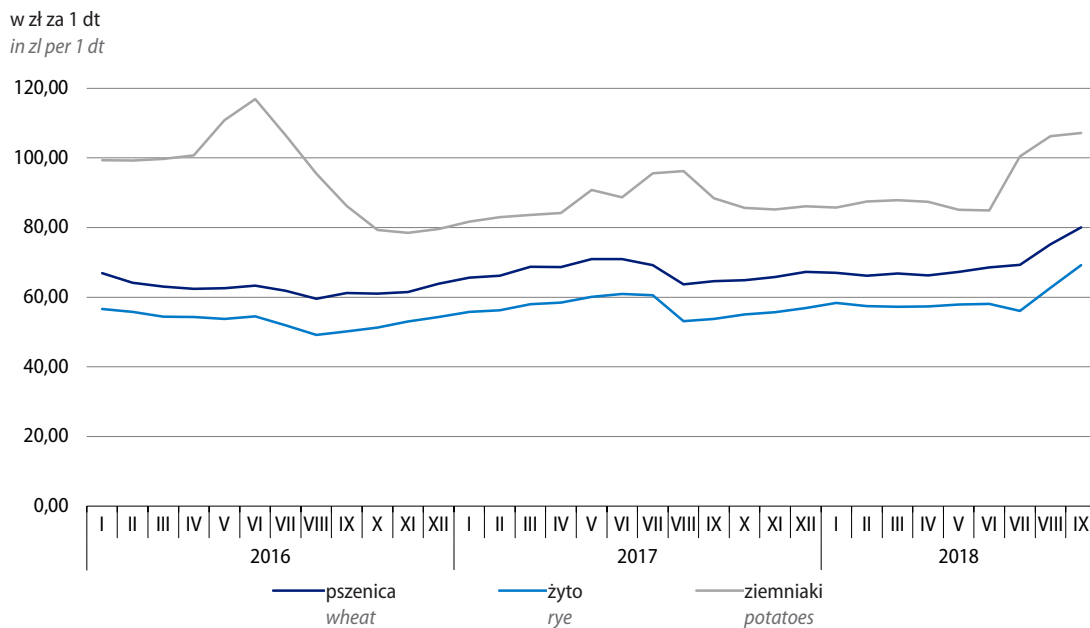
Wyszczególnienie Specification	Ceny w skupie Procurement prices					Ceny na targowiskach Marketplaces prices				
	IX 2018			I–IX 2018		IX 2018			I–IX 2018	
	w zł in zł	IX 2017= =100	VIII 2018= =100	w zł in zł	I–IX 2017= =100	w zł in zł	IX 2017= =100	VIII 2018= =100	w zł in zł	I–IX 2017= =100
Pszenica ^a za 1 dt <i>Wheat^a – per dt</i>	80,04	124,0	106,5	70,41	106,4	86,87	109,4	104,8	81,76	104,1
Żyto ^a za 1 dt <i>Rye^a – per dt</i>	69,20	128,8	110,5	59,85	108,7	69,82	108,3	105,8	65,69	104,6
Ziemniaki ^b za 1 dt <i>Potatoes^b – per dt</i>	33,12	119,4	84,9	45,39	102,1	107,13	121,2	100,8	92,49	105,1
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej: <i>Animals for slaughter (in live weight) – per kg:</i>										
w tym: of which:										
bydło ^c (bez cieląt) <i>cattle^c (excluding calves)</i>	6,48	102,7	99,4	6,50	103,9	7,07	102,5	100,7	7,07	102,0
w tym młode bydło of which young cattle	6,76	104,0	100,3	6,69	103,7	7,51	103,6	102,6	7,39	101,7
trzoda chlewna <i>pigs</i>	4,69	88,7	97,4	4,56	87,2	5,21	95,6	102,6	4,99	96,9
drób <i>poultry</i>	4,05	104,9	99,6	3,75	102,1	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt. <i>Piglet – per head</i>	.	x	x	.	x	175,70	92,8	93,9	184,65	100,7
Mleko za 1 hl <i>Milk per hl</i>	132,77	91,6	102,3	132,49	98,5	.	x	x	.	x

a W skupie bez ziarna siewnego. b Na targowiskach – jadalne. c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

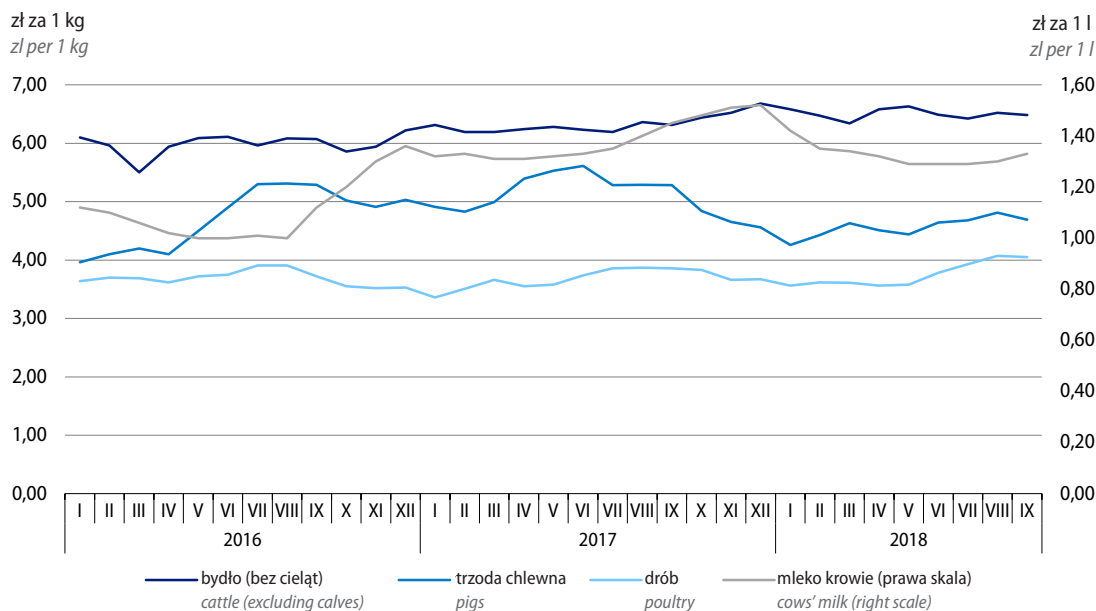
a In procurement excluding cereals designated for sowing. b On marketplace – edible. c On marketplace – average weighted price of cattle for slaughter calculated with the adoption of the structure of procurement quantity of young cattle and cows for slaughter.

Przy krajowej podaży większej niż przed rokiem o 2,0%, przeciętne ceny **żywca wieprzowego** w okresie styczeń–wrzesień br. obniżyły się w skali roku w skupie (o 12,8%) i na targowiskach (o 3,1%). We wrześniu br. ceny żywca na obydwu rynkach również kształtowały się poniżej poziomu notowanego przed rokiem. Przy równoczesnym wzroście cen zbóż, relacja cen skupu trzody do cen żyta na targowiskach pogorszyła się do 6,7 (z 7,3 przed miesiącem i 8,2 przed rokiem). Przeciętne ceny prosiąt do dalszego chowu w obrocie targowiskowym utrzymały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem. We wrześniu br. cena za 1 prosię była niższa niż przed rokiem (o 7,1%) i przed miesiącem (o 6,1%).

Wykres 10. Przeciętne ceny skupu zbóż i targowiskowe ceny ziemniaków
 Chart 10. Average procurement prices of cereal grain and average marketplace prices of potatoes

Wykres 11. Przeciętne ceny skupu żywca i mleka
 Chart 11. Average procurement prices of animals for slaughter and of milk

Przeciętne ceny skupu **drobiu rzeźnego** w okresie trzech kwartałów br. były nieco wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. za żywiec drobiowy również płacono więcej niż przed rokiem.

Przy zmniejszonej podaży przeciętne ceny **żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego** na obu rynkach w okresie styczeń-wrzesień br. były wyższe niż przed rokiem. Wzrost cen żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego w skali roku zarówno w skupie, jak i na targowiskach obserwowano również we wrześniu br.

Od początku roku skupiono łącznie 8793,4 mln l **mleka**, tj. o 2,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Przeciętna cena tego surowca była o 1,5% niższa niż w w okresie trzech kwartałów ub. roku. We wrześniu br., przy wzroście podaży o 2,1% w skali roku, za mleko nadal płacono mniej niż przed rokiem (o 8,4%).

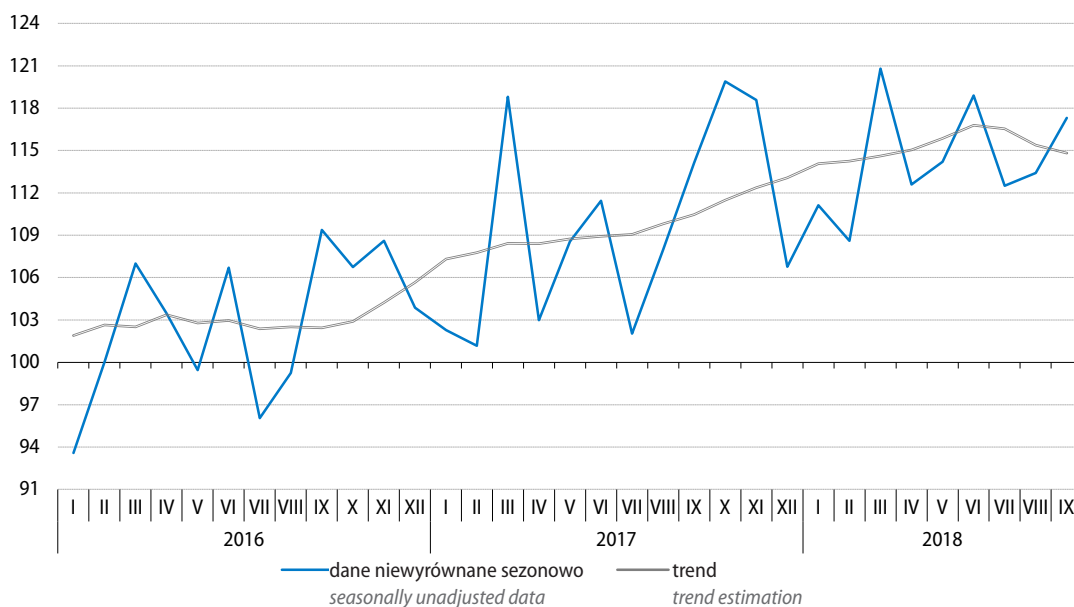
Przeciętna cena **krowy dojrzej** w obrocie targowiskowym w okresie styczeń-wrzesień br. była o 0,9% wyższa niż przed rokiem i wyniosła ok. 3049 zł, przeciętna cena **jałówki jednorocznej** spadła natomiast o 2,7% do ok. 2187 zł.

Przemysł Industry

W okresie styczeń–wrzesień br. **produkcja sprzedana przemysłu**¹ zwiększyła się w skali roku o 6,0%, tj. podobnie jak przed rokiem. W III kwartale br. wzrost produkcji wyniósł 5,4% i był wolniejszy niż w poprzednim okresie (7,0%) oraz zbliżony do notowanego w I kwartale br. (5,5%).

Wykres 12. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe) przeciętna miesięczna 2015=100

Chart 12. Sold production of industry (constant prices)
monthly average of 2015=100

Wzrost produkcji w stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku notowano we wszystkich sekcjach przemysłu, najwyższy w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 7,9%. W przetwórstwie przemysłowym produkcja zwiększyła się o 6,0%, w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 5,8%, a w górnictwie i wydobywaniu – o 1,4%.

We wrześniu br. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa niż przed rokiem o 2,8% (wobec wzrostu w sierpniu br. o 5,0% oraz we wrześniu ub. roku o 4,4%). Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja sprzedana zwiększyła się w skali roku o 5,4%, a w odniesieniu do sierpnia br. zmniejszyła się o 0,7%.

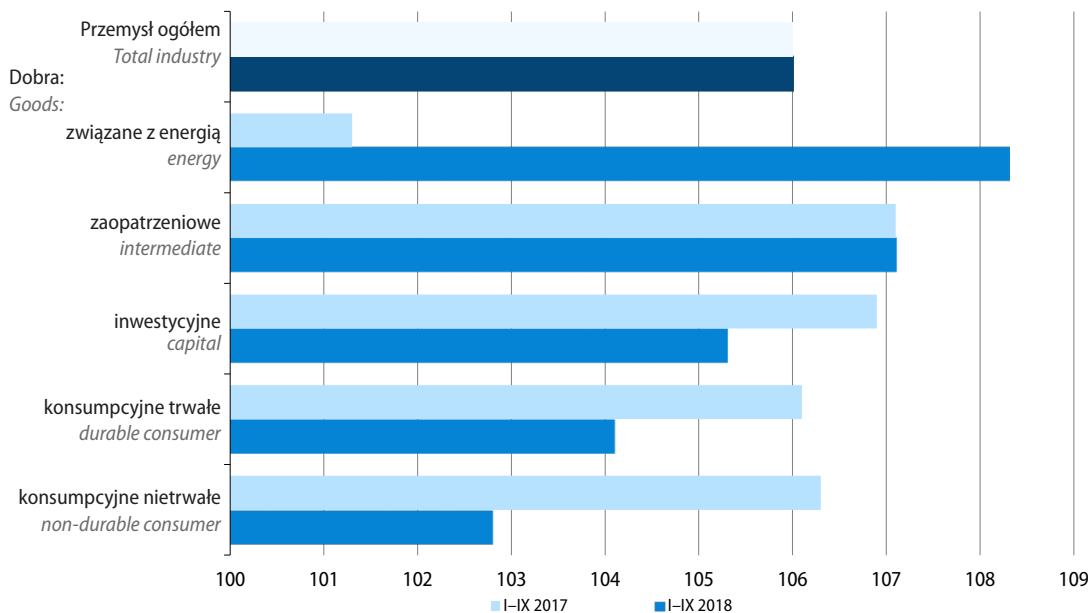
W porównaniu z wrześniem ub. roku produkcja była wyższa we wszystkich sekcjach przemysłu. W wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę jej wzrost wyniósł 10,4%, w górnictwie i wydobywaniu – 8,2%, w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – 5,5%, a w przetwórstwie przemysłowym – 2,0%.

¹ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spośród działów przetwórstwa przemysłowego, we wrześniu br. wzrost sprzedaży w skali roku notowano m.in. w produkcji wyrobów z metali (o 8,1%), maszyn i urządzeń (o 7,9%), urządzeń elektrycznych (o 7,2%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 6,5%) oraz papieru i wyrobów z papieru (o 5,6%). Spadek produkcji wystąpił natomiast m.in. w produkcji wyrobów farmaceutycznych (o 28,8%), wyrobów tytoniowych (o 18,2%) oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 6,4%).

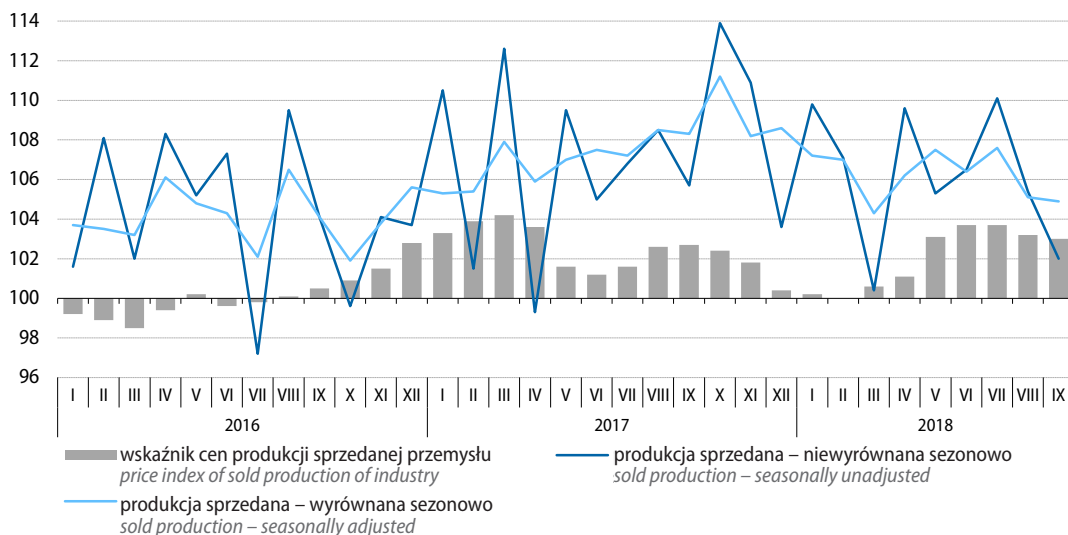
Wykres 13. Produkcja sprzedana przemysłu według głównych grupowań przemysłowych (ceny stałe)
analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 13. Sold production of industry by main industrial groupings (constant prices)
corresponding period of previous year=100

Wykres 14. Produkcja sprzedana (ceny stałe) i wskaźnik cen w przetwórstwie przemysłowym
analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 14. Sold production (constant prices) and prices index in manufacturing
corresponding period of previous year=100

W okresie styczeń–wrzesień br. wyższa niż przed rokiem była produkcja sprzedana we wszystkich **głównych grupowaniach przemysłowych**. W produkcji dóbr związanych z energią wzrost produkcji wyniósł 8,3%, w produkcji dóbr zaopatrzeniowych – 7,1%, dóbr inwestycyjnych – 5,3%, dóbr konsumpcyjnych trwałych – 4,1%, a dóbr konsumpcyjnych nietrwałych – 2,8%.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, w okresie styczeń–wrzesień br. była o 3,2% wyższa niż przed rokiem, przy przeciętnym zatrudnieniu większym o 2,7% i wzroście przeciętnego miesięcznego nominalnego wynagrodzenia brutto o 7,2%.

Tablica 15. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu
Table 15. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of sold production of industry

Wyszczególnienie Specification	2017				2018					2017	
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	I–IX	IX	I–IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 corresponding period of previous year =100									struktura w % structure in %	
Przemysł Industry	107,3	104,2	106,4	108,5	105,5	107,0	105,4	106,0	102,8	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	96,7	94,5	88,3	92,4	98,2	99,2	106,6	101,4	108,2	3,4	3,5
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	108,2	104,4	107,1	109,8	105,5	107,2	105,2	106,0	102,0	87,4	87,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas, steam and air conditioning supply	103,7	107,5	108,8	103,3	109,3	107,2	106,9	107,9	110,4	6,9	6,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja water supply; sewerage, waste management and remediation activities	104,9	103,7	102,4	101,8	102,4	106,9	107,9	105,8	105,5	2,3	2,3
Z przemysłu ogółem – działy: From total industry – divisions:											
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego mining of coal and lignite	92,1	88,5	77,7	84,4	100,0	98,3	101,8	100,0	95,6	1,6	1,7
produkcja artykułów spożywczych manufacture of food products	108,1	105,6	106,7	106,4	106,3	104,3	101,8	104,1	100,8	16,0	16,5
produkcja napojów manufacture of beverages	98,6	105,2	99,2	105,7	102,5	105,3	107,6	105,3	103,6	1,5	1,5
produkcja odzieży manufacture of wearing apparel	104,1	96,7	97,7	113,7	97,5	108,1	104,1	103,1	104,2	0,5	0,5
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	108,4	103,1	104,8	108,9	107,3	108,0	107,6	107,6	103,0	2,7	2,6
produkcja papieru i wyrobów z papieru manufacture of paper and paper products	106,0	103,1	109,5	110,2	110,7	110,2	108,6	109,8	105,6	3,2	3,0
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej manufacture of coke and refined petroleum products	97,2	97,4	102,3	109,7	114,3	114,1	107,6	111,8	103,7	6,0	4,9
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych manufacture of chemicals and chemical products	106,5	101,7	106,8	103,3	99,4	106,6	102,7	102,9	102,2	4,5	4,6
produkcja wyrobów farmaceutycznych manufacture of pharmaceutical products	106,3	94,7	96,4	119,8	79,9	79,2	82,8	80,6	71,2	0,8	1,0

Tablica 15. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu (dok.)Table 15. *Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of sold production of industry (cont.)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018					2017	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>									struktura w % <i>structure in %</i>	
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych <i>manufacture of rubber and plastic products</i>	110,3	105,0	110,2	112,9	105,2	108,8	103,9	106,0	101,9	6,5	6,6
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych <i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>	110,7	105,2	105,0	113,2	107,9	108,3	109,0	108,4	106,5	4,1	3,9
produkcja metali <i>manufacture of basic metals</i>	111,1	108,4	113,2	113,6	105,6	101,4	106,8	104,6	97,3	4,3	4,2
produkcja wyrobów z metali <i>manufacture of metal products</i>	112,4	107,9	108,9	113,6	111,9	112,1	110,6	111,5	108,1	7,2	6,9
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych <i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>	104,6	104,0	111,2	105,8	98,1	99,9	97,2	98,4	93,6	2,5	2,8
produkcja urządzeń elektrycznych <i>manufacture of electrical equipment</i>	101,9	104,1	109,8	106,4	109,4	114,0	110,6	111,3	107,2	4,3	4,1
produkcja maszyn i urządzeń <i>manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	113,8	112,9	103,9	119,1	108,9	108,4	116,8	111,2	107,9	3,3	3,2
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep <i>manufacture of motor vehicles, trailers and semitrailers</i>	112,1	103,4	107,4	108,4	99,4	106,5	102,1	102,7	102,2	10,6	11,1
produkcja pozostałego sprzętu transportowego <i>manufacture of other transport equipment</i>	114,7	101,3	97,6	106,7	101,6	106,2	115,5	107,6	104,3	1,4	1,4
produkcja mebli <i>manufacture of furniture</i>	109,2	104,1	106,7	109,4	108,0	109,5	103,3	106,9	97,3	3,0	3,1

W okresie styczeń–wrzesień br. wzrost produkcji sprzedanej w skali roku notowano w 28 (spośród 34) działach przemysłu, m.in. w produkcji:

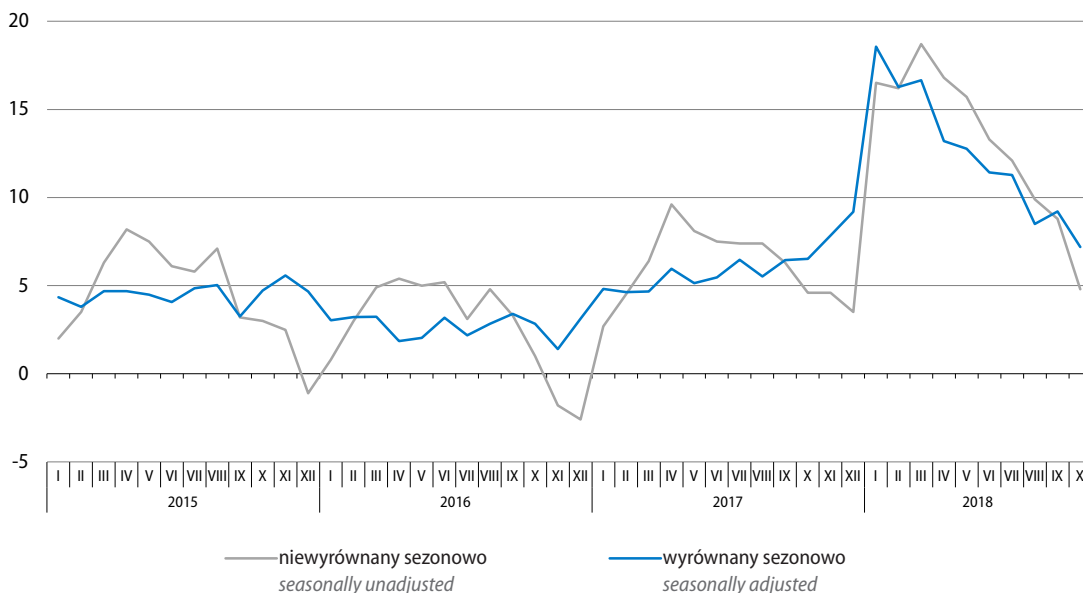
- koks i produktów rafinacji ropy naftowej – o 11,8% (w tym w wytwarzaniu i przetwarzaniu produktów rafinacji ropy naftowej – o 12,3%);
- wyrobów z metali – o 11,5% (m.in. w obróbce metali i nakładaniu powłok na metale; obróbce mechanicznej elementów metalowych – o 17,8%);
- urządzeń elektrycznych – o 11,3% (m.in. elektrycznych silników, prądnic, transformatorów, aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej – o 13,8%);
- maszyn i urządzeń – o 11,2% (m.in. pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia – o 25,8% i pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia – o 15,4%);
- papieru i wyrobów z papieru – o 9,8% (w tym wyrobów z papieru i tektury – o 11,5%);
- wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 8,4% (m.in. wyrobów z betonu, cementu i gipsu – o 17,1%);
- wyrobów z drewna, korka oraz słomy i wikliny – o 7,6% (w tym wyrobów tartacznych – o 9,3%).

Spadek sprzedaży w porównaniu z okresem styczeń-wrzesień ub. roku notowano natomiast m.in. w produkcji wyrobów farmaceutycznych (o 19,4%) oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,6%).

W produkcji artykułów spożywczych (stanowiącej ok. 16% produkcji sprzedanej przemysłu) sprzedaż była o 4,1% wyższa niż w okresie styczeń-wrzesień ub. roku (kiedy notowano wzrost o 6,8%). Zwiększyła się sprzedaż w większości grup, najbardziej w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 13,3%. Wzrost notowano także w produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 9,5%, produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 6,7%, przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 4,9%, produkcji gotowych paszy i karmy dla zwierząt – o 4,6%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 4,2%, wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 0,2%. Nieco mniejsza niż przed rokiem była natomiast sprzedaż w przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw (o 1,0%) oraz w wytwarzaniu wyrobów mleczarskich (o 0,7%).

Z obserwowanych w okresie dziewięciu miesięcy br. 296 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** – produkcja 179 była wyższa niż przed rokiem, w tym najbardziej zwiększyła się produkcja: aluminium niestopowego, mydła, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, pojazdów do transportu publicznego, olejów napędowych, tarcicy liściastej, cukru, przerobu ropy naftowej, cementu, komputerów, soków z owoców i warzyw, produktów uboju trzody chlewnej, okien z tworzyw sztucznych, benzyny silnikowej, etylenu, masła, tarcicy iglastej, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów), gazu ziemnego oraz tworzyw sztucznych. Niższa niż w okresie styczeń-wrzesień ub. roku była natomiast produkcja 117 wyrobów i grup wyrobów, w tym w największym stopniu zmniejszyła się produkcja: ciągników rolniczych, odkurzaczy, kuchni gazowych z piekarnikiem, samochodów osobowych, akumulatorów kwasowo-ołowiowych do pojazdów samochodowych, win owocowych, rowerów, miedzi rafinowanej, nawozów mineralnych lub chemicznych fosforowych oraz produktów uboju bydła i cieląt.

Wykres 15. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym
Chart 15. General business climate indicators in manufacturing

Ogólny klimat koniunktury w przetwórstwie przemysłowym w październiku br. oceniany jest mniej pozytywnie niż przed miesiącem. Diagnozy produkcji oraz portfela zamówień są korzystne, ale ostrożniejsze niż formułowane we wrześniu br. Nieznacznie negatywne (wobec nieznacznie pozytywnych przed miesiącem) są oceny bieżącej sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Prognozy w zakresie portfela zamówień i produkcji są mniej korzystne niż we wrześniu br. Dyrektorzy nie przewidują zmian sytuacji finansowej swoich przedsiębiorstw (wobec pozytywnych prognoz w poprzednich dziewięciu miesiącach). Podmioty nadal planują zwiększanie zatrudnienia i przewidują wzrost cen wyrobów przemysłowych.

Stan zapasów wyrobów gotowych w październiku br. oceniany jest jako zbliżony do poziomu uznawanego przez przedsiębiorców za wystarczający. Wzrost zapasów w skali miesiąca zgłaszają m.in. producenci metali, a ich spadek – m.in. producenci papieru i wyrobów z papieru.

Przedsiębiorcy w przetwórstwie przemysłowym zgłaszają wykorzystanie mocy produkcyjnych w październiku br. na poziomie 82,5% (przed rokiem – 81,4%). W ocenie przedsiębiorstw w większym stopniu niż przed rokiem, wykorzystywane są moce produkcyjne m.in. w produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz maszyn i urządzeń.

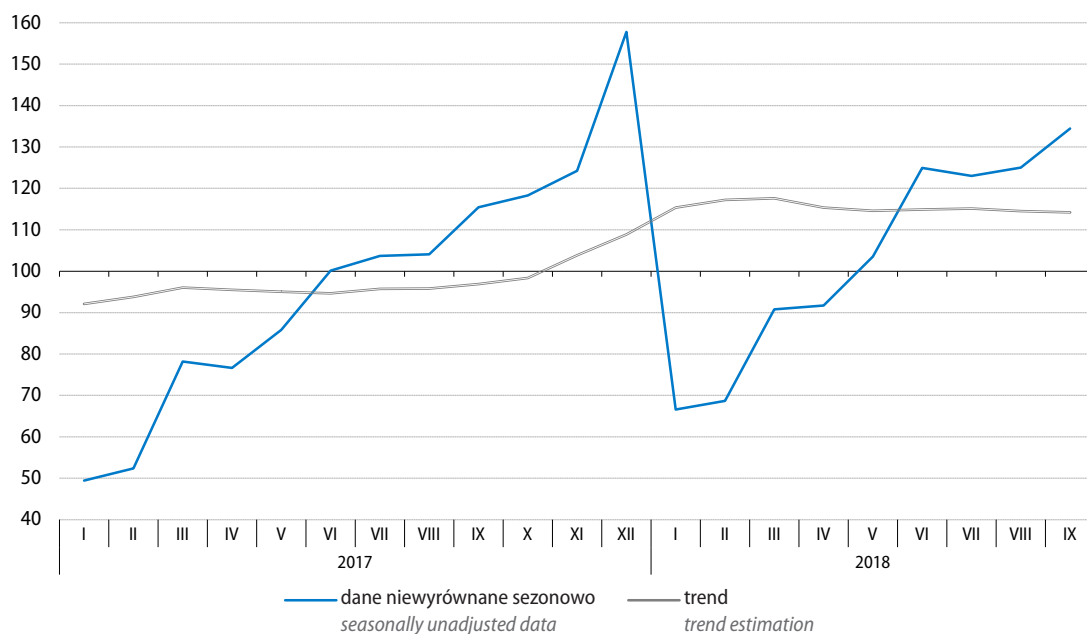
Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w październiku br., jako najbardziej uciążliwe wskazywane są koszty zatrudnienia i niedobór wykwalifikowanych pracowników. W skali roku najbardziej zwiększyła się dotkliwość niedoboru pracowników, a zmniejszyła – niedostatecznego popytu na rynku krajowym.

Budownictwo Construction

W okresie styczeń–wrzesień br. **produkcja budowlano-montażowa**¹ zrealizowana na terenie kraju była o 19,8% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 23,7% w I półroczu br. i o 12,9% w okresie trzech kwartałów ub. roku).

Wykres 16. Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe) przeciętna miesięczna 2015=100

Chart 16. Construction and assembly production (constant prices)
monthly average of 2015=100

Wzrost produkcji budowlano-montażowej w stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku notowano we wszystkich działach budownictwa, tj. w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 26,7%, budową budynków – o 17,9% oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi – o 12,8%.

W dziale budowa budynków produkcja zwiększyła się w skali roku zarówno w jednostkach specjalizujących się w robotach budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (główna grupa działu) – o 16,2%, jak i w przedsiębiorstwach realizujących głównie projekty związane ze wznoszeniem budynków – o 36,6%. Wśród podmiotów specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej najwyższy wzrost produkcji odnotowano w jednostkach zajmujących się głównie budową dróg kołowych i szynowych – o 28,4%. W przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych wzrost sprzedaży robót budowlanych wyniósł 24,9%, a w podmiotach zajmujących się głównie budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej – 18,1%.

¹ W cenach stałych; w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W dziale robót budowlanych specjalistycznych produkcja najbardziej wzrosła w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie wykonywaniem robót budowlanych wykończeniowych – o 20,6%. Wzrost produkcji notowano także w przedsiębiorstwach realizujących głównie pozostałe specjalistyczne roboty budowlane – o 19,1%, specjalizujących się w rozbiórce i przygotowaniu terenu pod budowę – o 17,6% oraz zajmujących się głównie wykonywaniem instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych i pozostałych instalacji budowlanych – o 7,0%.

Tablica 16. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej
Table 16. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of construction and assembly production

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018				2017	
	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year =100</i>								struktura w % <i>structure in %</i>	
Ogółem <i>Total</i>	103,9	107,6	112,9	115,3	126,1	123,7	119,8	116,4	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze: <i>construction work with character:</i>										
inwestycyjnym <i>investment</i>	102,2	107,5	113,7	119,6	126,5	123,1	118,1	115,0	62,3	63,6
remontowym <i>restoration</i>	107,2	107,9	111,7	108,2	125,4	124,7	122,8	118,9	37,7	36,4
Budowa budynków <i>Construction of buildings</i>	106,7	103,6	107,8	112,5	123,6	125,1	117,9	118,6	34,1	34,6
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering</i>	102,0	114,8	122,2	121,7	141,3	132,3	126,7	123,1	39,9	37,7
Roboty budowlane specjalistyczne <i>Specialised construction activities</i>	102,1	104,8	108,1	109,5	115,8	111,7	112,8	103,6	26,0	27,7

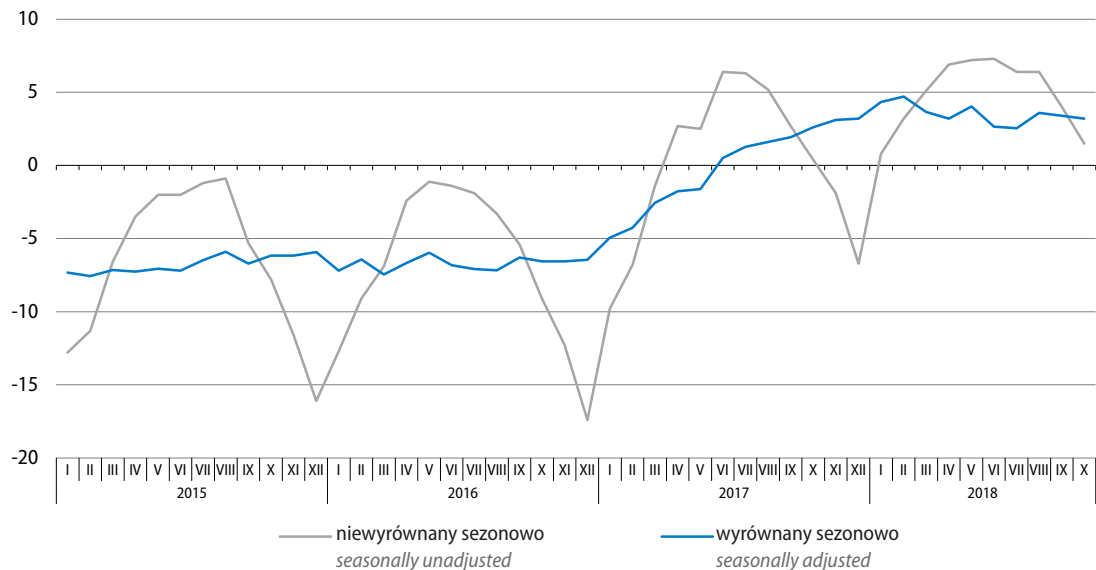
We wrześniu br. produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się w skali roku o 16,4% (wobec wzrostu o 20,1% przed miesiącem i o 15,3% przed rokiem). W większym stopniu wzrosła sprzedaż robót o charakterze remontowym niż robót inwestycyjnych. Największy wzrost produkcji notowały przedsiębiorstwa specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 23,1%. Większa niż przed rokiem była także sprzedaż robót w jednostkach zajmujących się głównie budową budynków – o 18,6% oraz realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne – o 3,6%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja budowlano-montażowa ogółem we wrześniu br. wzrosła o 19,9% w skali roku i była nieco wyższa niż w miesiącu poprzednim – o 0,9%.

W strukturze produkcji budowlano-montażowej **według rodzajów obiektów budowlanych** w okresie styczeń-wrzesień br. zmniejszył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku udział budynków, przy wzroście udziału obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Wśród budynków większy spadek udziału w produkcji ogółem dotyczył budynków mieszkalnych, mniejszy – niemieszkalnych (w tym najbardziej obniżył się udział budynków przemysłowych i magazynowych). Spośród obiektów inżynierii lądowej i wodnej zwiększył się udział m.in. rurociągów sieci rozdzielczej i linii kablowych rozdzielczych oraz autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych, a zmalał – m.in. kompleksowych budowli na terenach przemysłowych.

Tablica 17. Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanychTable 17. *Structure (at current prices) of construction and assembly production by types of constructions.*

Rodzaje obiektów <i>Types of constructions</i>	Struktura (w %) <i>Structure (in %)</i>	
	I–IX 2017	I–IX 2018
Ogółem <i>Grand total</i>	100,0	100,0
Budynki razem <i>Buildings total</i>	52,9	50,9
Budynki mieszkalne <i>Residential buildings</i>	18,6	17,1
w tym: <i>of which:</i>		
mieszkalne jednorodzinne <i>one-dwelling buildings</i>	1,8	1,5
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe <i>two- and more dwelling buildings</i>	15,5	14,7
Budynki niemieszkalne <i>Non-residential buildings</i>	34,3	33,8
w tym: <i>of which:</i>		
biurowe <i>office buildings</i>	4,4	4,2
handlowo-usługowe <i>wholesale and retail trade buildings</i>	8,0	7,3
przemysłowe i magazynowe <i>industrial buildings and warehouses</i>	13,9	12,8
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej <i>buildings for public entertainment, education, hospital or institutional care and sports halls</i>	5,6	7,0
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering works</i>	47,1	49,1
w tym: <i>of which:</i>		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe <i>highways, streets and roads</i>	19,1	20,1
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych <i>railways, suspension and elevated railways</i>	4,2	5,0
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne <i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>	2,7	2,4
budowle wodne <i>harbours, waterways, dams and other waterworks</i>	1,3	0,9
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe <i>long-distance pipelines, communication and electricity lines</i>	5,0	5,5
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze <i>local pipelines and cables</i>	6,5	7,6
w tym oczyszczalnie wód i ścieków <i>of which waste water treatment plants</i>	0,7	1,5
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych <i>complex constructions on industrial sites</i>	6,6	5,4
budowle sportowe i rekreacyjne <i>sport and recreation constructions</i>	0,6	1,2
obiekty pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane <i>other civil engineering works not elsewhere classified</i>	0,9	0,9

Wykres 17. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie
 Chart 17. General business climate indicators in construction

W październiku br. oceny **ogólnego klimatu koniunktury** w budownictwie są nieznacznie pozytywne, słabsze niż przed miesiącem. Mniej korzystnie postrzegany jest bieżący portfel zamówień i produkcja budowlano-montażowa na rynku krajowym. Po raz pierwszy od maja br. nieznacznie negatywne są diagnozy sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Przewidywania w wymienionych obszarach są pesymistyczne wobec optymistycznych we wrześniu br. Październik jest drugim z kolei miesiącem, w którym przedsiębiorcy formułują nieznacznie negatywne prognozy dotyczące portfela zamówień na roboty budowlano-montażowe na rynkach zagranicznych. Podmioty budowlane sygnalizują możliwość redukcji zatrudnienia, po raz pierwszy od grudnia ub. roku. Nadal oczekiwany jest wzrost cen robót budowlano-montażowych.

Jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlano-montażowej, podobnie jak przed miesiącem, wskazywane są koszty zatrudnienia, niedobór wykwalifikowanych pracowników oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W skali roku w największym stopniu wzrosło znaczenie ograniczeń związanych z kosztami materiałów i niedoborem wykwalifikowanych pracowników, natomiast najbardziej zmalała odczuwalność zbyt dużej konkurencji na rynku.

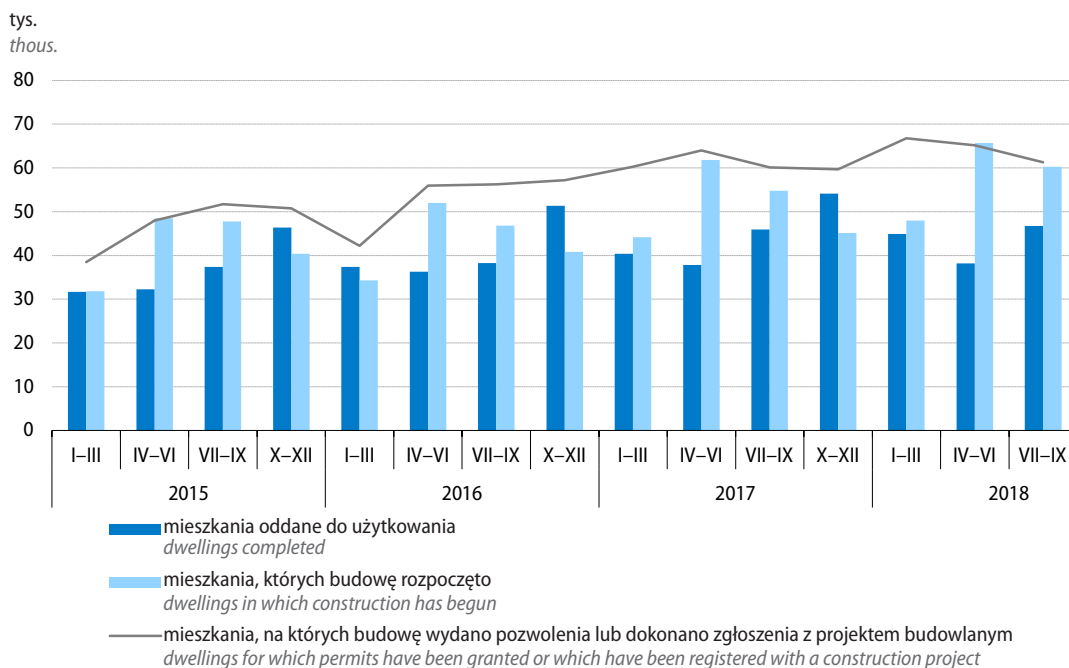
W ocenie przedsiębiorców moce produkcyjne w budownictwie wykorzystywane są obecnie w 87,0% (o 2,7 p.proc. więcej niż przed rokiem).

Budownictwo mieszkaniowe

Housing construction

W okresie trzech kwartałów br. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Wzrosła także liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Wykres 18. Ruch budowlany mieszkań
Chart 18. Dwellings construction activity

Według wstępnych danych¹ w okresie styczeń–wrzesień br. **oddano do użytkowania** 129,7 tys. mieszkań, tj. o 4,4% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost obserwowano w obu głównych formach budownictwa, tj. w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 7,5% do 77,4 tys.) oraz, nieznaczny, w budownictwie indywidualnym (o 0,2% do 48,6 tys.). Więcej mieszkań niż w okresie trzech kwartałów ub. roku oddano też w budownictwie spółdzielczym, natomiast mniej – w pozostałych formach budownictwa (tj. społecznym czynszowym, komunalnym i zakładowym).

We wrześniu br. oddano do użytkowania 14,9 tys. mieszkań, tj. o 4,6% więcej niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 12,2%). Niewielki wzrost wystąpił zarówno w budownictwie indywidualnym (o 0,5% do 5,1 tys.), jak i przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 2,9% do 8,9 tys.). Znacznie więcej mieszkań niż we wrześniu ub. roku zrealizowano w budownictwie spółdzielczym (334 wobec 180) i społecznym czynszowym (375 wobec 52), natomiast mniej – w budownictwie komunalnym (143 wobec 203) i zakładowym (2 wobec 34).

¹ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Tablica 18. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania
Table 18. Number of dwellings completed

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	I–IX 2017				I–IX 2018			
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ² <i>average floor area of 1 dwelling in m²</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ² <i>average floor area of 1 dwelling in m²</i>
Ogółem <i>Total</i>	124234	100,0	110,9	93,9	129 672	100,0	104,4	91,7
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	48511	39,1	102,8	145,7	48619	37,5	100,2	144,6
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	72041	58,0	117,5	61,2	77423	59,7	107,5	60,4
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	1537	1,2	86,9	57,6	1623	1,2	105,6	54,3
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	1145	0,9	177,2	49,2	1026	0,8	89,6	49,9
Komunalne <i>Municipal</i>	904	0,7	87,1	43,0	894	0,7	98,9	44,7
Zakładowe <i>Company</i>	96	0,1	100,0	81,5	87	0,1	90,6	74,4

a Realizowane na użytek własny inwestora. b Łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku.

a Realized for the own use of the investor. b Including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 91,7 m² i była o 2,2 m² mniejsza niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów br. liczba mieszkań, na których budowę **wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym** wyniosła 193,3 tys. (o 1,4% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), natomiast liczba mieszkań, których **budowę rozpoczęto** – 174,0 tys. (odpowiednio o 8,2% więcej). We wrześniu br. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 19,6 tys. mieszkań (o 8,1% mniej niż przed rokiem) oraz rozpoczęto budowę 19,5 tys. mieszkań (odpowiednio o 14,6% więcej).

Szacuje się, że na koniec września br. **w budowie** pozostawało 803,1 tys. mieszkań, tj. o 4,6% więcej niż na koniec września ub. roku.

Tablica 19. Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym i mieszkań, których budowę rozpoczęto

Table 19. Number of dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project and dwellings in which construction has begun

Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym <i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project</i>			Mieszkania, których budowę rozpoczęto <i>Dwellings in which construction has begun</i>		
	I–IX 2018					
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>
Ogółem <i>Total</i>	193253	100,0	101,4	173961	100,0	108,2
Indywidualne ^a <i>Private^a</i>	71228	36,9	x	69468	39,9	x
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b <i>For sale or rent^b</i>	117535	60,8	x	100344	57,7	x
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	1348	0,7	110,9	1940	1,1	87,9
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	2200	1,1	133,7	1000	0,6	94,0
Komunalne <i>Municipal</i>	889	0,5	41,6	1015	0,6	84,0
Zakładowe <i>Company</i>	53	0,0	40,8	194	0,1	223,0

a Realizowane na użytek własny inwestora (do końca 2017 r. – łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku); wskaźniki dynamiki są niemożliwe do obliczenia w warunkach porównywalnych, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń danych wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa. b Łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku (które do końca 2017 r. było zaliczane do budownictwa indywidualnego); wskaźniki dynamiki są niemożliwe do obliczenia w warunkach porównywalnych, ze względu na brak możliwości dokonania przeliczeń danych wstecz zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa.

a Realized for the own use of the investor (until the end of 2017 – including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit); dynamics indices are impossible to calculate in comparable terms, due to the impossibility of recalculating data back according to the revised scope of forms of construction. b Including construction realized by natural persons designated for sale or rent in order to achieve a profit (which by the end of 2017 was included in private construction); dynamics indices are impossible to calculate in comparable terms, due to the impossibility of recalculating data back according to the revised scope of forms of construction.

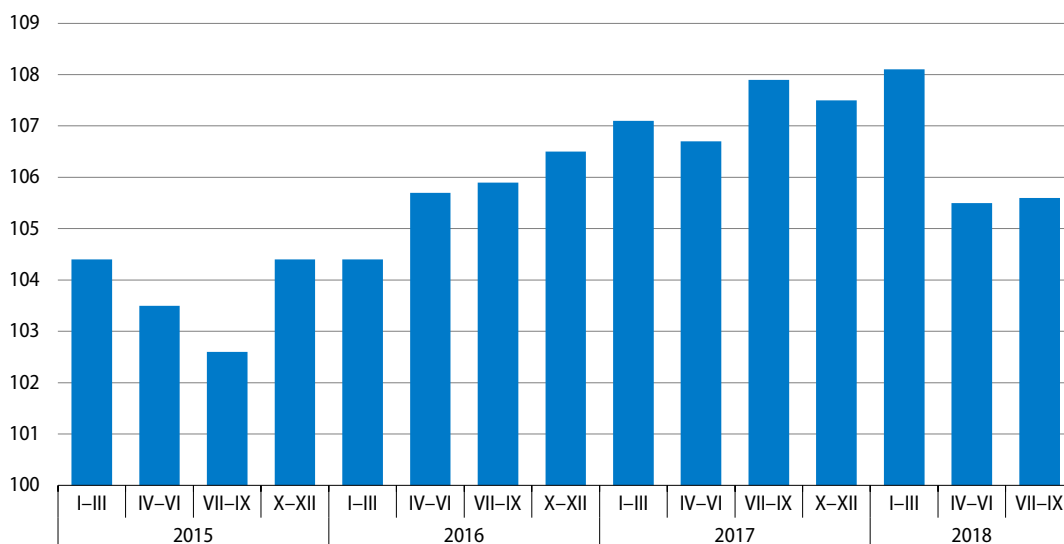
Rynek wewnętrzny

Domestic market

W okresie styczeń–wrzesień br. **sprzedaż detaliczna**¹ była o 6,4% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. W trzecim kwartale br. dynamika sprzedaży była zbliżona do notowanej w drugim i wolniejsza niż w pierwszym kwartale.

Wykres 19. Sprzedaż detaliczna towarów (ceny stałe) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 19. Retail sales of goods (constant prices) corresponding period of previous year=100

Wyższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku była sprzedaż we wszystkich grupach. Spośród grup o istotnym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem znaczny wzrost notowano w grupach: pozostałe (o 10,1%), paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 7,6%) oraz w firmach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 7,1%). W jednostkach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami sprzedaż detaliczna zwiększyła się o 6,5%, a w firmach handlujących żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi – o 1,1%.

We wrześniu br. sprzedaż detaliczna była wyższa niż przed rokiem o 3,6% (wobec wzrostu przed miesiącem o 6,7% oraz we wrześniu ub. roku o 7,5%). Wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem wzrost obserwowano m. in. w grupach: pozostałe (o 8,9%) oraz paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 8,2%). Wyższa niż przed rokiem była również sprzedaż w jednostkach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 4,5%). Mniejsza niż przed rokiem była natomiast sprzedaż w jednostkach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 4,3%) oraz żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 0,9%).

¹ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 20. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej
Table 20. Indices (at constant prices) and structure (at current prices) of retail sales

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018					2017	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100 <i>corresponding period of previous year=100</i>									struktura w % <i>structure in %</i>	
Ogółem^a <i>Total^a</i>	107,1	106,7	107,9	107,5	108,1	105,5	105,6	106,4	103,6	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>											
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	109,3	103,8	110,4	110,2	105,0	109,4	105,2	106,5	95,7	9,4,0	9,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	111,1	105,3	105,7	102,3	106,3	108,5	106,9	107,6	108,2	16,1	15,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	99,0	106,7	103,8	103,3	106,4	98,1	99,4	101,1	99,1	25,7	26,7
Pozostała sprzedaż detaliczna w nie- wyspecjalizowanych sklepach <i>Other retail sale in non-specialized stores</i>	105,6	106,9	108,3	105,8	111,5	102,6	107,7	107,1	104,5	11,3	11,4
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt or- topedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopa- edic equipment</i>	113,6	113,5	111,5	112,6	113,2	108,6	111,1	111,0	109,1	6,6	6,4
Tekstylia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	117,4	112,0	126,1	119,4	116,7	109,6	113,1	113,0	108,9	6,4	6,4
Meble, rtv, agd <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	110,4	106,3	109,6	112,4	108,7	107,9	105,2	107,2	102,8	8,1	8,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in spe- cialized stores</i>	114,0	108,5	104,5	112,0	101,4	103,6	100,8	102,0	99,4	5,1	5,4
Pozostałe <i>Others</i>	106,7	102,6	105,6	103,9	108,6	111,7	110,1	110,1	108,9	10,1	9,7

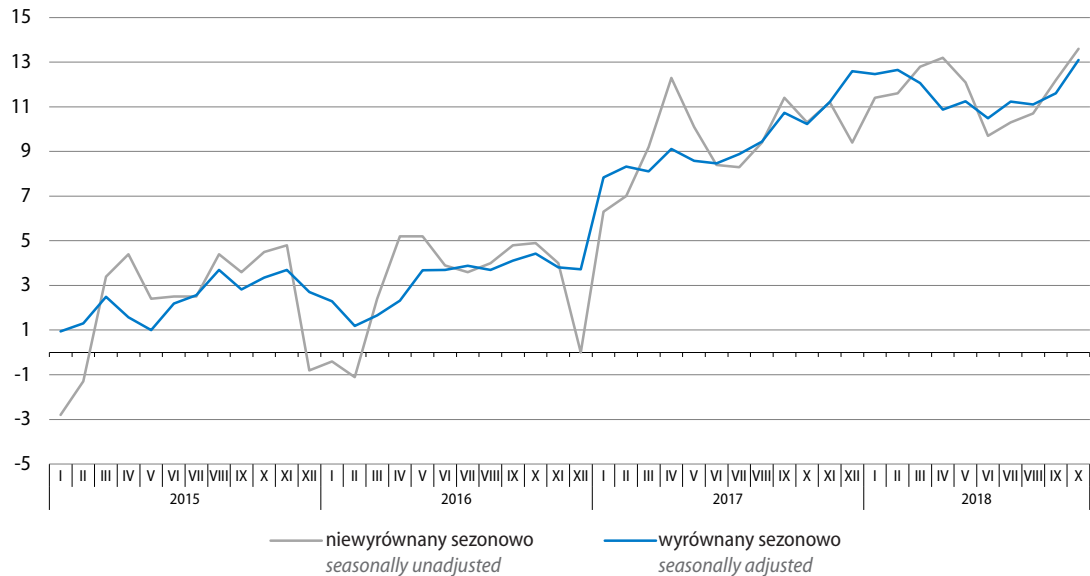
a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

a Groups of enterprises were created based on the Polish Classification of Activities – PKD 2007. A given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The recorded changes of rise or fall of the volume of retail sales in particular groups of enterprises activity may result from a change in the predominating kind of activity and organisational changes (e.g. a merger of enterprises). This does not have impact on the dynamics of the total retail sales.

Sprzedaż hurtowa² w przedsiębiorstwach handlowych w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosła w skali roku o 11,1%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 8,7% (wobec wzrostu przed rokiem odpowiednio o 13,2% oraz o 12,3%). Wysoki wzrost notowano w grupie narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, urządzenia i dodatkowe wyposażenie (o 21,0%). Znacznie wzrosła sprzedaż również w grupach: kosmetyki i wyroby farmaceutyczne (o 11,7%), agd, rtv, artykuły użytku domowego (o 10,1%) a także żywność (o 9,7%). We wrześniu br. sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych była o 7,5% większa niż przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych wzrosła o 6,5% (wobec wzrostu przed rokiem odpowiednio o 10,5% i 9,0%).

2 W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wykres 20. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w handlu detalicznym
 Chart 20. General business climate indicators in retail trade

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w handlu detalicznym oceniany jest pozytywnie, podobnie jak przed miesiącem. Najbardziej korzystne oceny koniunktury formułują jednostki duże. Optymistyczne są również wskazania firm średnich, a w nieco mniejszym stopniu – małych oraz mikro. Pozytywne opinie w zakresie koniunktury są zgłaszane przez przedsiębiorstwa we wszystkich badanych branżach, w tym najlepsze – w tekstyliach, odzieży, obuwiu. Przedsiębiorstwa ogółem utrzymują pozytywne oceny bieżącej sprzedaży, przy bardziej optymistycznych niż przed miesiącem przewidywaniach w tym obszarze. Mniej korzystne niż w poprzednich miesiącach są oceny bieżącej sytuacji finansowej, poprawiły się natomiast pozytywne prognozy w tym zakresie. Przedsiębiorcy prognozują możliwość wzrostu cen towarów oraz przewidują zwiększenie zatrudnienia.

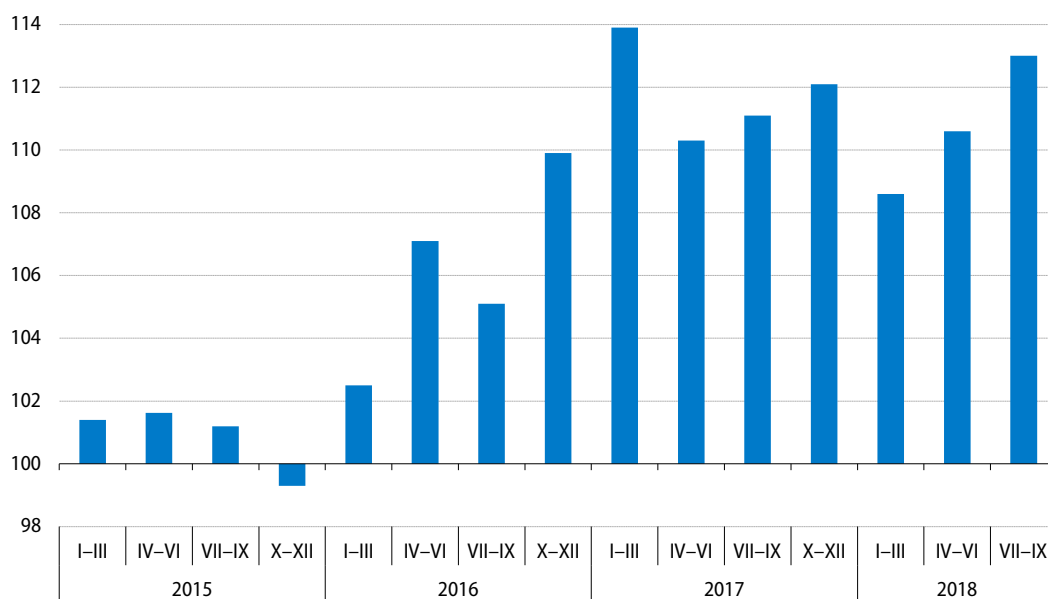
Wśród barier ograniczających działalność przedsiębiorstw w październiku br. najbardziej uciążliwe pozostają koszty zatrudnienia oraz zbyt duża konkurencja na rynku. W skali roku najbardziej zmniejszyła się dotkliwość zbyt dużej konkurencji na rynku, a zwiększyła – niedoboru pracowników.

Transport Transport

W okresie styczeń–wrzesień br. **sprzedaż wyrobów i usług**¹ w jednostkach transportu ogółem² była o 11,9% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 11,4% przed rokiem). W trzecim kwartale obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu do 13,0% (z 10,6% w poprzednim okresie). We wrześniu br. sprzedaż zwiększyła się w skali roku o 10,6% (po wzroście o 14,6% w sierpniu br. oraz o 10,2% przed rokiem).

Wykres 21. Sprzedaż usług w transporcie i gospodarce magazynowej (ceny stałe) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 21. Sales in transportation and storage services (at constant prices)
corresponding period of previous year=100

Spośród grup o wysokim udziale w transporcie ogółem w okresie styczeń–wrzesień br. w transporcie samochodowym odnotowano wzrost sprzedaży w skali roku o 13,8%, w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport – o 6,1%, a w transporcie kolejowym – o 5,9%.

W okresie trzech kwartałów br. **przewieziono ogółem** 453,8 mln ton **ładunków**, tj. o 12,1% więcej niż przed rokiem. Przewozy wzrosły we wszystkich rodzajach transportu, najbardziej w samochodowym (o 20,6%). We wrześniu br. przetransportowano 53,2 mln ton ładunków ogółem, tj. o 9,1% więcej niż we wrześniu ub. roku.

1 Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, pasażerów, bagażu i poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

2 W cenach stałych; w przedsiębiorstwach transportowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wielkość ładunków przewiezionych **transportem kolejowym** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 186,1 mln ton, tj. o 5,5% więcej niż przed rokiem. Wyższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku była wielkość przewozów w komunikacji wewnętrznej (o ok. 3%). W komunikacji międzynarodowej przewieziono o ok. 13% więcej ładunków niż przed rokiem, w tym obserwowano wzrost przewozów ładunków tranzytowych (o ok. 24%) oraz ładunków importowanych (o ok. 23%), przy spadku przewozów ładunków eksportowanych (o ok. 7%). We wrześniu br. transportem kolejowym przewieziono 20,5 mln ton ładunków, tj. o 1,8% mniej niż przed rokiem. Średniodobowe przewozy ładunków we wrześniu br. były o 0,6% większe niż przed miesiącem.

Transportem samochodowym zarobkowym w okresie styczeń–wrzesień br. przewieziono 219,3 mln ton ładunków, tj. o 20,6% więcej niż przed rokiem, a we wrześniu br. – 27,4 mln ton, tj. odpowiednio o 24,0% więcej. Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 14,1%.

Transportem rurociągowym w okresie dziewięciu miesięcy br. przetłoczono 41,4 mln ton ropy i produktów naftowych (o 9,0% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), natomiast we wrześniu br. – 4,4 mln ton (o 5,7% mniej niż przed rokiem).

Masa ładunków przewiezionych **transportem morskim** w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosła o 6,4% w skali roku do 6,1 mln ton. We wrześniu br. żeglugą morską przetransportowano 0,8 mln ton ładunków (o 3,2% więcej niż przed rokiem).

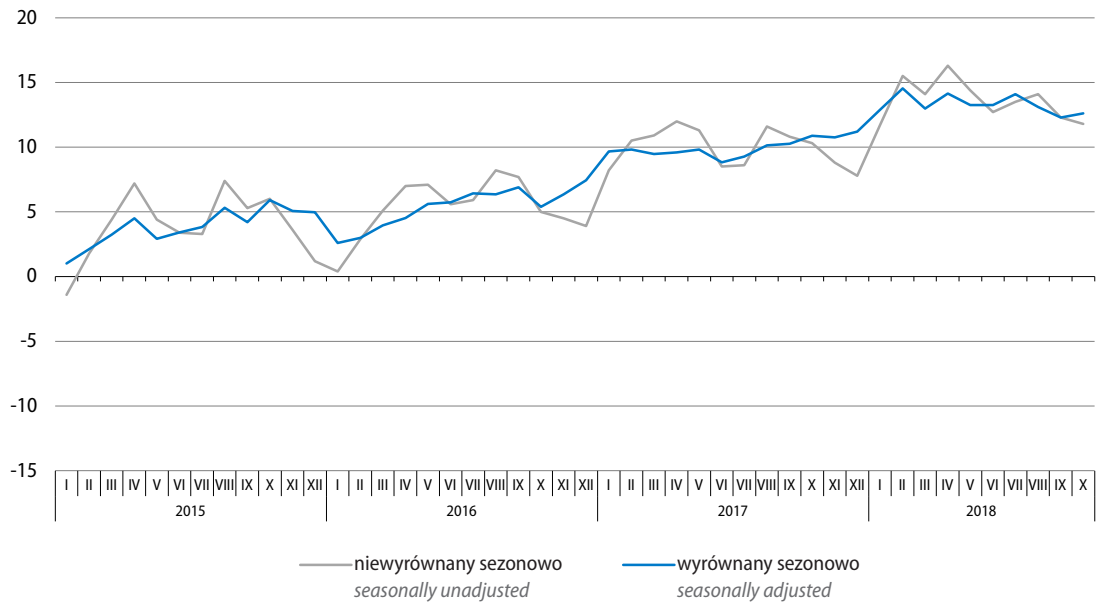
W **portach morskich** w okresie trzech kwartałów br. obroty ładunkowe osiągnęły 67,0 mln ton, tj. o 19,8% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Zwiększyła się masa przeładunków wszystkich kategorii ładunkowych, w tym najbardziej – pozostałych ładunków drobnicowych (o 38,5%) oraz kontenerów (o 30,6%). Obroty ładunków masowych suchych wzrosły o 18,1% (w tym węgla i koks – o 61,2%), a masowych ciekłych – o 15,8% (w tym ropy naftowej i przetworów naftowych – o 11,8%). Ładunków tocznych przeładowano o 4,6% więcej niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. We wrześniu br. przeładowano 7,0 mln ton ładunków, tj. o 8,7% więcej niż przed rokiem.

W okresie styczeń–wrzesień br. zwiększyły się w skali roku obroty ładunkowe w głównych portach, z wyjątkiem Polic (spadek o 23,3% do 1,0 mln ton). W porcie Gdańsk wielkość przeładunków zwiększyła się o 33,8% (do 31,1 mln ton), w Świnoujściu – o 13,8% (do 12,1 mln ton), w Gdyni – o 12,3% (do 15,3 mln ton), a w Szczecinie – o 3,2% (do 6,8 mln ton).

Środkami komunikacji publicznej (bez przewozów taborem komunikacji miejskiej) w okresie styczeń–wrzesień br. przewieziono 466,6 mln pasażerów, tj. o 1,3% mniej niż przed rokiem. Zmniejszyły się przewozy pasażerów transportem samochodowym (o 3,5% do 225,1 mln osób) oraz, nieznacznie, kolejowym (o 0,3% do 226,7 mln osób). Wzrosła natomiast liczba pasażerów przewiezionych transportem lotniczym (o 23,4% do 13,5 mln osób). We wrześniu br. środkami komunikacji publicznej przewieziono 52,4 mln osób, tj. o 5,1% mniej niż przed rokiem.

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa nadal jest oceniany korzystnie. Pozytywne, ale ostrożniejsze niż przed miesiącem są diagnozy i oczekiwania dotyczące popytu i sprzedaży. Utrzymują się korzystne oceny bieżące w zakresie sytuacji finansowej, ale przewidywania w tym obszarze są mniej optymistyczne niż we wrześniu br. Przedsiębiorcy przewidują możliwość zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu cen.

Wykres 22. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w transporcie i gospodarce magazynowej
 Chart 22. General business climate indicators in transportation and storage

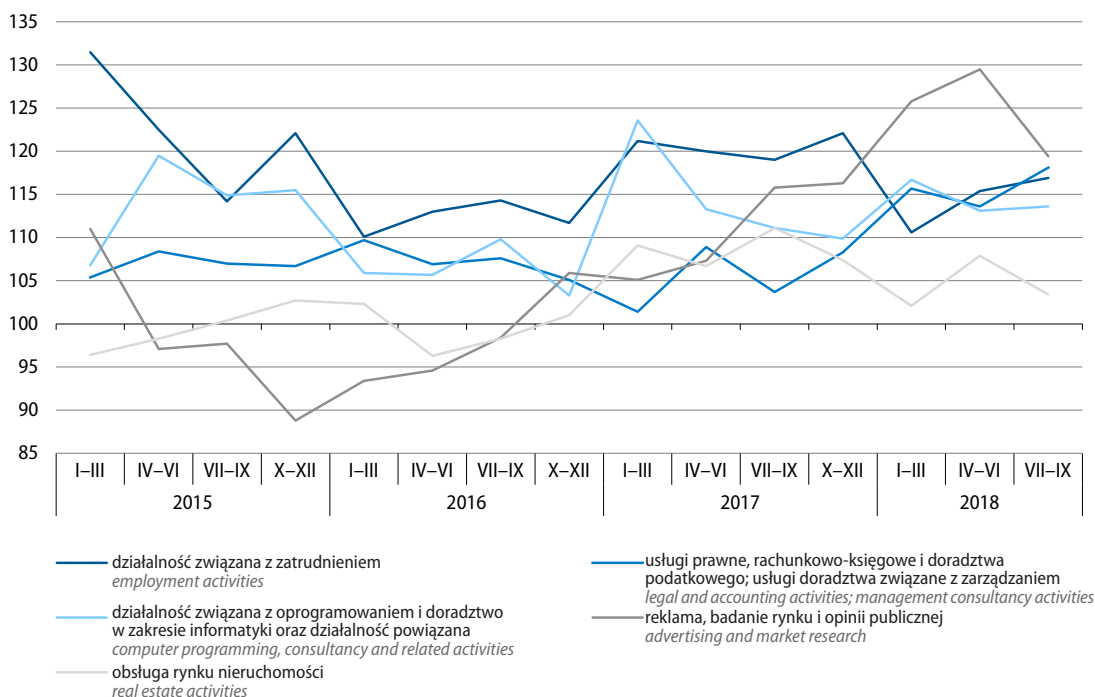

Usługi biznesowe Business services

W okresie styczeń–wrzesień br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, odnotowano wzrost obrotów¹ w większości badanych grupowań z obszaru **usług biznesowych**².

Wykres 23. Dynamika obrotów w wybranych usługach biznesowych (ceny bieżące) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 23. Indices of turnover in chosen business services (current prices)
corresponding period of previous year=100

Najwyższy wzrost, szybszy niż w okresie trzech kwartałów ub. roku, obserwowano w reklamie, badaniu rynku i opinii publicznej (25,0%). Przyspieszyła także dynamika obrotów w działalności związanej ze sprzątnięciem obiektów (gdzie wzrost wyniósł 21,5%), pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (15,8%), w działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalności powiązanej (14,4%), jak również w działalności związanej z administracyjną obsługą biura i pozostałą działalnością wspomagającą prowadzenie działalności gospodarczej (12,4%).

1 W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

2 Usługi biznesowe to usługi związane z obsługą działalności gospodarczej. Badaniem objęto wybrane grupowania Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007: z sekcji Informacja i komunikacja działy: działalność wydawnicza, działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana, działalność usługowa w zakresie informacji; sekcję Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; z sekcji Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna: dział działalność prawnicza, rachunkowo-księgową i doradztwo podatkowe, grupę doradztwo związane z zarządzaniem oraz działy: działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne; reklama, badanie rynku i opinii publicznej; pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; z sekcji Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca działy: działalność związana z zatrudnieniem; działalność detektywistyczna i ochroniarska, grupę sprzątnięcie obiektów oraz dział działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej.

W większym stopniu niż przed rokiem wzrosły także obroty w działalności detektywistycznej i ochroniarzkiej (9,5%) oraz związanej z obsługą rynku nieruchomości (4,4%). Wolniejszy niż w okresie trzech kwartałów ub. roku był natomiast wzrost obrotów w usługach prawnych, rachunkowo-księgowych i doradztwie podatkowym; usługach doradztwa związanych z zarządzaniem (wyniósł 15,7%), działalności w zakresie architektury inżynierii; badaniach i analizach technicznych (15,1%), w działalności związanej z zatrudnieniem (14,4%) oraz w działalności usługowej w zakresie informacji (5,4%).

Niższe niż przed rokiem były obroty w działalności wydawniczej (o 7,8% wobec spadku o 8,5% w okresie trzech kwartałów ub. roku).

Handel zagraniczny

Foreign trade

W okresie styczeń–sierpień br. obroty towarowe z zagranicą zwiększyły się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku w nieco mniejszym stopniu po stronie eksportu niż importu. Saldo obrotów było ujemne wobec dodatniego przed rokiem. Większa niż przed rokiem była wymiana ze wszystkimi grupami krajów. Obroty w cenach stałych w okresie styczeń–lipiec br. wzrosły skali roku; wskaźnik terms of trade kształtował się niekorzystnie.

Eksport liczony w złotych (**w cenach bieżących**) wzrósł w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku o 5,4% i wyniósł 607,7 mld zł, a import zwiększył się o 7,7% do 615,8 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 8,1 mld zł (wobec dodatniego 4,4 mld zł przed rokiem).

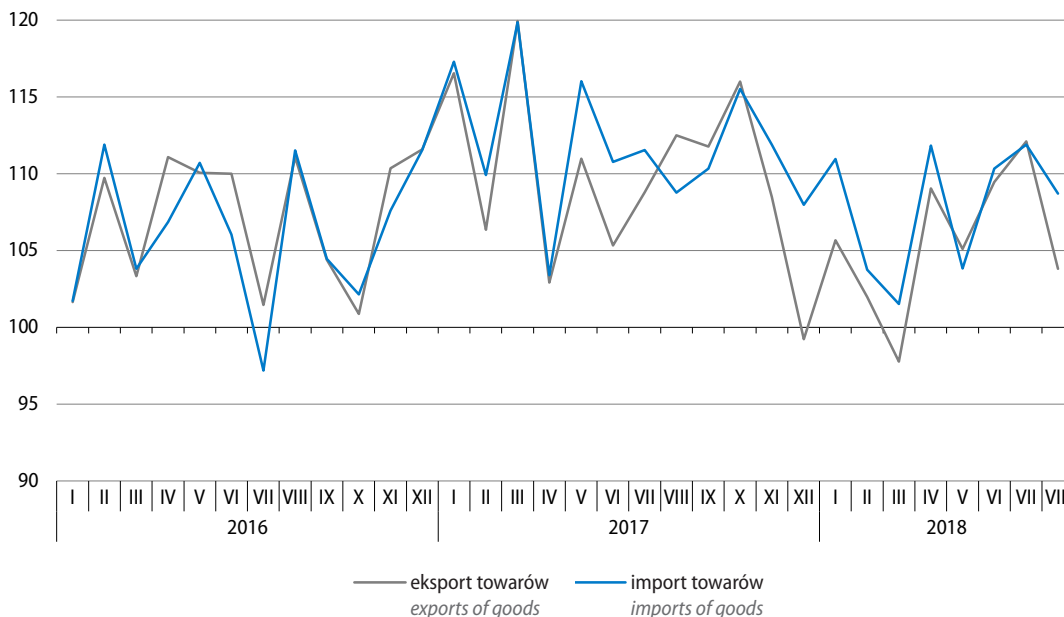
Eksport **w cenach stałych** w okresie styczeń–lipiec br. zwiększył się o 4,9% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, a import wzrósł o 5,7%. Wyższy niż przed rokiem był wolumen eksportu do krajów UE (o 3,9%), do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 6,8%) oraz do krajów rozwijających się (o 6,0%). W imporcie wzrósł wolumen towarów sprowadzanych z krajów UE (o 2,7%), z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 8,1%) i z krajów rozwijających się (o 11,2%).

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych) były wyższe niż w okresie siedmiu miesięcy ub. roku o 0,8%, a towarów importowanych wzrosły o 1,7%.

Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem w okresie styczeń–lipiec br. ukształtował się na poziomie 99,1 (wobec 99,0 przed rokiem). W wymianie z krajami UE wyniósł 99,2 (wobec 102,1 w analogicznym okresie ub. roku), w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – 87,8 (w porównaniu z 82,9), a z krajami rozwijającymi się – 98,5 (wobec 95,3).

Wykres 24. Obroty handlu zagranicznego (ceny bieżące) analogiczny okres roku poprzedniego=100

Chart 24. Foreign trade turnover (current prices)
corresponding period of previous year=100

Tablica 21. Obroty towarowe handlu zagranicznego

Table 21. Foreign trade turnover of goods

Wyszczególnienie Specification	I–VIII 2018						I–VIII 2017	I–VIII 2018
	w mln zł in mln PLN	w mln EUR in mln EUR	w mln USD in mln USD	I–VIII 2017=100				
				zł PLN	EUR EUR	USD USD	struktura w % structure in %	
Eksport Exports	607662,3	143633,9	172527,2	105,4	106,7	117,9	100,0	100,0
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	528139,1	124851,8	149991,3	105,7	107,0	118,2	86,7	86,9
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	487097,6	115150,5	138336,1	105,8	107,1	118,3	79,9	80,2
w tym strefa euro <i>of which euro-area</i>	350422,7	82838,2	99518,1	106,7	108,0	119,4	57,0	57,7
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	44246,6	10452,6	12544,5	102,7	103,8	114,6	7,5	7,3
Kraje Europy Środkowo- -Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	35276,5	8329,5	9991,4	105,9	106,9	117,6	5,8	5,8
Import^a Imports^a	615812,5	145556,4	174812,2	107,7	109,0	120,3	100,0	100,0
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	408251,3	96515,3	115965,1	105,2	106,5	117,6	67,9	66,3
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	363702,0	85985,0	103313,4	105,3	106,6	117,8	60,4	59,1
w tym strefa euro <i>of which euro-area</i>	292183,8	69072,9	82984,8	105,8	107,0	118,2	48,3	47,4
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	152419,5	36016,1	43222,2	109,5	110,8	122,3	24,3	24,7
Kraje Europy Środkowo- -Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	55141,7	13025,1	15624,9	123,1	124,6	137,4	7,8	9,0
Saldo Balance	-8150,2	-1922,5	-2285,0	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte <i>Developed countries</i>	119887,8	28336,6	34026,1	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska <i>of which European Union</i>	123395,6	29165,5	35022,7	x	x	x	x	x
w tym strefa euro <i>of which euro-area</i>	58238,8	13765,3	16533,3	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się <i>Developing countries</i>	-108172,9	-25563,5	-30677,7	x	x	x	x	x
Kraje Europy Środkowo- -Wschodniej <i>Central and Eastern European countries</i>	-19865,2	-4695,6	-5633,5	x	x	x	x	x

a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są wg kraju pochodzenia. Dane dot. importu wg kraju wysyłki dostępne są w informacji bieżącej o wynikach wstępnych „Obroty handlu zagranicznego ogółem i wg krajów w okresie styczeń–sierpień 2018 r.” na stronie internetowej GUS:

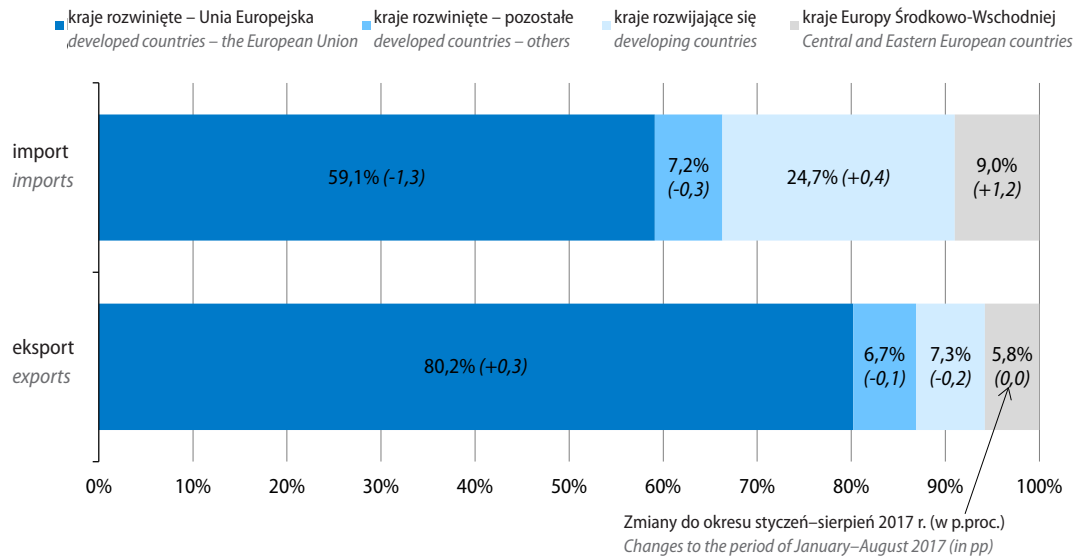
http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5466/1/73/1/obroty_towarowe_handlu_zagranicznego_ogolem_i_wedlug_krajow_w_okresie_styczen-sierpien_2018_roku.pdf

a Imports data by groups of countries are presented by country of origin. Data on imports by country of consignment are available in current information on preliminary results ‘Foreign trade turnover of goods in total and by countries in period of January–August of 2018’ at Statistics Poland’s website:

http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/en/defaultaktualnosci/3285/1/75/1/foreign_trade_turnover_of_goods_in_total_and_by_countries_in_january_august_2018.pdf

Wykres 25. Struktura geograficzna obrotów handlu zagranicznego według grup krajów w okresie styczeń–sierpień 2018 r.

Chart 25. Geographical structure of foreign trade turnover by the groups of countries in the period of January–August 2018

W strukturze geograficznej obrotów w okresie styczeń–sierpień br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, po stronie eksportu wzrósł udział krajów rozwiniętych, obniżył się krajów rozwijających się, a udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej nie uległ zmianie. W imporcie ogółem wyższy niż przed rokiem był udział krajów rozwijających się oraz krajów Europy Środkowo-Wschodniej, a niższy – krajów rozwiniętych.

Eksport do krajów **Unii Europejskiej** zwiększył się w stosunku do okresu styczeń–sierpień ub. roku o 5,8% i wyniósł 487,1 mld zł, a import wzrósł o 5,3% do 363,7 mld zł. Dodatkowo saldo ukształtowało się na poziomie 123,4 mld zł (przed rokiem 115,3 mld zł). Eksport do krajów UE stanowił 80,2% eksportu ogółem (wzrost w skali roku o 0,3 p.proc.), a import z tych krajów – 59,1% importu ogółem (spadek o 1,3 p.proc.).

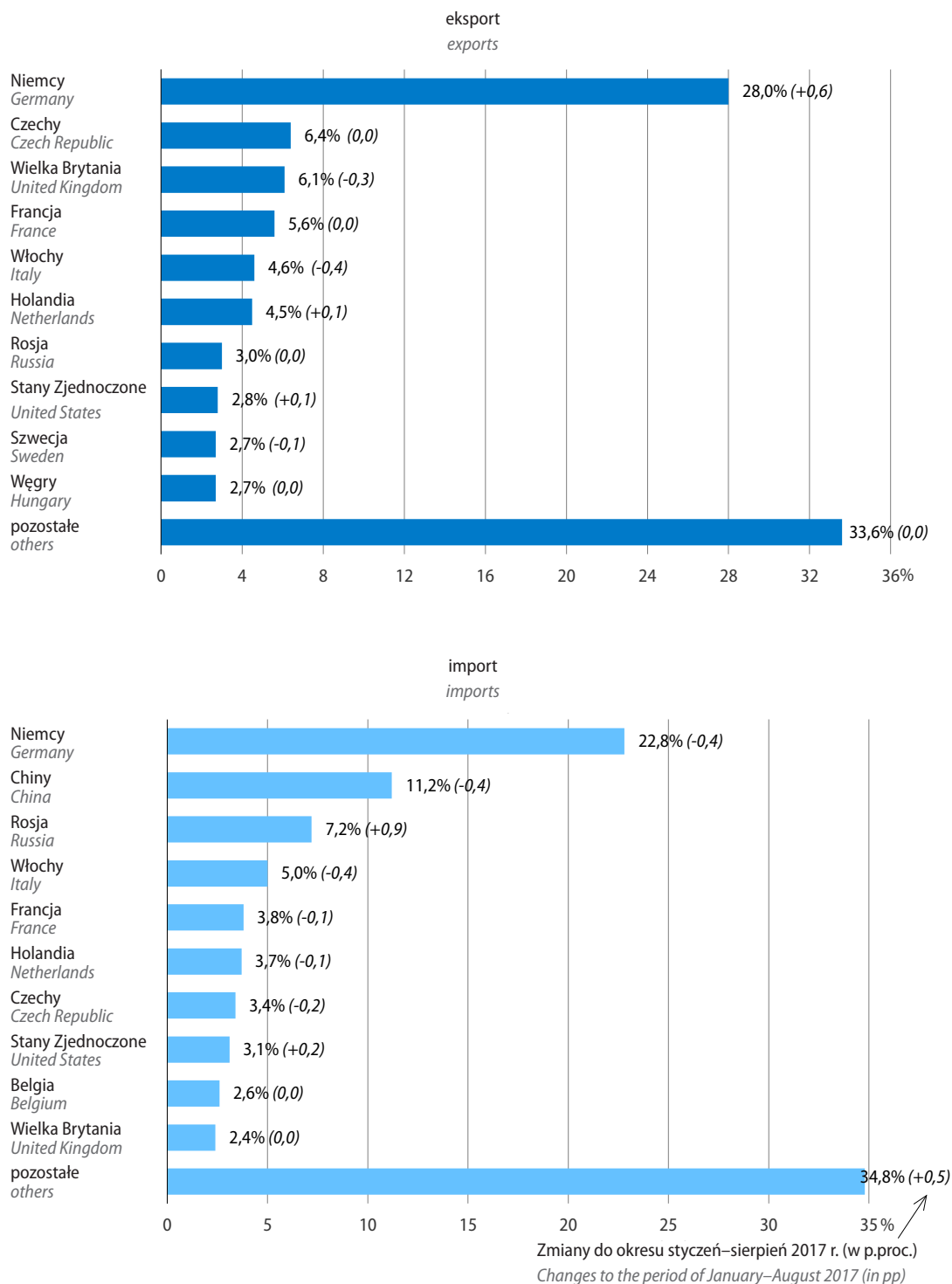
Wartość obrotów z **Niemcami** wzrosła w skali roku po stronie eksportu o 8,0% do 170,4 mld zł, a w imporcie o 5,9% do 140,4 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 30,0 mld zł (wobec 25,2 mld zł w okresie styczeń–sierpień ub. roku). Udział Niemiec w eksporcie ogółem był wyższy niż przed rokiem o 0,6 p.proc. i wyniósł 28,0%, a w imporcie ogółem obniżył się o 0,4 p.proc. do 22,8%.

W wymianie z Niemcami wg grup towarowych SITC odnotowano wzrost eksportu m.in. silników spalinowych tłokowych i ich części, wyrobów z metali nieszlachetnych gdzie indziej niewymienionych oraz artykułów z tworzyw sztucznych gdzie indziej niewymienionych. W imporcie zwiększyła się wartość sprzedanych m.in. pojazdów samochodowych do przewozu osób, spalinowych silników tłokowych i ich części, a obniżyła – części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych.

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** były wyższe niż w okresie styczeń–sierpień ub. roku, na co głównie wpłynął wzrost wymiany z Rosją i Ukrainą. Eksport zwiększył się o 5,9% do 35,3 mld zł, a import wzrósł o 23,1% i wyniósł 55,1 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 19,8 mld zł (wobec minus 11,5 mld zł przed rokiem). Udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem pozostał na poziomie sprzed roku i wyniósł 5,8%, a w imporcie ogółem wzrósł o 1,2 p.proc. do 9,0%.

Wykres 26. Struktura geograficzna obrotów handlu zagranicznego według krajów w okresie styczeń–sierpień 2018 r.

Chart 26. Geographical structure of foreign trade turnover by countries in the period of January–August 2018

Rosja w rankingu naszych partnerów handlowych, tak jak przed rokiem, w eksporcie uplasowała się na siódmej pozycji, a w imporcie na trzecim miejscu. Eksport do Rosji wzrósł o 7,7% do 18,5 mld zł, natomiast import zwiększył się o 23,3% i wyniósł 44,3 mld zł. Saldo obrotów pogłębiło się z minus 18,7 mld zł w okresie styczeń–sierpień ub. roku do minus 25,8 mld zł. Udział Rosji w eksporcie ogółem nie uległ zmianie i wyniósł 3,0%, a w imporcie ogółem wzrósł z 6,3% do 7,2%.

W obrotach z Rosją wg grup SITC, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, odnotowano m.in. znaczny wzrost eksportu urządzeń elektrycznych i nieelektrycznych typu domowego oraz pozostałych maszyn i urządzeń, przy spadku eksportu m.in. leków. W imporcie zwiększyła się wartość m.in. wyrobów walcowanych płaskich, z żeliwa lub stali niestopowej, nieplaterowanych, niepokrytych ani niepowleczonej, węgla oraz surowych olei ropy naftowej.

Obroty z krajami **rozwijającymi się** w okresie styczeń–sierpień br. wzrosły w skali roku zarówno po stronie eksportu, jak i importu. Eksport do tej grupy krajów zwiększył się o 2,7% i wyniósł 44,3 mld zł, a import z tych krajów wzrósł o 9,5% do 152,4 mld zł. Ujemne saldo wyniosło 108,1 mld zł (wobec minus 96,0 mld zł w ub. roku).

Chiny zajmowały 21 miejsce w rankingu partnerów handlowych Polski w eksporcie i drugie w imporcie. Eksport do Chin obniżył się w skali roku o 2,3% do 5,5 mld zł, a import z tego kraju wzrósł o 4,0% do 69,1 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 63,6 mld zł (wobec minus 60,9 mld zł przed rokiem). Nieznacznie obniżył się udział Chin w obrotach ogółem: w eksporcie z 1,0% w analogicznym okresie ub. roku do 0,9%, a w imporcie odpowiednio z 11,6% do 11,2%.

W obrotach z Chinami wg nomenklatury SITC odnotowano wzrost eksportu m.in. urządzeń energetycznych elektrycznych oraz urządzeń i aparatów elektrycznych, a spadek m.in. miedzi, kauczuku oraz części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych. W imporcie zwiększyła się wartość m.in. pozostałej aparatury i urządzeń elektrycznych, spadła natomiast – m.in. sprzętu telekomunikacyjnego oraz maszyn i urządzeń do automatycznego przetwarzania danych.

W wymianie towarowej ogółem **wg nomenklatury SITC** wyższe niż w okresie styczeń–sierpień ub. roku były obroty w większości sekcji. W eksporcie największy wzrost wystąpił w sekcjach: paliwa mineralne, smary i materiały pochodne, surowce niejadalne z wyjątkiem paliw oraz napoje i tytoń. Po stronie importu najbardziej wzrosła wartość towarów sprowadzanych w ramach sekcji: paliwa mineralne, smary i materiały pochodne oraz maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy. W strukturze towarowej po stronie eksportu zwiększył się udział towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz różnych wyrobów przemysłowych, natomiast po stronie importu – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. Po obu stronach wymiany w największym stopniu obniżył się udział sekcji chemikalia i produkty pokrewne.

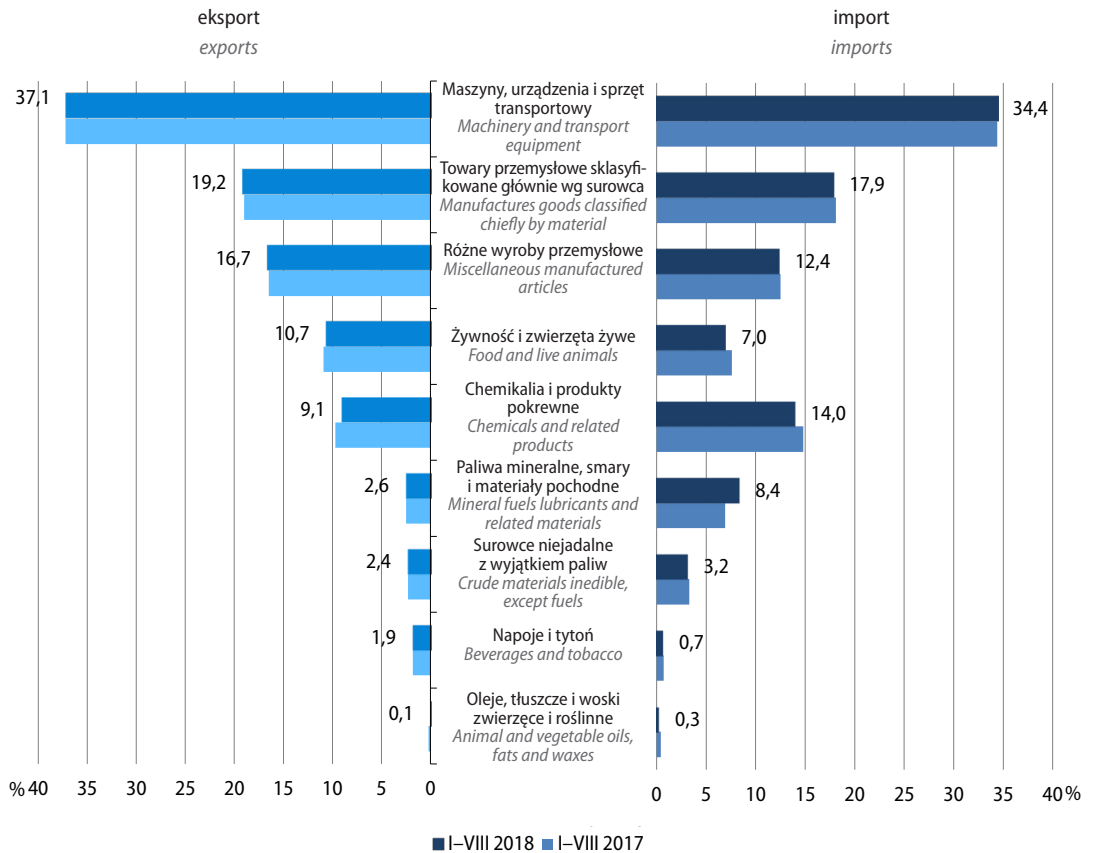
Tablica 22. Dynamika i struktura obrotów ogółem według sekcji SITC

Table 22. Foreign trade indices and structure by SITC sections

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–VIII 2018		I–VIII 2017	
	w mln zł <i>in mln PLN</i>	I–VIII 2017=100	struktura w % <i>structure in %</i>	
Eksport Exports	607662,3	105,4	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>				
Żywność i zwierzęta żywe <i>Food and live animals</i>	64787,9	103,6	10,7	10,9
Napoje i tytoń <i>Beverages and tobacco</i>	11562,0	111,5	1,9	1,8
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw <i>Crude materials inedible, except fuels</i>	14516,2	111,6	2,4	2,3
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne <i>Mineral fuels lubricants and related materials</i>	16009,0	112,0	2,6	2,5
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne <i>Animal and vegetable oils, fats and waxes</i>	697,0	77,1	0,1	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne <i>Chemicals and related products</i>	55394,0	99,6	9,1	9,7
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca <i>Manufactures goods classified chiefly by material</i>	116574,7	106,8	19,2	19,0
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy <i>Machinery and transport equipment</i>	225378,6	105,3	37,1	37,2
Różne wyroby przemysłowe <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	101645,4	106,9	16,7	16,5
Import Imports	615812,5	107,7	100,0	100,0
w tym: <i>of which:</i>				
Żywność i zwierzęta żywe <i>Food and live animals</i>	43371,7	100,4	7,0	7,6
Napoje i tytoń <i>Beverages and tobacco</i>	4281,3	105,0	0,7	0,7
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw <i>Crude materials inedible, except fuels</i>	19676,9	105,4	3,2	3,3
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne <i>Mineral fuels lubricants and related materials</i>	51738,4	131,1	8,4	6,9
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne <i>Animal and vegetable oils, fats and waxes</i>	2113,9	86,8	0,3	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne <i>Chemicals and related products</i>	86383,1	101,9	14,0	14,8
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca <i>Manufactures goods classified chiefly by material</i>	110195,9	106,7	17,9	18,1
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy <i>Machinery and transport equipment</i>	211767,9	107,7	34,4	34,4
Różne wyroby przemysłowe <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	76327,3	107,2	12,4	12,5

Wykres 27. Udział wybranych sekcji towarowych (według SITC) w obrotach towarowych handlu zagranicznego ogółem w okresie styczeń–sierpień 2018 r.

Chart 27. Share of selected SITC sections in total foreign trade turnover in the period of January–August 2018

Eksport **produktów rolno-spożywczych (według CN)** w okresie styczeń–sierpień br. był wyższy niż przed rokiem o 4,2% i wyniósł 79,9 mld zł, a import wzrósł o 0,8% do 54,6 mld zł. Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 25,3 mld zł (wobec 22,5 mld zł po ośmiu miesiącach ub. roku). Zmniejszył się udział towarów rolno-spożywczych w wymianie ogółem: po stronie eksportu: o 0,1 p.proc. do 13,2%, a po stronie importu o 0,6 p.proc. do 8,9%.

Wyższy niż przed rokiem był eksport towarów rolno-spożywczych do krajów rozwiniętych – o 5,3% (w tym do krajów UE o 5,4%) i do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 0,6%. Obniżył się natomiast eksport do krajów rozwijających się – o 3,9%. W imporcie odnotowano wzrost obrotów z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – o 17,9% i z krajami rozwijającymi się – o 2,0%, a spadek z krajami rozwiniętymi o 0,2%, w tym z krajami UE – o 0,4%.

Tablica 23. Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (według CN)
Table 23. Foreign trade turnover of agri-food products (by CN)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	I–VIII 2018						I–VIII 2017	I–VIII 2018
	w mln zł <i>in mln PLN</i>	w mln EUR <i>in mln EUR</i>	w mln USD <i>in mln USD</i>	I–VIII 2017=100				
				zł <i>PLN</i>	EUR <i>EUR</i>	USD <i>USD</i>	struktura w % <i>structure in %</i>	
Eksport <i>Exports</i>	79915,7	18881,5	22663,6	104,2	105,4	116,1	100,0	100,0
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	40917,0	9665,8	11600,4	106,9	108,0	118,9	49,9	51,2
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	26261,5	6206,3	7452,0	105,8	107,0	117,9	32,4	32,9
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	11626,1	2747	3296,3	94,1	95,3	105,4	16,1	14,5
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	1111,2	262,5	314,9	90,3	91,2	100,3	1,6	1,4
Import <i>Imports</i>	54635,7	12919,1	15523,9	100,8	102,1	112,8	100,0	100,0
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	22212,7	5248,8	6301,9	104,9	106,1	117,1	39,1	40,7
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	15308,5	3619,7	4348,7	98,0	99,2	109,5	28,8	28,0
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	14660,4	3470,3	4176,2	100,3	101,7	112,8	27,0	26,8
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	2454,1	580,3	697,1	88,7	89,7	99,1	5,1	4,5
Saldo <i>Balance</i>	25280,0	5962,4	7139,7	x	x	x	x	x
Przetwory spożywcze <i>Prepared foodstuffs</i>	18704,3	4417,0	5298,5	x	x	x	x	x
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego <i>Live animals; animal products</i>	10952,9	2586,6	3103,3	x	x	x	x	x
Produkty pochodzenia roślinnego <i>Vegetable products</i>	-3034,3	-723,3	-879,9	x	x	x	x	x
Oleje i tłuszcze <i>Fats and oils</i>	-1342,9	-317,8	-382,2	x	x	x	x	x

W strukturze rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku zwiększył się udział towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie (z 60,2% do 60,4%). Udział towarów konsumpcyjnych, podobnie jak przed rokiem, wyniósł 24,7%. Obniżył się natomiast udział dóbr inwestycyjnych (z 15,1% do 14,9%). W ramach wszystkich kategorii zanotowano wzrost importu: towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie – o 8,0%, towarów konsumpcyjnych – o 7,6% oraz dóbr inwestycyjnych – o 6,6%.

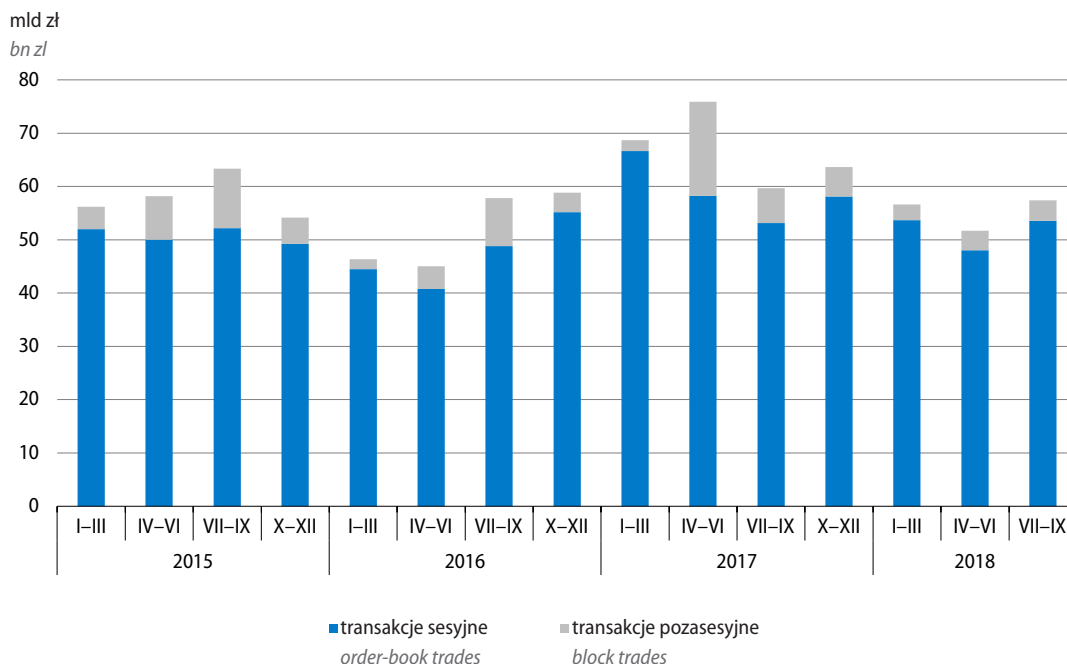
Giełdowy rynek papierów wartościowych

Stock exchange market

W okresie styczeń–wrzesień br. na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowało 7 spółek, 19 wycofało się i w rezultacie w końcu września br. notowanych było 470 spółek (w tym 49 spółek zagranicznych). **Kapitalizacja** na ostatniej sesji we wrześniu br. wyniosła 1198,6 mld zł (spadek o 229,9 mld zł, tj. o 16,1% w stosunku do ostatniej sesji w analogicznym okresie ub. roku).

Łączna wartość obrotów **akcjami** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 165,7 mld zł, tj. o 18,9% mniej niż przed rokiem. W systemie transakcji sesyjnych obroty zmniejszyły się o 12,8% (do 155,3 mld zł), natomiast w systemie transakcji pakietowych spadły o 60,1% (do 10,5 mld zł). Wartość obrotów **prawami do akcji** w systemie transakcji sesyjnych była znacznie niższa niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku (14,7 mln zł wobec 180,6 mln zł), natomiast w systemie transakcji pakietowych – nieco wyższa (7,1 mln zł wobec 5,9 mln zł). Obroty **prawami poboru** zmniejszyły się do 0,2 mln zł z 1,7 mln zł przed rokiem. Obroty **certyifikatami inwestycyjnymi** w systemie transakcji sesyjnych ukształtowały się na poziomie 58,2 mln zł i były o 17,1% wyższe od notowanych rok wcześniej. Zmniejszyły się obroty transakcji sesyjnych **produktami strukturyzowanymi** – o 17,7% do 597,4 mln zł oraz **ETF-ami** – o 19,4% do 110,4 mln zł.

Wykres 28. Wartość obrotów akcjami w segmencie kasowym Rynku Głównego GPW
 Chart 28. Value of shares turnover for cash segment on the Main Market of the Warsaw Stock Exchange

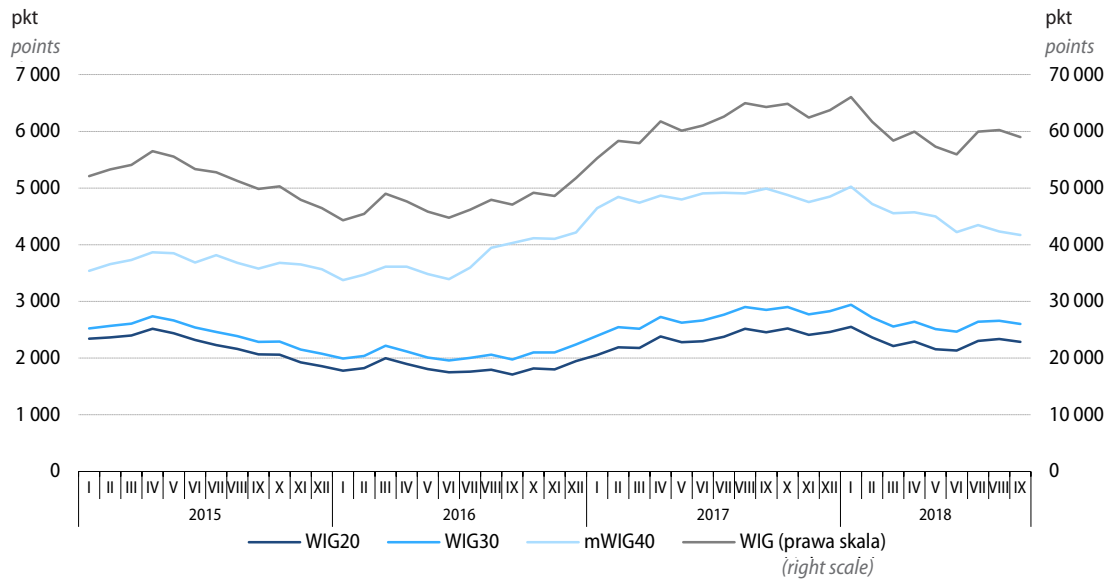
Na zamknięciu ostatniej sesji we wrześniu br. większość indeksów giełdowych zanotowała spadek w stosunku do ostatniej sesji we wrześniu ub. roku, w tym WIG i WIG-Poland – po 8,3%. Indeks w sektorze dużych spółek WIG20 zmniejszył się o 6,9%, a w sektorze średnich spółek mWIG40 o 16,4%. Wśród indeksów sektorowych największy spadek notowano w branży chemicznej (o 41,5%) i budowlanej (o 39,3%); natomiast wzrost obserwowano jedynie w sektorze bankowym (o 5,7%).

Tablica 24. Wartość indeksów giełdowych
Table 24. Values of stock indices

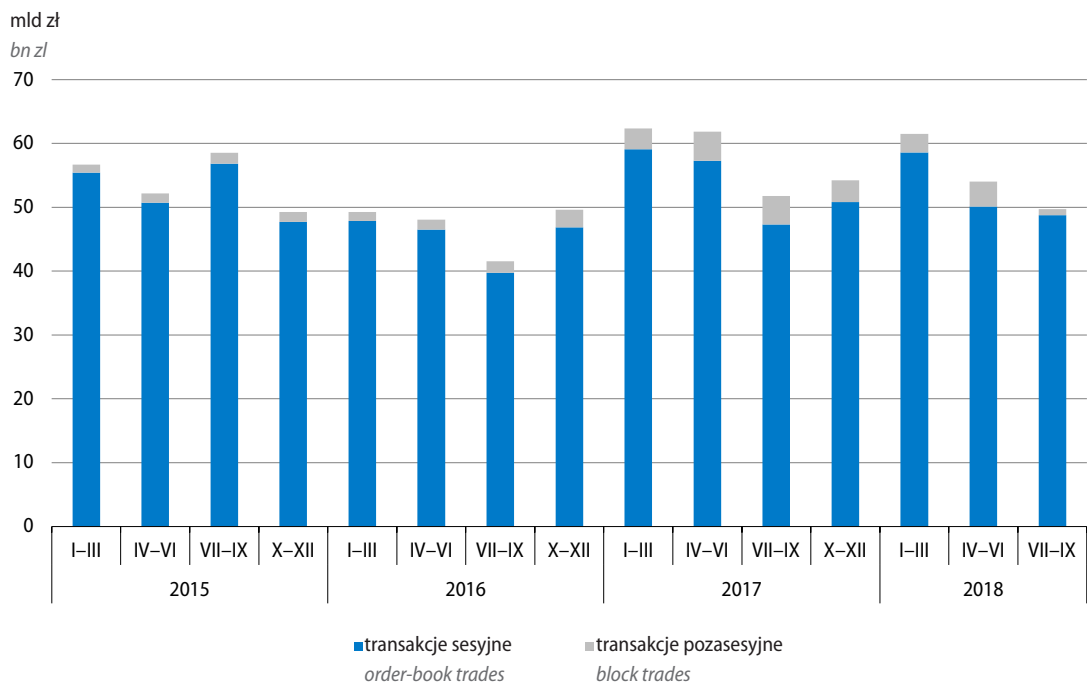
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2017				2018			
	stan na zamknięcie ostatniej sesji w miesiącu <i>at the closing of the last session of the month</i>							
	III	VI	IX	XII	III	VI	IX	IX 2017=100
WIG	57911,3	61018,4	64289,7	63746,2	58377,4	55954,4	58974,8	91,7
WIG-POLAND	58931,4	62194,8	65647,4	65183,8	59533,0	57060,4	60176,5	91,7
WIG-UKRAINE	637,2	621,7	537,8	493,1	498,1	431,3	436,3	81,1
WIG-BANKI	6991,7	7261,9	7450,5	8482,0	7841,4	7219,4	7876,3	105,7
WIG-BUDOW	3518,6	3470,8	3125,9	2819,2	2688,2	2143,1	1895,9	60,7
WIG-CHEMIA	16091,3	14778,7	16814,7	15297,9	13639,5	11891,5	9829,9	58,5
WIG-NRCHOM	1933,4	2130,4	2163,1	2198,1	2202,4	2088,3	2033,9	94,0
WIG-ENERG	2876,2	3037,5	3361,7	2990,6	2457,6	2344,5	2208,1	65,7
WIG-INFO	2359,4	2287,8	2095,2	2041,8	1971,6	1894,2	2033,6	97,1
WIG-LEKI	6616,4	6077,3	6141,9	5827,1	5102,9	5781,0	5863,4	95,5
WIG-GORNIC	4157,6	4106,1	4596,7	4394,9	3509,0	3509,3	3439,6	74,8
WIG-MEDIA	5167,5	5126,8	4887,6	4791,3	5031,1	4845,2	4524,7	92,6
WIG-MOTO	5457,6	5764,2	5383,6	5174,4	4500,9	4332,5	4100,8	76,2
WIG-ODZIEŻ	6020,6	6053,3	7070,0	7507,0	6886,7	6485,3	6681,3	94,5
WIG-PALIWA	6561,7	7128,3	7996,1	7140,4	5946,6	6011,4	7362,8	92,1
WIG-SPOŻYW	4577,1	4473,8	3904,6	3627,6	3792,6	3463,2	3441,5	88,1
WIG-TELKOM	683,6	713,4	745,3	745,4	744,3	651,4	597,5	80,2
WIG-CEE	898,9	929,5	983,1	989,1	1014,5	1063,1	1101,4	112,0
RESPECT	2810,4	2974,0	3178,7	3077,6	2754,8	2596,4	2725,5	85,7
WIG30	2516,4	2663,7	2848,9	2825,3	2556,7	2464,9	2602,5	91,4
WIG20	2176,0	2299,8	2453,5	2461,2	2210,4	2135,5	2285,1	93,1
mWIG40	4743,7	4907,4	4988,0	4847,3	4554,9	4219,7	4169,0	83,6
sWIG80	16382,2	16069,0	15123,5	14595,8	14179,6	12689,0	11483,6	75,9
WIGdiv	1128,2	1180,4	1251,8	1213,9	1095,2	1045,2	1098,3	87,7

W okresie styczeń–wrzesień br. wartość transakcji sesyjnych **kontraktami terminowymi** wyniosła 156,5 mld zł (tj. o 4,4% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku), a transakcje pozasesyjne tym instrumentem ukształtowały się na poziomie 7,8 mld zł (spadek o 37,0%). Obroty **opcjami indeksowymi** w systemie transakcji sesyjnych zwiększyły się o 1,2% (do 57,3 mln zł), przy spadku w systemie transakcji pozasesyjnych – o 52,6% (do 10,0 mln zł). W okresie trzech kwartałów br. nie odnotowano obrotów **jednostkami indeksowymi**.

Wykres 29. Indeksy giełdowe
Chart 29. Stock indices

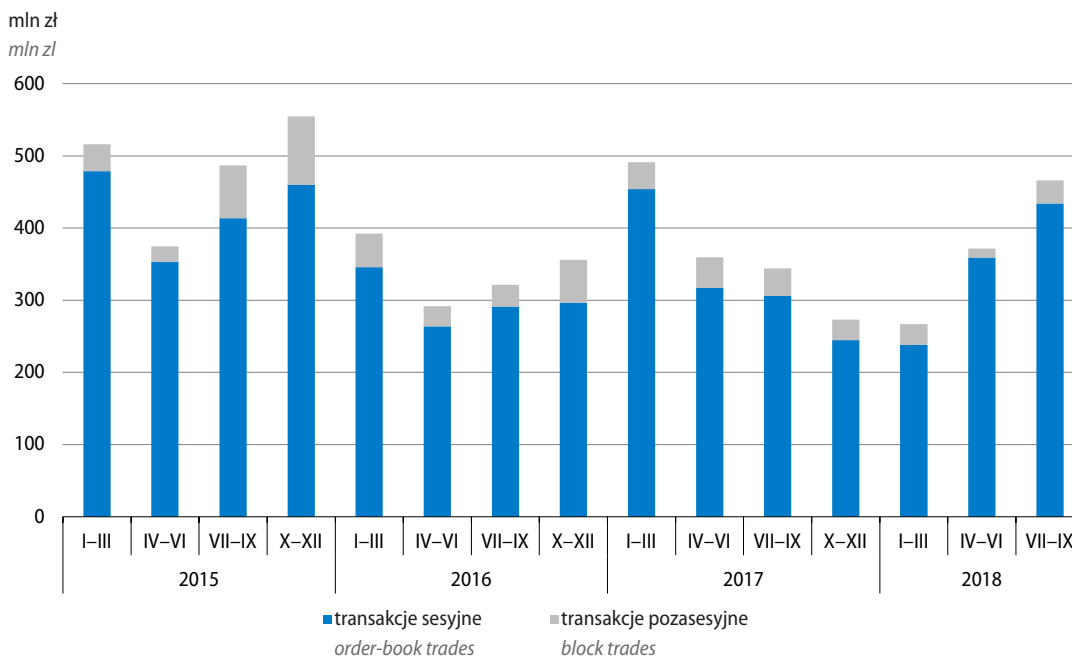
Wykres 30. Wartość obrotów kontraktami terminowymi na Rynku Głównym GPW
Chart 30. Value of future contracts turnover on the Main Market of the Warsaw Stock Exchange

Na **rynku NewConnect** w okresie styczeń–wrzesień br. debiutowało 11 spółek, a 25 wycofało się; w rezultacie na koniec września br. notowano 394 spółki. **Kapitalizacja** tego rynku na ostatniej wrześniowej sesji br. ukształtowała się na poziomie 7,8 mld zł (spadek o 22,3% w stosunku do ostatniej sesji we wrześniu ub. roku). Wartość obrotów **akcjami** w transakcjach sesyjnych w okresie trzech kwartałów br. zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 4,3% (do 1031,0 mln zł), a w systemie transakcji pozasesyjnych – spadła o 38,2% (do 72,9 mln zł). W okresie trzech kwartałów br. nie odnotowano obrotów **prawami do akcji i prawami poboru**. Wskaźnik NCIndex obniżył się do 226,53 pkt na ostatniej sesji we wrześniu br. z 313,66 pkt przed rokiem.

Wykres 31. Wartość obrotów akcjami na rynku NewConnect

Chart 31. Value of shares turnover on the NewConnect

W ramach rynku Catalyst obroty **obligacjami Skarbu Państwa na GPW** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosły 461,7 mln zł, tj. o 35,4% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrosły obroty **obligacjami korporacyjnymi** – o 30,7% (do 1274,3 mln zł) oraz **listami zastawnymi** – blisko 2-krotnie (do 15,9 mln zł). Spadły natomiast obroty **obligacjami komunalnymi** (o 22,6% do 8,7 mln zł) oraz **obligacjami spółdzielczymi** (o 52,0% do 18,0 mln zł). W ramach rynku Catalyst w okresie trzech kwartałów br. nie zanotowano obrotów **obligacjami komunalnymi, spółdzielczymi** oraz **listami zastawnymi na BondSpot**. Obroty **obligacjami Skarbu Państwa** wyniosły 20,5 mln zł (podczas gdy przed rokiem nie były notowane), a obroty **obligacjami korporacyjnymi** – 273,7 mln zł (o 16,1% mniej niż rok wcześniej).

Bilans płatniczy

Balance of payments

Według wstępnych danych **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹ w sierpniu br. wyniosło minus 2,4 mld zł (wobec 1,1 mld zł rok wcześniej). **Saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie minus 1,4 mld zł (1,0 mld zł przed rokiem), przy czym eksport wzrósł o 7,9% do 73,7 mld zł, a import zwiększył się o 11,7% do 75,1 mld zł. **Saldo usług** wyniosło 6,8 mld zł i było wyższe o 0,9 mld zł niż w sierpniu ub. roku, a złożyły się na nie salda: pozostałych usług (3,7 mld zł), usług transportowych (2,4 mld zł) i podróży zagranicznych (0,7 mld zł). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 20,6 mld zł (wzrost o 9,7%), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 13,8 mld zł (tj. o 7,2% więcej niż przed rokiem). **Saldo dochodów pierwotnych** w sierpniu br. wyniosło minus 6,1 mld zł i w porównaniu z ujemnym saldem w sierpniu ub. roku pogłębiło się o 0,1 mld zł. O wysokości salda dochodów pierwotnych w największym stopniu zadecydowało saldo dochodów z inwestycji w kwocie minus 7,3 mld zł, przy czym dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 6,5 mld zł, a dochody nierezydentów z inwestycji portfelowych wyniosły 1,4 mld zł. **Saldo dochodów wtórnych** w sierpniu br. wyniosło minus 1,6 mld zł (wobec 0,2 mld zł rok wcześniej), przy czym wartość przychodów wzrosła w porównaniu z sierpniem ub. roku o 0,1 mld zł do 2,1 mld zł, a wartość rozchodów zwiększyła się o 1,9 mld zł do 3,7 mld zł.

Rachunek kapitałowy w sierpniu br. zamknął się dodatnim saldem w wysokości 2,4 mld zł (wobec 0,6 mld zł przed rokiem), a kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 2,6 mld zł oraz 0,3 mld zł (wobec 0,8 mld zł przychodów oraz 0,1 mld zł rozchodów przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w sierpniu br. wyniosło minus 1,6 mld zł (wobec minus 1,2 mld zł rok wcześniej). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** ukształtowało się na poziomie 6,1 mld zł, przy czym saldo pasywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 5,2 mld zł. Saldo **polskich inwestycji za granicą** wyniosło 4,5 mld zł, w tym saldo aktywów inwestycji bezpośrednich ukształtowało się na poziomie minus 3,4 mld zł. Na wielkość salda rachunku finansowego wpływały również **inwestycje portfelowe**, dla których aktywa zagraniczne rezydentów zwiększyły się o 0,7 mld zł oraz nastąpił odpływ kapitału nierezydentów w kwocie 1,6 mld zł. W **pozostałych inwestycjach** notowano wzrost aktywów rezydentów o 2,1 mld zł oraz napływ kapitału nierezydentów w kwocie 2,5 mld zł. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie minus 1,1 mld zł.

Wartość **oficjalnych aktywów rezerwowych** w sierpniu br. wzrosła o 6,1 mld zł do 416,9 mld zł na koniec miesiąca.

¹ Opracowano na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego (NBP).

Tablica 25. Bilans płatniczy
Table 25. Balance of payments

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	VIII 2017	VIII 2018	IX 2017 – VIII 2018 ^a
	w mln zł <i>in mln PLN</i>		
Rachunek bieżący <i>Current account</i>	1 093	-2 350	-5 976
Saldo obrotów towarowych <i>Balance on goods</i>	1 034	-1 409	-8 212
eksport <i>exports</i>	68 296	73 721	890 280
import <i>imports</i>	67 262	75 130	898 492
Saldo usług <i>Balance on services</i>	5 888	6 776	86 353
przychody <i>credit</i>	18 776	20 593	235 875
rozchody <i>debit</i>	12 888	13 817	149 522
Saldo dochodów pierwotnych <i>Balance on primary Income</i>	-5 987	-6 075	-81 370
przychody <i>credit</i>	4 153	4 842	47 520
rozchody <i>debit</i>	10 140	10 917	128 890
Saldo dochodów wtórnych <i>Balance on secondary income</i>	158	-1 642	-2 747
przychody <i>credit</i>	1 931	2 061	25 954
rozchody <i>debit</i>	1 773	3 703	28 701
Rachunek kapitałowy <i>Capital account</i>	631	2 362	37 202
Przychody <i>Credit</i>	772	2 640	39 893
Rozchody <i>Debit</i>	141	278	2 691
Rachunek finansowy <i>Financial account</i>	-1 179	-1 585	6 230
Inwestycje bezpośrednie – aktywa <i>Direct investment – assets</i>	593	-3 366	9 468
akcje i inne formy udziałów kapitałowych <i>equity and investment fund shares</i>	-293	391	4 627
instrumenty dłużne <i>debt instruments</i>	886	-3 757	4 841
Inwestycje bezpośrednie – pasywa <i>Direct investment – liabilities</i>	5 773	5 213	57 779
akcje i inne formy udziałów kapitałowych <i>equity and investment fund shares</i>	4 010	5 434	47 515
instrumenty dłużne <i>debt instruments</i>	1 763	-221	10 264

a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.
a Cumulated data presented as 12-month moving data.

Tablica 25. Bilans płatniczy (dok.)
 Table 25. Balance of payments (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	VIII 2017	VIII 2018	IX 2017 – VIII 2018 ^a
	w mln zł <i>in mln PLN</i>		
Inwestycje portfelowe – aktywa <i>Portfolio investment – assets</i>	-1 223	747	2 148
udziałowe papiery wartościowe <i>equity securities</i>	344	166	-4 248
dłużne papiery wartościowe <i>debt securities</i>	-1 567	581	6 396
Inwestycje portfelowe – pasywa <i>Portfolio investment – liabilities</i>	-1 380	-1 620	-7 212
udziałowe papiery wartościowe <i>equity securities</i>	698	223	6 211
dłużne papiery wartościowe <i>debt securities</i>	-2 078	-1 843	-13 423
Pozostałe inwestycje – aktywa <i>Other investment – assets</i>	1 542	2 085	28 355
NBP <i>monetary authorities</i>	803	0	-802
sektor rządowy <i>general government</i>	15	60	209
Monetarne Instytucje Finansowe <i>Monetary Financial Institutions</i>	720	2 523	15 131
pozostałe sektory <i>other sectors</i>	4	-498	13 817
Pozostałe inwestycje – pasywa <i>Other investment – liabilities</i>	-4 526	2 463	2 853
NBP <i>monetary authorities</i>	-3 449	4 503	7 615
sektor rządowy <i>general government</i>	-9	47	26
Monetarne Instytucje Finansowe <i>Monetary Financial Institutions</i>	-1 742	-603	-13 680
pozostałe sektory <i>other sectors</i>	674	-1 484	8 892
Pochodne instrumenty finansowe <i>Financial derivatives</i>	28	-1 118	-2 735
Oficjalne aktywa rezerwowe <i>Official reserve assets</i>	-2 252	6 123	22 414
Saldo błędów i opuszczeń <i>Net errors and omissions</i>	-2 903	-1 597	-24 996

a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

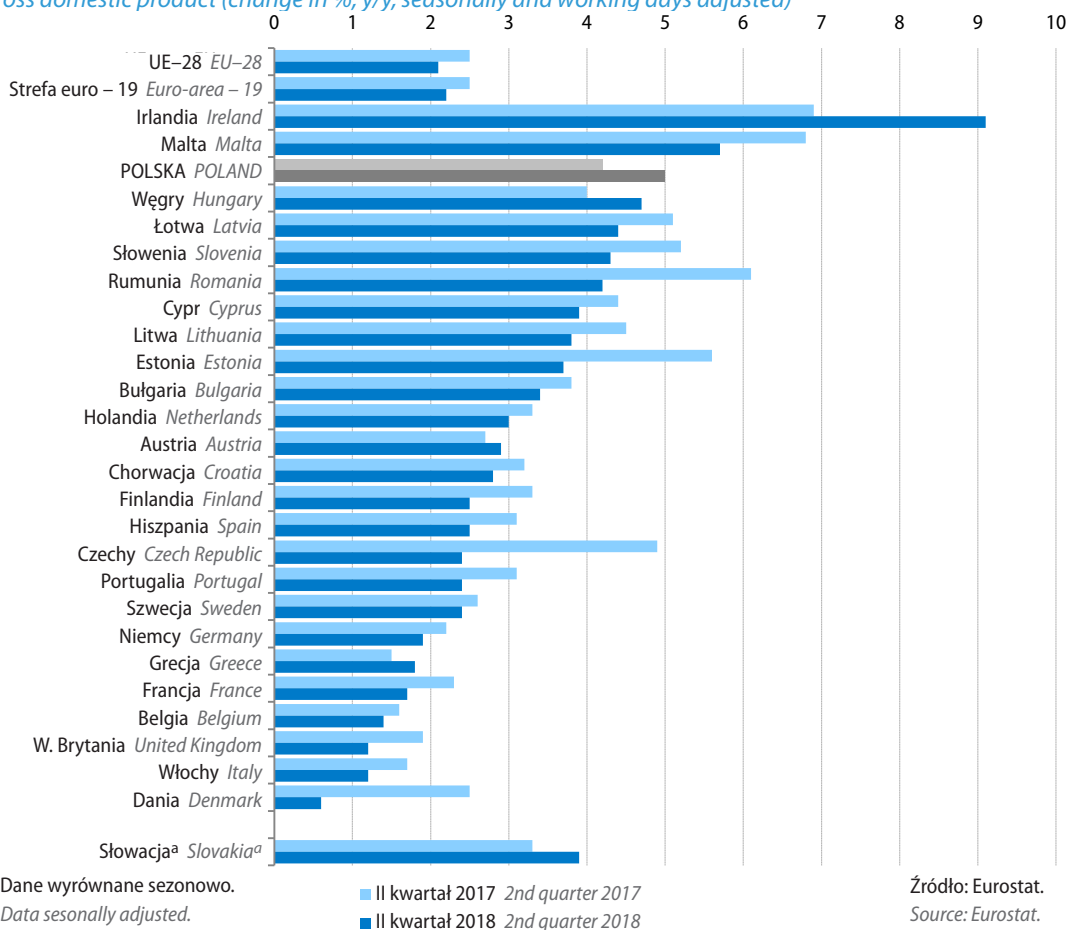
a Cumulated data presented as 12-month moving data.

Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach

Economic situation on the world and in selected countries

Według najnowszych prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW)¹ wzrost **globalnego produktu krajowego brutto** w 2018 r. wyniesie 3,7%, tj. będzie podobny do notowanego w 2017 r. Na tempo wzrostu gospodarczego na świecie będzie wpływać głównie wysoka dynamika PKB w krajach rozwijających się – zwłaszcza w państwach azjatyckich (wzrost o 6,5%), w tym w Indiach (o 7,3%), Chinach (o 6,6%) oraz krajach należących do ASEAN-5² (o 5,3%). Wśród znaczących pozaeuropejskich gospodarek, relatywnie wysokie tempo wzrostu PKB prognozowane jest w Australii (3,2%), Stanach Zjednoczonych (2,9%) oraz w Korei Południowej (2,8%), przy czym w Australii oraz w Stanach Zjednoczonych skala wzrostu będzie większa niż w ubiegłym roku (odpowiednio o 1,0 p.proc i o 0,7 p.proc). Zwiększenie produktu krajowego brutto przewidywane jest także w Kanadzie (o 2,1%), Rosji (o 1,7%) oraz Japonii (o 1,1%). W Unii Europejskiej ogółem według prognoz wzrost PKB będzie wynosił 2,2% (wobec 2,7% w 2017 r.). Produkt krajowy brutto zwiększy się we wszystkich krajach ugrupowania, w tym w największym stopniu na Malcie (o 5,7%) oraz w Irlandii (o 4,7%). Relatywnie wysoka dynamika PKB spodziewana jest ponadto w przypadku Słowenii (wzrost o 4,5%), Polski (o 4,4%) oraz Cypru, Luksemburga, Rumunii i Węgier (po 4,0%). Spośród największych gospodarek UE, w Holandii produkt krajowy brutto zwiększy się o 2,8%, w Hiszpanii o 2,7%, Niemczech o 1,9%, we Francji o 1,6%, w Wielkiej Brytanii o 1,4% oraz we Włoszech o 1,2%.

Wykres 32. Produkt krajowy brutto (zmiana w %, r/r, wyrównany sezonowo i dniami roboczymi)
 Chart 32. Gross domestic product (change in %, y/y, seasonally and working days adjusted)

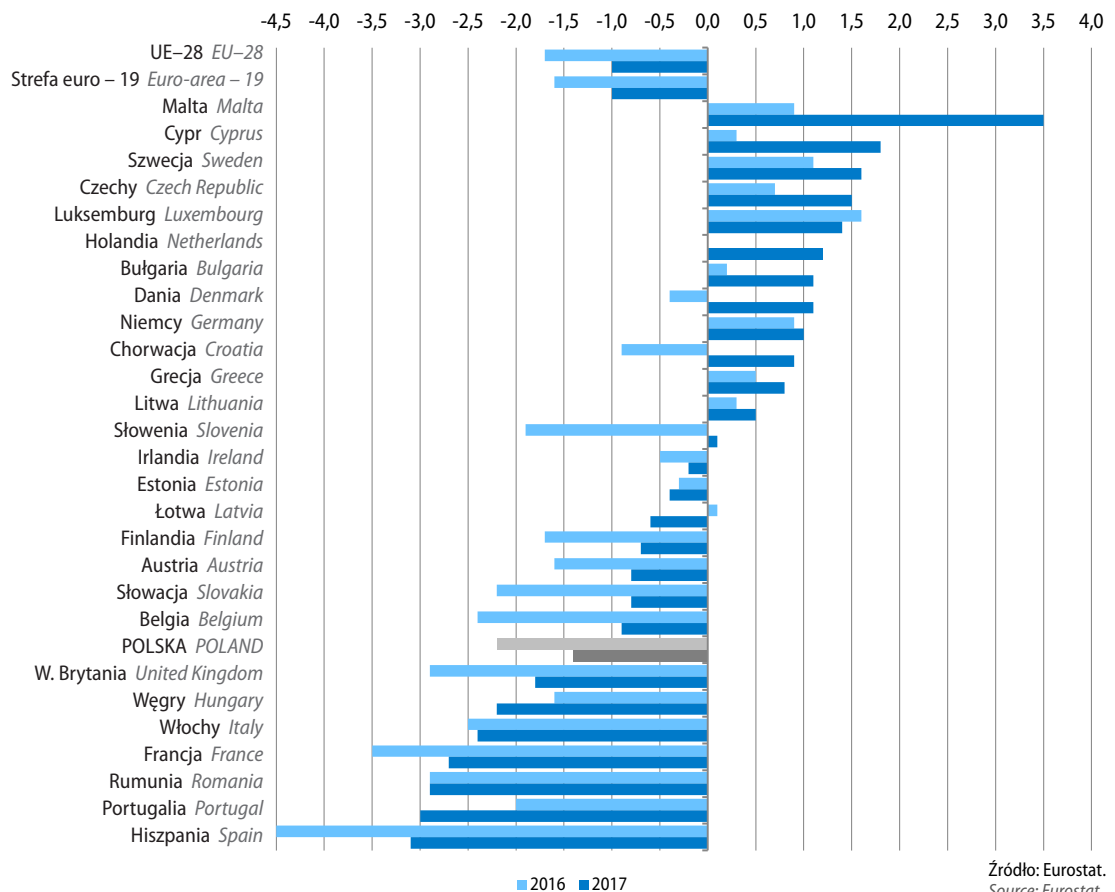

1 World Economic Outlook, 3 października 2018 r., International Monetary Fund.
 2 Filipiny, Indonezja, Malezja, Tajlandia oraz Wietnam.

W 2017 r. w Unii Europejskiej³ obserwowano poprawę relacji **deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych** do produktu krajowego brutto w porównaniu z poprzednim rokiem (do -1,0% wobec -1,7%). Spośród państw członkowskich, w dwudziestu dwóch krajach (w tym w Polsce) relacja deficytu do PKB poprawiła się, w pięciu uległa pogorszeniu, natomiast w Rumunii ukształtowała się na poziomie notowanym przed rokiem. Najgłębszy deficyt notowano w Hiszpanii (-3,1% PKB wobec -4,5% PKB w 2016 r.) oraz Portugalii (odpowiednio -3,0% wobec -2,0%). W pozostałych krajach członkowskich UE deficyt nie przekroczył ustalonego kryterium konwergencji (-3,0% PKB). W Polsce deficyt ukształtował się na poziomie -27 970 mln zł, co stanowiło -1,4% PKB (wobec -2,2% PKB w 2016 r.). Nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB notowano w trzynastu krajach, w tym w największą na Malcie (3,5%) oraz na Cyprze, w Szwecji i Czechach (w granicach 1,8%–1,5%).

Wykres 33. Nadwyżka / deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w % PKB

Chart 33. General government deficit/surplus in % of GDP

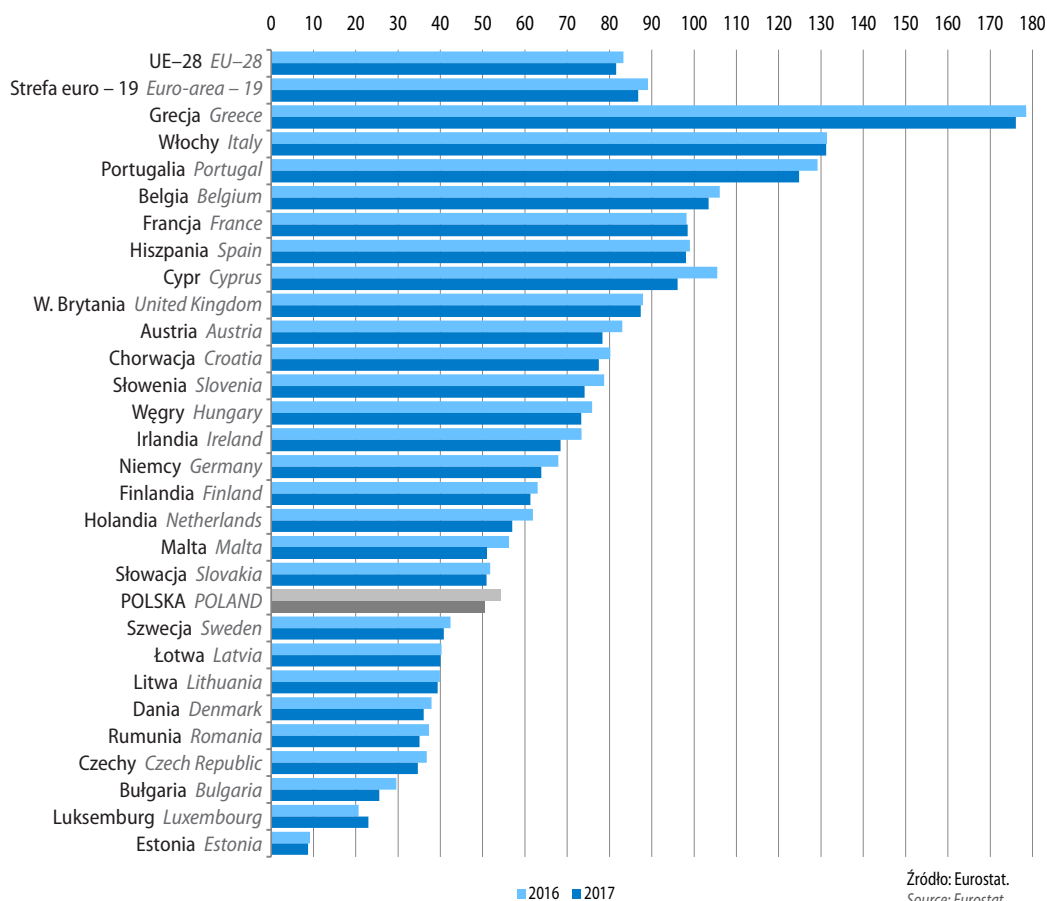
Źródło: Eurostat.
Source: Eurostat.

3 Według notyfikacji fiskalnej opublikowanej przez Eurostat w dn. 22.10.2018 r.

Relacja **długu sektora instytucji rządowych i samorządowych** do produktu krajowego brutto w Unii Europejskiej poprawiła się z 83,3% w 2016 r. do 81,6% w 2017 r. Dopuszczalny poziom długu (60% PKB) przekroczyło piętnaście państw członkowskich. W najtrudniejszej sytuacji była Grecja, gdzie dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 176,1% PKB, przy czym było to o 2,4 p.proc. mniej niż przed rokiem. Wysoki poziom długu obserwowano również we Włoszech (131,2% PKB), w Portugalii (124,8% PKB) oraz w Belgii (103,4% PKB). Relację długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do produktu krajowego brutto powyżej przeciętnej dla UE notowano ponadto we Francji, w Hiszpanii, na Cyprze oraz w Wielkiej Brytanii (w granicach od 98,5% do 87,4% PKB). Ustalone kryterium długu przekroczone także w Austrii, Chorwacji, Słowenii, na Węgrzech, w Irlandii, Niemczech oraz w Finlandii (w granicach od 78,3% do 61,3% PKB). W Polsce w 2017 r. dług sektora instytucji rządowych i samorządowych ukształtował się na poziomie 1 005 688 mln zł, co stanowiło 50,6% PKB (wobec 54,2% PKB przed rokiem). Podobnie jak w latach poprzednich, najniższą relację długu do produktu krajowego brutto notowano w Estonii, Luksemburgu i Bułgarii (odpowiednio 8,7%, 23,0% i 25,6%).

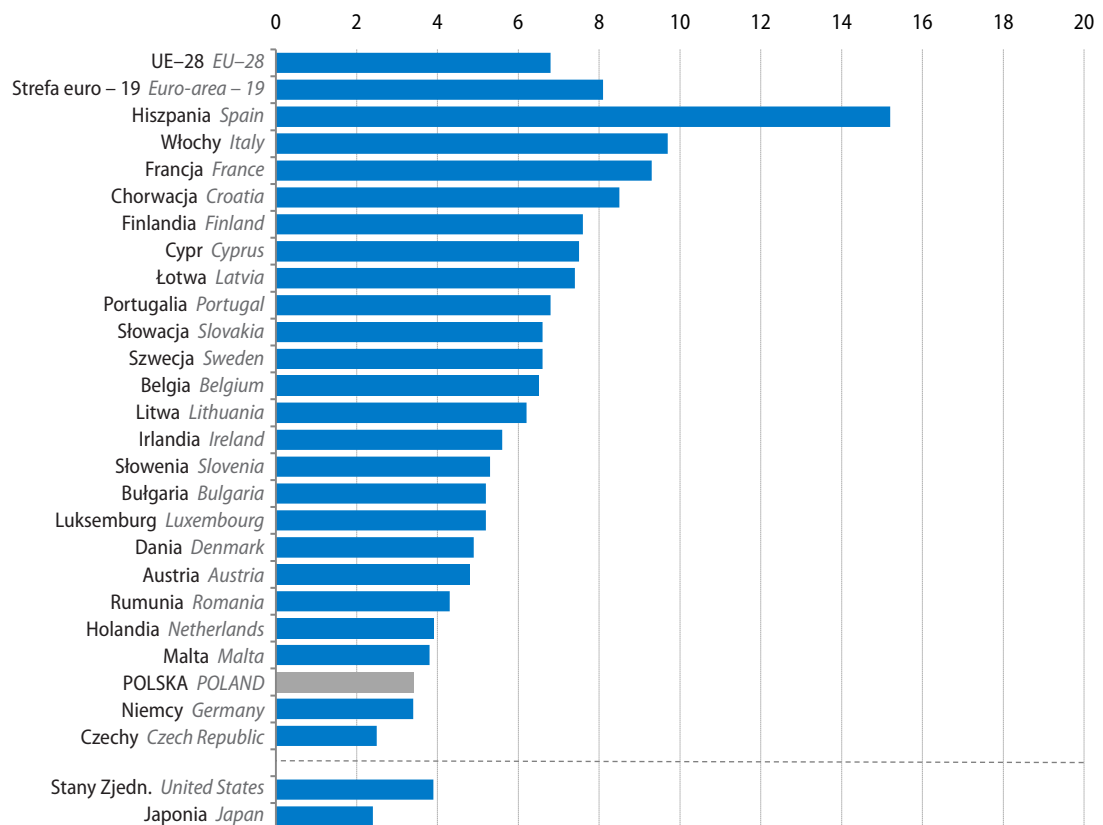
Wykres 34. Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w % PKB

Chart 34. General government debt in % of GDP

Zharmonizowana stopa bezrobocia⁴ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br. wyniosła 6,8% i była o 0,7 p.proc. niższa niż przed rokiem. Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najwyższą stopę bezrobocia notowano w Grecji (19,1%⁵) oraz Hiszpanii (15,2%), przy czym w obu krajach notowano spadek tego wskaźnika w skali roku. Relatywnie wysoki poziom bezrobocia obserwowano także we Włoszech (9,7%), Francji (9,3%) oraz Chorwacji (8,5%). Wyższą stopą bezrobocia niż przeciętna dla UE charakteryzowały się ponadto Finlandia, Cypr i Łotwa (w granicach 7,6%–7,4%). Wśród krajów ugrupowania najniższą stopę bezrobocia notowano w Czechach (2,5%), Polsce i Niemczech (po 3,4%), na Malcie (3,8%) oraz w Holandii (3,9%). Spadek stopy bezrobocia w porównaniu z sierpniem ub. roku dotyczył wszystkich krajów członkowskich, z wyjątkiem Szwecji gdzie obserwowano jej nieznaczny wzrost – o 0,1 p.proc. Największą poprawą na rynku pracy w zakresie bezrobocia charakteryzowały się Cypr (spadek stopy bezrobocia o 3,0 p.proc.), Chorwacja (o 2,4 p.proc.) oraz Portugalia (o 2,0 p.proc.). W Polsce w sierpniu br. stopa bezrobocia obniżyła się o 1,4 p.proc. w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. W Japonii oraz Stanach Zjednoczonych wskaźniki bezrobocia w sierpniu br. również były niższe niż przed rokiem i wyniosły odpowiednio 2,4% i 3,9%.

Wykres 35. Zharmonizowana stopa bezrobocia w sierpniu 2018 r. (w %, wyrównana sezonowo)
 Chart 35. *Harmonized unemployment rate in August 2018 (in %, seasonally adjusted)*

Źródło: Eurostat.
 Source: Eurostat.

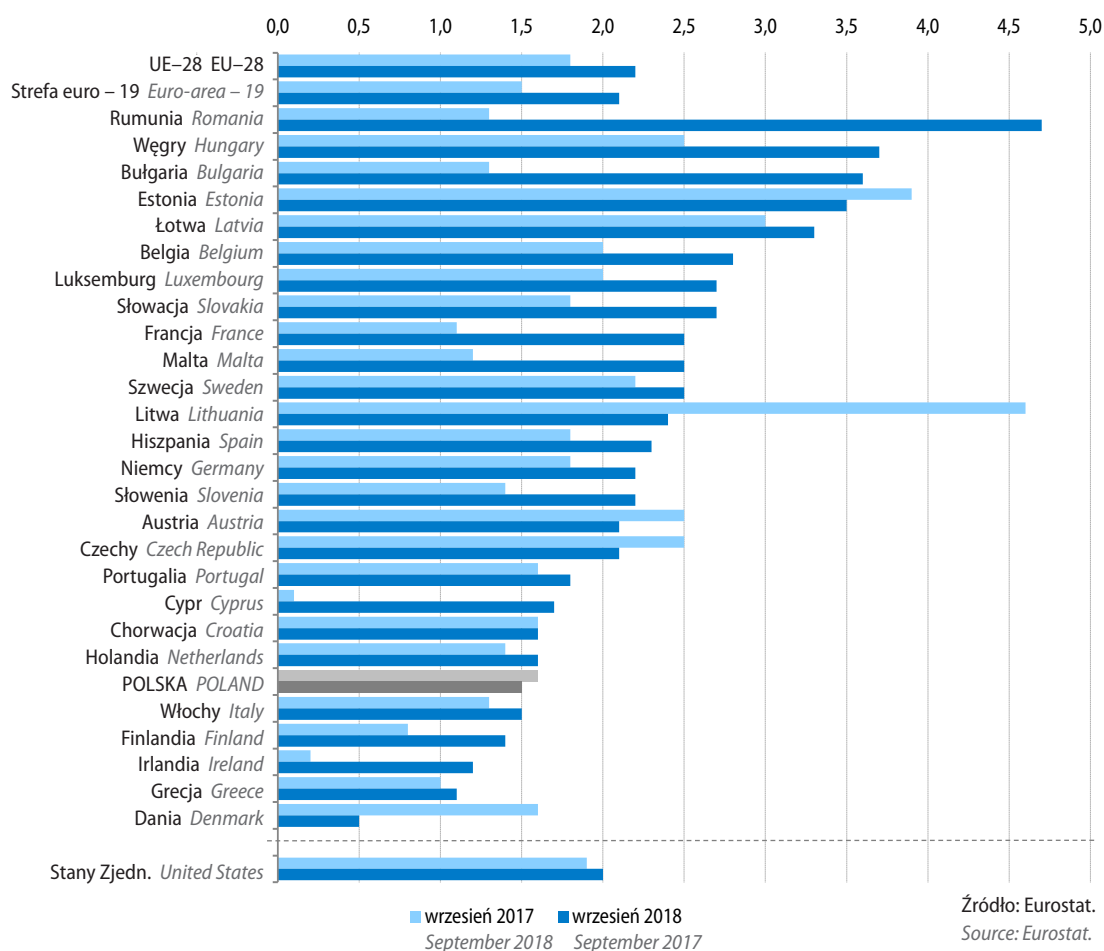
⁴ Dane wyrównane sezonowo; brak danych za sierpień br. dla Estonii, Grecji, Węgier oraz Wielkiej Brytanii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

⁵ Dane za czerwiec br.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (HICP)⁶ we wrześniu br. w Unii Europejskiej ogółem były o 2,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 1,8% we wrześniu ub. roku). Wzrost cen konsumpcyjnych notowano we wszystkich państwach członkowskich, w tym największy w Rumunii (o 4,7%). Znacznie wyższe niż przed rokiem były także ceny na Węgrzech (o 3,7%), w Bułgarii (o 3,6%), Estonii (o 3,5%) oraz na Łotwie (o 3,3%). Szybciej niż przeciętnie w UE ogółem rosły ceny w Belgii, na Słowacji, w Luksemburgu, we Francji, na Malcie, w Szwecji, na Litwie oraz w Hiszpanii (w granicach 2,8%–2,3%). W Polsce we wrześniu br. wzrost cen konsumpcyjnych wyniósł 1,5% (wobec 1,6% przed rokiem i 1,4% przed miesiącem), a w największym stopniu wzrosły ceny towarów i usług w zakresie transportu (o 5,3%) oraz restauracji i hoteli (o 3,1%). W najmniejszym stopniu wśród krajów członkowskich wzrosły ceny w Danii (o 0,5%), Grecji (o 1,1%) oraz Irlandii (o 1,2%).

Wykres 36. Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) (zmiana w %, r/r)

Chart 36. Harmonized index of consumer prices (HICP) (change in %, y/y)

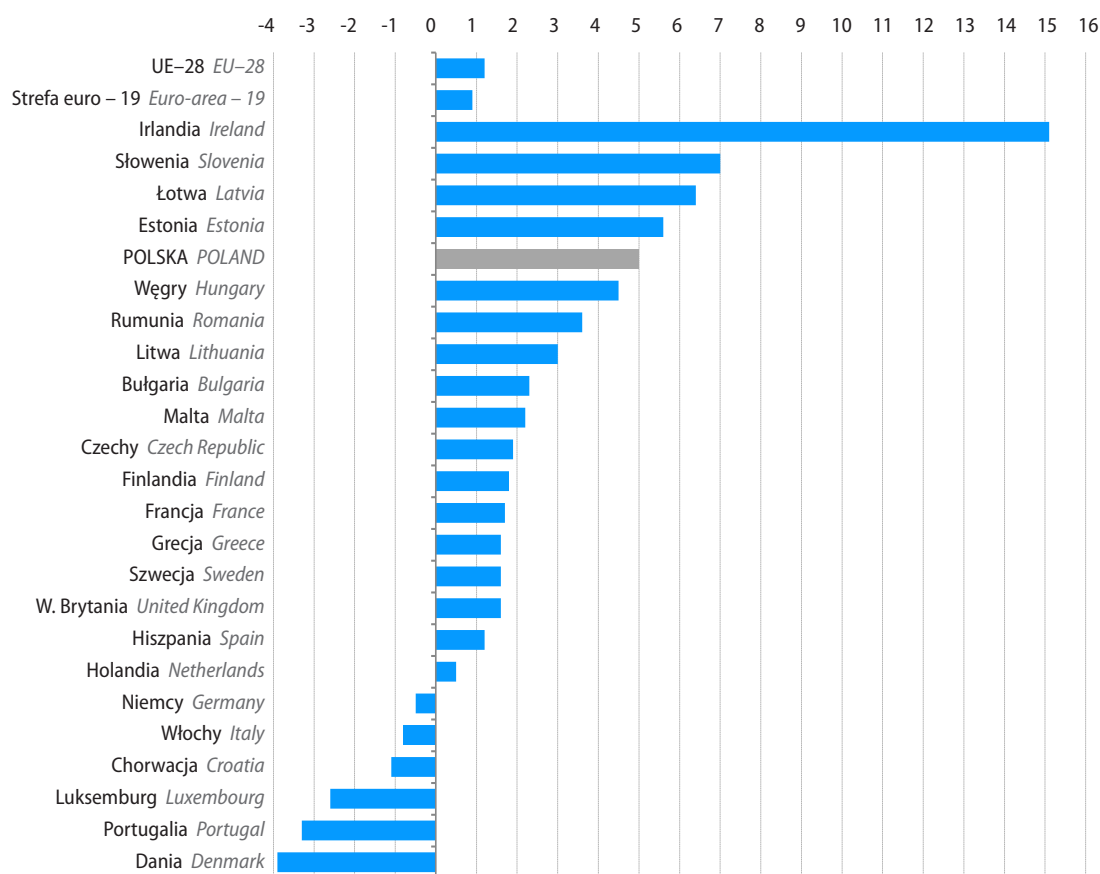

6 Brak danych dla Wielkiej Brytanii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tego kraju.

Produkcja przemysłowa⁷ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br. zwiększyła się o 1,2% w skali roku (wobec wzrostu o 4,2% w sierpniu ub. roku). Wzrost notowano w większości krajów członkowskich, w tym największy w Irlandii (o 15,1%). Znacznie wzrosła również produkcja przemysłowa w Słowenii (o 7,0%), na Łotwie (o 6,4%) i w Estonii (o 5,6%). W Polsce wartość produkcji przemysłowej zwiększyła się o 5,0% w skali roku (wobec wzrostu o 9,0% w analogicznym okresie ub. roku). Wśród największych gospodarek UE, wzrost produkcji przemysłowej charakteryzował Francję (o 1,7%), Wielką Brytanię (o 1,6%) oraz Hiszpanię (o 1,2%). Spadek produkcji notowano w Danii, Portugalii, Luksemburgu, Chorwacji, we Włoszech oraz w Niemczech (w granicach 3,9–0,5 p.proc.).

Wykres 37. Produkcja przemysłowa w sierpniu 2018 r. (zmiana w %, r/r, wyrównana dniami roboczymi)

Chart 37. Industrial production in August 2018 (change in %, y/y, working days adjusted)

Źródło: Eurostat.
Source: Eurostat.

⁷ Dane wyrównane dniami roboczymi; brak danych za sierpień br. dla Austrii, Belgii, Cypru oraz Słowacji, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

W okresie styczeń–lipiec br. w większości krajów Unii Europejskiej notowano wzrost **obrotów towarowych w handlu zagranicznym** w skali roku. **Import** najbardziej zwiększył się na Cyprze (o 20,4%) oraz w Słowenii (o 12,1%). Relatywnie wysoki wzrost wartości towarów sprowadzanych z zagranicy obserwowano ponadto w Rumunii, Irlandii, Estonii oraz w Portugalii (w granicach 10,5%–9,2%). Spadek importu notowano w Luksemburgu (o 1,6%) oraz w Wielkiej Brytanii (o 0,7%). Największy wzrost **eksportu** w skali roku wystąpił na Cyprze (o 55,2%). Znacznie zwiększyła się również wartość towarów wysyłanych za granicę na Malcie (o 19,1%), w Grecji (o 16,5%) i w Estonii (o 12,1%). W dziesięciu państwach członkowskich UE w okresie styczeń–lipiec br. odnotowano dodatnie **saldo wymiany handlowej**. Najwyższe było ono w Niemczech (141,2 mld EUR wobec 142,5 mld EUR), gdzie import wzrósł w skali roku o 5,8%, a eksport zwiększył się o 4,5%. Wysokie dodatnie saldo notowano także w Holandii (36,2 mld EUR) oraz Irlandii (29,7 mld EUR). Największy deficyt w wymianie towarowej wystąpił w Wielkiej Brytanii (minus 88,8 mld EUR) oraz we Francji (minus 47,2 mld EUR), ale w obu tych krajach był on mniejszy niż przed rokiem. W Polsce, przy wyższej dynamice importu (wzrost w skali roku o 8,3%) niż eksportu (wzrost o 6,2%), notowano ujemne saldo wymiany handlowej (minus 1,6 mld EUR) wobec dodatniego (0,8 mld EUR) w okresie styczeń–lipiec ub. roku.

Według danych Banku Światowego ceny większości **podstawowych surowców** na rynkach światowych we wrześniu br. były niższe niż w sierpniu br. Wyjątek stanowiły ceny towarów energetycznych, wśród których wzrosły ceny baryłki ropy naftowej (APSP⁸) o 6,0% do 75,4 USD oraz gazu ziemnego⁹ o 1,0% do 3,0 USD za mln BTU¹⁰, przy spadku cen węgla eksportowanego z Australii – o 2,7%. Spośród podstawowych metali¹¹, w porównaniu z sierpniem br., spadły ceny niklu, cynku, ołowiu, cyny i aluminium (w granicach 6,7%–1,2%). Cena miedzi we wrześniu br. utrzymała się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem, natomiast więcej płacono za rudę żelaza (o 1,9%). Spadki cen obserwowano również na rynkach zbóż, gdzie we wrześniu br. mniej płacono za pszenicę (o 10,2%), jęczmień (o 6,5%), kukurydzę (o 4,7%) oraz ryż (o 0,7%). Cena bawełny obniżyła się w skali miesiąca o 4,4%. Spadki cen obserwowano również na rynku metali szlachetnych, gdzie za uncję złota we wrześniu br. płacono 1198,4 USD, tj. o 0,3% mniej niż przed miesiącem, a srebro potaniało o 4,8% do 14,3 USD za uncję. W stosunku do września ub. roku znacznie wzrosły ceny produktów energetycznych – ropy naftowej (o 42,3%) oraz węgla (16,7%), jak również większości zbóż – jęczmienia (o 23,8%), pszenicy (o 18,9%) oraz kukurydzy (o 5,1%). Spadły natomiast ceny podstawowych metali – cynku (o 21,9%), ołowiu (o 14,8%), cyny (o 8,8%), miedzi (o 8,0%), rud żelaza (o 4,3%), aluminium (o 3,3%) oraz metali szlachetnych – złota (o 8,8%) i srebra (o 18,1%).

8 Average Petroleum Spot Price – przeciętna wazona liczona dla agregatu składającego się z następujących typów ropy naftowej: Brent, Dubai i West Texas Intermediate.

9 Ceny notowane w Henry Hub, Erath, Luizjana.

10 BTU [British Thermal Unit – brytyjska jednostka ciepła].

11 Miedź, aluminium, rudy żelaza, cyna, nikiel, cynk, ołów.

Tablica 26. Ceny wybranych surowców na rynkach światowych
Table 26. Prices of selected raw materials on the world markets

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017	IX 2017	2018			
				VIII	IX		IX 2017=100
	w USD <i>in USD</i>				VIII 2018=100	IX 2017=100	
	Bank Światowy – Commodity Price Data			World Bank – Commodity Price Data			
Ropa naftowa (APSP) [za baryłkę] <i>Crude oil (APSP) [per barrel]</i>	42,8	52,8	53,0	71,1	75,4	106,0	142,3
Gaz ziemny [za mln BTU] <i>Natural gas [per mln BTU]</i>	2,5	3,0	3,0	3,0	3,0	101,0	100,9
Węgiel eksportowany z Australii [za tonę] <i>Coal, Australian [per tonne]</i>	66,1	88,5	97,8	117,3	114,2	97,3	116,7
Bawełna [za kilogram] <i>Cotton [per kilogram]</i>	1,6	1,8	1,8	2,1	2,0	95,6	112,1
Miedź [za tonę] <i>Copper [per tonne]</i>	4867,9	6169,9	6577,2	6051,1	6050,8	100,0	92,0
Aluminium [za tonę] <i>Aluminium [per tonne]</i>	1604,2	1967,7	2096,5	2051,5	2026,5	98,8	96,7
Rudy żelaza [za tonę] <i>Iron ore [per tonne]</i>	58,4	71,8	71,5	67,2	68,4	101,9	95,7
Cyna [za tonę] <i>Tin [per tonne]</i>	17933,8	20061,2	20796,6	19228,8	18967,1	98,6	91,2
Nikiel [za tonę] <i>Nickel [per tonne]</i>	9595,2	10409,6	11215,8	13411,4	12510,4	93,3	111,5
Cynk [za tonę] <i>Zinc [per tonne]</i>	2090,0	2890,9	3116,9	2512,0	2434,7	96,9	78,1
Ołów [za tonę] <i>Lead [per tonne]</i>	1866,7	2314,7	2374,4	2053,5	2022,9	98,5	85,2
Pszenica [za tonę] <i>Wheat [per tonne]</i>	166,6	174,2	178,6	236,6	212,4	89,8	118,9
Kukurydza [za tonę] <i>Maize [per tonne]</i>	159,2	154,5	147,3	162,4	154,8	95,3	105,1
Ryż [za tonę] <i>Rice [per tonne]</i>	396,2	398,9	402,0	405,0	402,0	99,3	100,0
Jęczmień [za tonę] <i>Barley [per tonne]</i>	103,9	97,6	96,5	127,7	119,4	93,5	123,8
Złoto [za uncję] <i>Gold [per ounce]</i>	1249,0	1257,6	1314,1	1201,7	1198,4	99,7	91,2
Srebro [za uncję] <i>Silver [per ounce]</i>	17,1	17,1	17,4	15,0	14,3	95,2	81,9

Tablice
Tables

Tablica 27. Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju
 Table 27. Selected indicators regarding the economic situation of the country

Wyszczególnienie a – 2017 b – 2018		I	II	III	IV	V	VI
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ¹ w tys. osób	a	5960	5976	5982	5991	5990	6002
	b	6187	6197	6205	6212	6210	6222
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu) w tys. osób	a	1397	1383	1324	1253	1202	1152
	b	1134	1127	1092	1043	1002	968
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	a	8,5	8,4	8,0	7,6	7,3	7,0
	b	6,8	6,8	6,6	6,3	6,1	5,8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ :							
w złotych							
	a	4277,32	4304,95	4577,86	4489,07	4390,99	4508,08
	b	4588,58	4599,72	4886,56	4840,44	4696,59	4848,16
poprzedni miesiąc=100	a	92,3	100,6	106,3	98,1	97,8	102,7
	b	92,3	100,2	106,2	99,1	97,0	103,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,3	104,0	105,2	104,1	105,4	106,0
	b	107,3	106,8	106,7	107,8	107,0	107,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ – analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100							
	a	102,6	101,8	103,1	102,1	103,4	104,5
	b	105,5	105,5	105,4	106,2	105,3	105,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych							
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	99,9	99,3	100,2	100,1	100,3	100,4
	b	100,5	100,9	103,0	102,6	102,5	102,5
rolników indywidualnych							
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,6	98,0	99,7	99,5	99,4	99,7
	b	100,0	102,0	100,7	100,5	100,3	100,2
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:							
poprzedni miesiąc=100							
	a	100,4	100,3	99,9	100,3	100,0	99,8
	b	100,3	99,8	99,9	100,5	100,2	100,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	101,7	102,2	102,0	102,0	101,9	101,5
	b	101,9	101,4	101,3	101,6	101,7	102,0
grudzień poprzedniego roku=100	a	100,4	100,7	100,7	100,9	101,0	100,8
	b	100,3	100,1	100,0	100,5	100,6	100,7
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:							
poprzedni miesiąc=100							
	a	100,3	100,1	99,9	99,8	99,4	99,6
	b	100,1	99,8	100,6	100,3	101,3	100,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,0	104,5	104,8	104,2	102,4	101,8
	b	100,2	99,9	100,5	101,0	103,0	103,7
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej:							
poprzedni miesiąc=100							
	a	100,0	99,9	100,0	100,1	100,0	100,0
	b	100,1	100,1	100,3	100,3	100,3	100,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	100,3	100,3	100,4	100,4	100,4	100,3
	b	101,5	101,7	101,9	102,1	102,4	102,8

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern economic entities employing more than 9 persons.

VII	VIII	IX	X	XI	XII	Specification a – 2017 b – 2018	
6022	6026	6031	6036	6053	6065	a	Paid employment in the enterprise sector ¹ in thous. persons
6231	6229	6225				b	
1140	1136	1117	1070	1068	1082	a	Registered unemployed persons (end of period) in thous. persons
962	959	947				b	
7,0	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6	a	Unemployment rate (end of period) in %
5,8	5,8	5,7				b	
							Average monthly nominal gross wage and salary in the enterprise sector ¹ :
4501,52	4492,63	4473,06	4574,35	4610,79	4973,73	a	in zlotys
4825,02	4798,27	4771,86				b	
99,9	99,8	99,6	102,3	100,8	107,9	a	previous month=100
99,5	99,4	99,4				b	
104,9	106,6	106,0	107,4	106,5	107,3	a	corresponding month of previous year=100
107,2	106,8	106,7				b	
103,2	104,8	103,9	105,4	104,1	105,3	a	Average monthly real gross wage and salary in the enterprise sector ¹ – corresponding month of previous year=100
105,1	104,6	104,7				b	
							Average monthly real gross retirement pay and pension:
							from non-agricultural social security system
100,1	100,2	99,7	100,8	101,4	100,2	a	corresponding month of previous year=100
102,4	102,7	102,7				b	
							of farmers
99,4	99,4	99,0	99,3	99,0	99,6	a	corresponding month of previous year=100
100,5	100,2	100,9				b	
							Price indices of consumer goods and services:
99,8	99,9	100,4	100,5	100,5	100,2	a	previous month=100
99,8	100,0	100,2				b	
101,7	101,8	102,2	102,1	102,5	102,1	a	corresponding month of previous year=100
102,0	102,0	101,9				b	
100,6	100,5	100,9	101,4	101,9	102,1	a	December of previous year=100
100,6	100,5	100,7				b	
							Price indices of sold production of industry:
100,3	100,4	100,5	100,3	100,0	99,7	a	previous month=100
100,1	100,0	100,4				b	
102,2	103,0	103,2	103,0	101,8	100,3	a	corresponding month of previous year=100
103,4	103,0	102,9				b	
							Price indices of construction and assembly production:
100,1	100,2	100,3	100,3	100,3	100,2	a	previous month=100
100,3	100,3	100,4				b	
100,3	100,4	100,7	101,0	101,2	101,4	a	corresponding month of previous year=100
103,1	103,2	103,3				b	

Tablica 28. Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju (dok.)

Table 28. Selected indicators regarding the economic situation of the country (cont.)

Wyszczególnienie a – 2017 b – 2018		I	II	III	IV	V	VI
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):							
poprzedni miesiąc=100	a	98,5	98,9	117,4	86,7	105,4	102,6
	b	104,1	97,7	111,2	93,2	101,4	104,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	109,3	101,2	111,0	99,5	109,2	104,4
	b	108,7	107,3	101,6	109,3	105,2	106,7
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):							
poprzedni miesiąc=100	a	35,3	106,0	149,4	98,0	112,0	116,7
	b	42,2	103,3	132,1	101,0	112,9	120,6
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	102,0	94,7	117,1	104,4	108,3	111,6
	b	134,7	131,3	116,1	119,7	120,7	124,7
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	15330	26831	40503	51799	65440	78286
	b	15024	29959	44797	58666	70637	82957
Sprzedaż detaliczna towarów ¹ (ceny stałe ³):							
poprzedni miesiąc=100	a	77,7	97,2	116,5	98,6	100,0	101,6
	b	79,5	97,2	117,9	94,1	102,2	103,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	109,5	105,2	107,9	106,7	107,4	105,8
	b	107,7	107,7	108,8	104,0	106,1	108,2
Wynik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)	a	6749,9	856,1	-2284,3	-982,7	-160,6	5860,4
	b	8562,2	4460,8	3127,6	9325,2	9585,3	9535,5
Średnie kursy walut w zł – NBP:							
100 dolarów amerykańskich	a	411,66	404,87	401,84	395,62	380,70	375,04
	b	341,41	337,01	341,58	341,88	361,83	368,76
100 euro	a	437,06	430,97	429,21	423,85	420,40	420,83
	b	416,36	416,83	421,01	419,48	428,20	430,54
100 franków szwajcarskich	a	407,92	404,24	400,88	395,34	385,80	387,08
	b	355,11	361,15	360,62	353,05	362,83	372,70
Handel zagraniczny ⁴ w mln zł:							
eksport	a	69974,7	69859,4	81906,1	69386,2	73349,9	73532,7
	b	73941,7	71238,6	80077,2	75650,5	77085,9	80484,2
import	a	68046,9	70594,0	79963,6	67528,4	73731,0	73888,5
	b	75496,1	73233,5	81175,8	75510,9	76552,9	81517,2
saldo	a	1927,8	-734,6	1942,5	1857,8	-381,1	-355,8
	b	-1554,4	-1994,9	-1098,6	139,6	533,0	-1033,0

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Średnie ceny bieżące z 2015 r. 3 Ceny bieżące z okresu poprzedniego. 4 Data concern economic entities employing more than 9 persons. 2 The average current prices from 2015. 3 The current prices from the period preceding.

VII	VIII	IX	X	XI	XII		Specification a – 2017 b – 2018
							<i>Sold production of industry¹ (constant prices²):</i>
91,6	105,8	105,7	105,0	98,9	90,0	a	<i>previous month=100</i>
94,6	100,8	103,5				b	
106,2	108,8	104,4	112,3	109,2	102,8	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
110,3	105,0	102,8				b	
							<i>Construction and assembly production¹ (constant prices²):</i>
103,5	100,4	110,8	102,5	105,0	127,0	a	<i>previous month=100</i>
98,5	101,6	107,5				b	
119,8	123,6	115,3	120,2	119,9	112,8	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
118,7	120,1	116,4				b	
95620	110024	124234	141643	159772	178342	a	<i>Dwellings completed (from the beginning of year)</i>
98209	114802	129672				b	
							<i>Retail sales of goods¹ (constant prices³):</i>
101,2	101,5	99,1	102,5	98,1	116,6	a	<i>previous month=100</i>
100,2	101,2	96,1				b	
106,8	106,9	107,5	107,1	108,8	105,2	a	<i>corresponding month of previous year=100</i>
107,1	106,7	103,6				b	
2351,6	4888,0	3775,1	2669,3	-2412,4	-25353,8	a	<i>State budget balance - from the beginning of year (in mln zł)</i>
-858,7	1052,2	.				b	
							<i>Average exchange rates in zł – National Bank of Poland:</i>
368,05	361,27	357,99	363,03	360,31	354,82	a	<i>100 USD</i>
370,95	371,75	368,37				b	
423,61	426,65	427,02	426,68	422,93	420,16	a	<i>100 EUR</i>
433,01	428,73	429,92				b	
382,91	374,71	372,20	369,68	363,28	359,38	a	<i>100 CHF</i>
372,63	375,66	380,86				b	
							<i>Foreign trade⁴ in mln zł:</i>
68273,5	69986,4	78286,7	81190,5	80209,6	66663,8	a	<i>exports</i>
76529,0	72655,2	.				b	
69157,7	68947,2	76558,7	79556,7	79913,2	72192,4	a	<i>imports</i>
77383,9	74942,2	.				b	
-884,2	1039,2	1728,0	1633,8	296,3	-5528,6	a	<i>balance</i>
-854,9	-2287,0	.				b	

poprzedzającego okres badany. 4 Od stycznia 2018 r. – dane wstępne.
the surveyed period. 4 Since January 2018 – preliminary data.

Tablica 29. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Table 29. Main macroeconomic indicators

A. Unia Europejska

A. European Union

Wyszczególnienie Specification	PKB GDP			Handel zagraniczny Foreign trade				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a Harmonized unemployment rate ^a		
	2017	2018		eksport exports	import imports	saldo balance	I-VII 2017	VIII 2017	2018	
		I kw. ^d 1st quarter ^d	II kw. ^d 2nd quarter ^d						I-VII 2018	VII
	zmiana w % w skali roku annual change in %				w mld EUR in bn EUR			w % in %		
UE-28	2,4	2,3	2,1	7,5	6,8	6,8
Strefa euro – 19	2,4	2,4	2,2	9,0	8,2	8,1
Austria	2,6	3,1	2,9	6,2	5,8	-3,5	-3,6	5,5	4,9	4,8
Belgia	1,7	1,5	1,4	3,7	4,8	8,4	11,7	7,1	6,6	6,5
Bułgaria	3,8	3,5	3,4	2,3	8,5	-2,9	-1,8	6,2	5,3	5,2
Chorwacja	2,9	2,6	2,8	4,3	7,2	-5,5	-4,9	10,9	8,7	8,5
Cypr	4,2	4,1	3,9	68,1	21,4	-2,2	-2,5	10,5	7,6	7,5
Czechy	4,3	4,1	2,4	6,0	7,8	9,5	10,4	2,7	2,4	2,5
Dania	2,3	-0,7	0,6	1,4	8,0	2,4	5,5	5,7	5,0	4,9
Estonia	4,9	3,6	3,7	12,1	9,1	-1,2	-1,3	5,4	5,3	.
Finlandia	2,8	2,7	2,5	6,8	5,8	-0,8	-1,1	8,4	7,6	7,6
Francja	2,2	2,2	1,7	4,7	3,4	-47,3	-48,9	9,5	9,2	9,3
Grecja	1,5	2,5	1,8	16,7	7,6	-12,6	-13,1	20,8	19,0	.
Hiszpania	3,0	2,8	2,5	3,8	6,4	-19,5	-14,2	16,8	15,2	15,2
Holandia	2,9	3,1	3,0	5,1	7,3	35,8	40,0	4,7	3,8	3,9
Irlandia	7,2	10,2	9,1	11,1	10,7	29,5	26,4	6,6	5,8	5,6
Litwa	4,1	3,7	3,8	8,1	8,5	-1,6	-1,5	6,8	6,3	6,2
Luksemburg	2,3	5,1	.	-0,5	-0,6	-3,6	-3,6	5,5	5,2	5,2
Łotwa	4,6	4,8	4,4	9,4	8,6	-1,6	-1,5	8,7	7,6	7,4
Malta	6,7	4,7	5,7	22,2	2,9	-1,7	-1,9	4,7	3,9	3,8
Niemcy	2,2	2,0	1,9	4,5	5,8	141,3	142,5	3,7	3,4	3,4
Polska	4,8	5,0	5,0	7,1	9,0	-1,4	0,8	4,8	3,5	3,4
Portugalia	2,8	2,2	2,4	7,9	8,6	-8,8	-7,9	8,8	6,8	6,8
Rumunia	7,3	4,3	4,2	9,9	10,6	-7,8	-6,8	4,9	4,2	4,3
Słowacja	3,2	3,8 ^a	3,9 ^a	7,7	7,9	0,6	0,6	7,9	6,7	6,6
Słowenia	4,9	4,9	4,3	11,9	12,2	1,3	1,2	6,6	5,3	5,3
Szwecja	2,1	2,8	2,4	3,9	6,2	-1,7	0,1	6,5	6,4	6,6
Węgry	4,1	4,8	4,7	6,9	7,8	3,1	3,4	4,1	3,7	.
Wielka Brytania	1,7	1,1	1,2	2,9	-0,4	-89,4	-97,3	4,2	4,0	.
Włochy	1,6	1,3	1,2	4,2	5,0	24,7	25,6	11,4	10,2	9,7

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane wyrównane dniami roboczymi. c Obejmuje sekcje: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe oraz I kw. 2018 r. g II kw. 2017 r. h II kw. 2018 r.

a Data seasonally adjusted. b Data adjusted by working days. c Include sections: mining and quarrying; manufacturing and electricity, gas, steam and air

Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych <i>Harmonized Indices of Consumer Prices</i>			Produkcja przemysłowa ^{bc} <i>Industrial production^{bc}</i>			Produkcja w budownictwie ^b <i>Production in construction^b</i>			Wyszczególnienie <i>Specification</i>
IX 2017	2018		VIII 2017	2018		VIII 2017	2018		
	VIII	IX		VII	VIII		VII	VIII	
zmiana w % w skali roku <i>annual change in %</i>									
1,8	2,2	2,2	4,2	1,0	1,2	5,1	3,3	2,3	EU-28
1,5	2,0	2,1	4,2	0,3	0,9	2,2	2,2	2,5	Euro area- 19
2,5	2,3	2,1	5,9	3,1	.	4,6	10,1	.	<i>Austria</i>
2,0	2,6	2,8	4,4	-2,4	.	-0,4	4,3	1,3	<i>Belgium</i>
1,3	3,7	3,6	4,1	0,8	2,3	8,4	1,1	-1,2	<i>Bulgaria</i>
1,6	2,1	1,6	3,3	-0,8	-1,1	1,3	7,2	.	<i>Croatia</i>
0,1	1,7	1,7	6,7	1,3	.	45,5 ^e	5,1 ^f	.	<i>Cyprus</i>
2,5	2,4	2,1	6,2	6,7	1,9	3,2	14,2	11,9	<i>Czech Republic</i>
1,6	0,8	0,5	2,3	4,4	-3,9	6,4	4,0	.	<i>Denmark</i>
3,9	3,5	3,5	4,8	3,8	5,6	17,5 ^g	21,0 ^f	20,1 ^h	<i>Estonia</i>
0,8	1,4	1,4	3,8	2,3	1,8	4,3	0,9	.	<i>Finland</i>
1,1	2,6	2,5	2,1	2,0	1,7	0,5	-0,2	0,8	<i>France</i>
1,0	0,9	1,1	5,9	2,1	1,6	-4,6 ^g	-0,8 ^f	-4,2 ^h	<i>Greece</i>
1,8	2,2	2,3	3,0	0,9	1,2	2,2	-5,2	-1,2	<i>Spain</i>
1,4	1,9	1,6	-0,1	-2,8	0,5	5,5	6,5	7,9	<i>Netherlands</i>
0,2	0,9	1,2	1,4	-5,7	15,1	11,6 ^g	13,8 ^f	13,3 ^h	<i>Ireland</i>
4,6	1,8	2,4	13,3	4,2	3,0	6,9 ^g	18,8 ^f	17,5 ^h	<i>Lithuania</i>
2,0	2,4	2,7	7,6	-0,3	-2,6	6,9	0,5	.	<i>Luxembourg</i>
3,0	2,8	3,3	12,5	3,6	6,4	15,6 ^g	35,9 ^f	31,7 ^h	<i>Latvia</i>
1,2	2,4	2,5	5,5	-6,4	2,2	12,1 ^g	9,6 ^f	6,9 ^h	<i>Malta</i>
1,8	1,9	2,2	4,7	1,1	-0,5	3,0	3,4	2,2	<i>Germany</i>
1,6	1,4	1,5	9,0	7,8	5,0	23,1	16,5	19,2	Poland
1,6	1,3	1,8	8,4	-0,7	-3,3	2,4	3,4	4,6	<i>Portugal</i>
1,3	4,7	4,7	7,6	5,3	3,6	-1,9	-16,8	-10,3	<i>Romania</i>
1,8	2,9	2,7	0,2	2,2	2,1	7,3	7,1	11,4	<i>Slovakia</i>
1,4	2,0	2,2	8,2	5,4	7,0	7,5	25,7	33,5	<i>Slovenia</i>
2,2	2,1	2,5	6,1	-0,1	1,6	8,1	-1,1	-1,6	<i>Sweden</i>
2,5	3,4	3,7	5,9	3,9	4,5	36,8	38,0	24,3	<i>Hungary</i>
3,0	2,7	.	1,5	0,9	1,6	8,9	4,7	0,0	<i>United Kingdom</i>
1,3	1,6	1,5	7,1	-1,3	-0,8	-0,6	2,6	.	<i>Italy</i>

wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. d Dane wyrównane sezonowo oraz dniami roboczymi. e I kw. 2017 r.

conditioning supply. d Data seasonally adjusted and adjusted by working days. e 1st quarter 2017. f 1st quarter 2018. g 2nd quarter 2017. h 2nd quarter 2018.

Tablica 29. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne (dok.)
Table 29. Main macroeconomic indicators (cont.)
B. OECD i wybrane kraje świata
B. OECD and selected countries

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	PKB ^{ab} <i>GDP^{ab}</i>			Handel zagraniczny <i>Foreign trade</i>				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a <i>Harmonized unemployment rate^a</i>		
				eksport <i>exports</i>	import <i>imports</i>	saldo <i>balance</i>				
	2017	2018		I–VII 2018		I–VII 2017	VIII 2017	2018		
		I kw. <i>1st quarter</i>	II kw. <i>2nd quarter</i>					VII	VIII	
zmiana w % w skali roku <i>annual change in %</i>				w mld USD <i>in bn USD</i>		w % <i>in %</i>				
OECD	2,5	2,6	2,5	.	.	.	-317,6	5,7	5,3	5,3
w tym:										
Australia	2,9	3,2	3,4	11,5	5,7	17,1	8,8	5,6	5,3	5,3
Chile	1,5	5,1	5,0	19,9	15,3	4,6	2,5	6,5	7,0	.
Islandia	3,6	4,1	6,9	26,1	18,6	-1,1	-1,1	3,0	2,9	2,9
Izrael	3,5	4,5	4,0	4,1	21,9	-14,6	-7,5	4,1	4,1	4,0
Japonia	1,7	1,1	1,3	9,2	11,7	4,4	13,1	2,8	2,5	2,4
Kanada	3,0	2,3	1,9	7,9	9,0	-6,0	-3,0	6,2	5,8	6,0
Korea Południowa	3,1	2,8	2,8	6,2	13,4	39,0	55,6	3,7	3,8	4,2
Meksyk	2,0	2,3	1,6	.	.	.	-5,2	3,3	3,3	3,3
Norwegia	2,0	1,8	1,5	19,8	15,3	18,7	13,9	4,1	4,0	.
Nowa Zelandia	2,8	2,6	2,8	6,8	12,6	-2,4	-1,0	4,8 ^c	4,4 ^d	4,5 ^e
Stany Zjednoczone	2,2	2,6	2,9	10,0	9,1	-490,1	-456,4	4,4	3,9	3,9
Szwajcaria	1,1	3,2	3,2	9,1	16,0	16,6	22,0	4,7 ^c	4,9 ^d	4,9 ^e
Turcja	7,4	7,2	5,5	9,3	9,9	-45,7	-41,2	11,1 ^c	9,9 ^d	10,6 ^e
Białoruś	2,4	5,2	3,9	18,7	19,9	-2,8	-2,2	0,7 ⁱ	0,4 ⁱ	0,4 ⁱ
Brazylia	1,0	1,2	1,0	7,5	21,0	33,9	42,2	.	.	.
Chiny	6,8	6,8	6,7	12,7	19,3	216,1	253,7	.	.	.
Indie	6,7	7,5	8,0	11,0	15,2	-106,8	-86,6	.	.	.
Południowa Afryka	1,3	1,4	0,5	8,9	16,4	-0,3	3,0	27,3 ^f	26,4 ^d	.
Rosja	1,5	1,3	1,7	27,8	10,9	102,7	62,6	5,3 ^c	4,8 ^d	4,8 ^e
Ukraina ^k	2,5	3,1	3,8	12,7	15,9	-4,1	-2,7	10,5 ^f	.	.

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane na podstawie SNA 2008. c II kw. 2017 r. d I kw. 2018 r. e II kw. 2018 r. f I kw. 2017 r. g III kw. 2017 r. i miasta Sewastopol.

U w a g a. Przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie Eurostatu i OECD dokonano w Departamencie Źródło: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, ROSSTAT, UKRSTAT, GUS — dane pobrano w dn. 18.10.2018 r.

a Data seasonally adjusted. b On the basis of SNA 2008. c 2nd quarter 2017. d 1st quarter 2018. e 2nd quarter 2018. f 1st quarter 2017. g 3rd quarter 2017.

N o t e. Data computation was based on data extracted from the Eurostat and OECD databases and prepared in the Statistical Products Department Source: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, ROSSTAT, UKRSTAT, Statistics Poland — data were downloaded on 18.10.2018.

Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI) <i>Consumer Prices Index (CPI)</i>			Produkcja przemysłowa ^a <i>Industrial production^a</i>			Produkcja w budownictwie ^a <i>Production in construction^a</i>			Wyszczególnienie <i>Specification</i>
IX 2017	2018		VIII 2017	2018		VIII 2017	2018		
	VIII	IX		VII	VIII		VII	VIII	
zmiana w % w skali roku <i>annual change in %</i>									
2,3	2,9	.	3,4	2,2	.	3,8	5,6	.	OECD
									<i>of which:</i>
1,9 ^c	1,9 ^d	2,1 ^e	1,3 ^c	4,5 ^d	3,4 ^e	-1,1 ^c	4,5 ^d	5,5 ^e	Australia
1,4	2,6	3,1	4,4	-1,4	-2,0	9,3	-22,2	-10,4	Chile
1,4	2,6	2,7	2,7	.	.	11,3	.	.	Iceland
0,1	1,2	1,2	0,0	5,5	.	6,1 ^f	-5,7 ^d	.	Israel
0,7	1,3	.	4,3	0,8	.	3,6	-4,0	.	Japan
1,6	2,8	.	4,1	2,8	.	5,6	3,1	.	Canada
2,1	1,4	1,9	2,5	1,0	.	7,9	-6,9	.	South Korea
6,3	4,9	5,0	.	.	.	-0,6	4,0	.	Mexico
1,6	3,4	3,4	6,6	0,7	2,3	5,4 ^c	2,7 ^d	2,2 ^e	Norway
1,9 ^g	1,5 ^e	1,9 ^h	2,7 ^c	1,2 ^d	0,8 ^e	-0,2 ^c	2,3 ^d	3,6 ^e	New Zealand
2,2	2,7	2,3	1,1	4,1	4,9	2,5	8,4	8,0	United States
0,7	1,2	1,0	3,4 ^c	.	.	0,9 ^f	-0,3 ^d	.	Switzerland
11,2	17,9	24,5	9,6	5,5	Turkey
4,9	5,0	5,6	.	5,7	4,3	.	.	.	Belarus
2,5	4,2	4,5	4,4	3,2	3,0	-2,3	0,6	0,0	Brazil
1,6	2,3	China
2,9	5,6	.	4,8	6,4	India
4,9	4,8	20,3	47,5	.	South Africa
3,0	3,1	.	3,8	3,6	.	-13,7 ^c	55,5 ^d	-0,5 ^e	Russia
16,4	9,0	8,9	2,1	2,9	-0,5	23,6	10,6	-1,1	Ukraine ^k

h III kw. 2018 r. i Rejestrowana stopa bezrobocia. k Dane nie obejmują czasowo okupowanego terytorium Autonomicznej Republiki Krymu

Opracowań Statystycznych GUS.

h 3rd quarter 2018. i Registered unemployment rate. k Excluding the temporarily occupied territory of the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol.

of Statistics Poland.